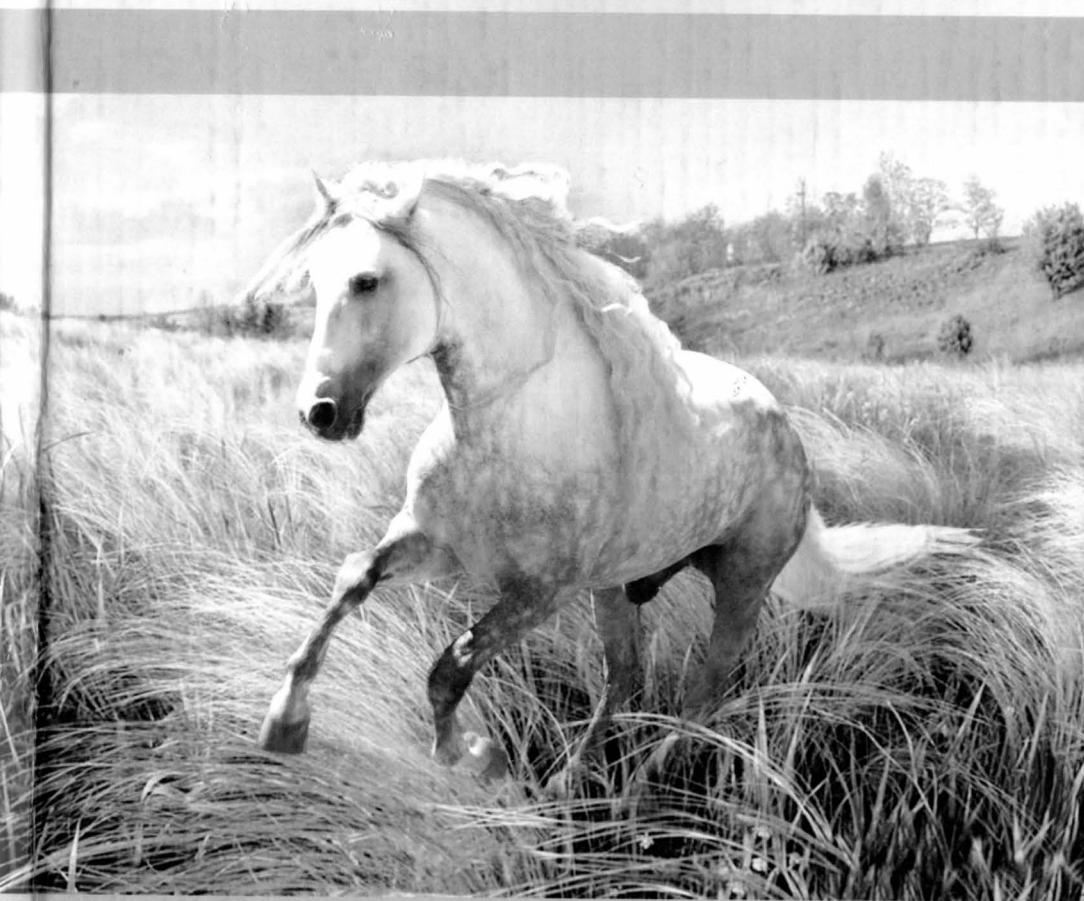

Қайролла МҰҚАНОВ

**САМАЙ КЕРЕЙ
ШЕЖИРЕСІ**

Қайролла
МҰҚАНОВ

САМАЙ КЕРЕЙ ШЕЖИРЕСІ

Оңайсілдік Әбей Мұқанов атшебесті
жынысын әмбебап жетекшілік
Салынады. Астана 28.10.2014.
Көзтүрк

Петропавл
2014

УДК 825 (574)-1
ББК 83 (5Каз-Рус)-5
М 53

Мұқанов Қ.
М 53 Самай Керей шежіресі. Қ. Мұқанов / г. Петропавловск: Издательство «Северный Казахстан», 2014 -- 92 6.

ISBN 978-601-7247-56-4

**Солтүстік Қазақстан облыстық өлкетану мұражайы
жанындағы «Асыл мұра» орталығы**

Редакция алқасы:
Қайролла Мұқанов
Социал Жұмабаев
Танат Сүгірбаев

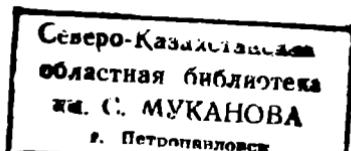
50437

Бұл кітапта қазактың Керей тайпасының Самай (Бәйтеке) атасынан тараған үрпактардың шежіресі берілген. Кітап қалың оқырманға, әсірепе Самайдан тараған үрпактарға арналған.

УДК 825 (574)-1
ББК 83 (5Каз-Рус)-5

ISBN 978-601-7247-56-4

© Издательство «Северный Казахстан», 2014

*Жет атасын білген ұл
Жеті жұрттың қамын жер.
Өзін ғана білген ұл
Құлагы мен жағын жер.*

Халық мәтепі

*Өзіңнің шыққан тегінді біл,
Бұл туыстарды жақындыра туғеді.*

Мұхаммед (с.ә.с.) пайғамбар

*Шын кіріссек, үздіксіз ізденсек көмескіні ашуға,
барды табуга болатыны анық*

Міржақып Дулатов

*Қанша жүрдік артын күтіп әліптің,
Сырын неге жасырамыз алыптың?!
Жаман болса жаман болсын, қиналмай
Өз тарихын өзіне бер халықтың!*

Қадыр Мырзалиев

KIPICPE

Соңғы жылдары, әсіресе еліміз тәуелсіздік алғаннан бері бірсыныра зиялты азаматтар өз руларының, ата-бабаларының шежіресін іздең, зерттеп кітап қып шығаруда. Бұл өте дұрыс, құптарлық іс, өйткені өз үрпағына жеті атасын үйрету атадан балаға жалғасып келе жатқан қазактың тәрбиелік дәстүрі екені аян. Мұның қандастық жағынан алғанда үлгі боларлық зор қызметі мен маңызын халқымыз ерте түсінген және осы ғұрыптан ауытқымай оны берік ұстанып келген. Біздің ата-бабаларымыз өз үрпактарына жеті атасының аты-жөнін, атамекенін өз руынан шыққан белгілі батыр, би, ақын, басқа да жақсылардың есімдерін айтып үйретіп отырган. Сонымен бірге тек жеті атандың атын атаумен шектелмей, әр ата неше ағайынды, олардың әр қайсысынан кімдер тараитынын айтып отырган. Мұның өзі туыстық белгінің ұмытылмауына, аталастар арасындағы сыйластық қатынастың берік қалыптасуына ықпал етіп отырган.

Менің 4-5 жасар кезімде әкем өзінің алдындағы жеті атасын Жанбурадан бастап үйретті және жиі-жій сұрап ұмытпауды тексеріп отырды. Оның үстіне үйге келген кісілер де: «Кәне, бала, жеті атанды айтып берші» – деп сұрайтын. Мен мактандып айтып беретінмін. Кейін мектепке барған кезден бастап ешкім сұрамайтын болды. бара-бара тіпті жеті атанды сұрау, айту қажет болмай қалдығой. Тек соңғы кезде халықтың санасы оянып, әркім ата тегін іздей бастадығой. Басқалар сияқты мен де баяғы жаттағанымды еске түсіріп, олардың арғы аталарын, яғни бүкіл ру шежіресін іздей бастадым.

Бірте-бірте жалғыз өз ата-бабаларымды гана емес, бүкіл Самай Керейдің шежіресін іздестіруге айналдым. Соңғы 15 жыл бойы іздестірудің нәтижесінде біраз атапардың шежіресі жиналды. Бұған көп адамдардың көмегі тиіді. Самайдың Жанбурасы мен Толыбайынан тарағандардың шежіресін көрші Жалтыр ауылдының түрғындары Оспанов Есен, Алдабергенов Қажығали, Байғұтдинов Жапабай ақсақалдардың жазбаларынан алдым. Өзіміздің

Ынтымақ ауылының тұрғыны 100 жастан асып қайтқан Егізбаев Жарылғап молла Толыбайдың Ақжігіт бөлігінің өкілі Салмырза атасының үрпақтарын айтып берді. Ал Құдайқұлдың Анай, Қанайдан тараған үрпақтарының біразын, (әсіресе Анайдан тарағандарды). Анайдың бір үрпағы Сыралы қызы Бикен жазып берді. Қалғаның өзім әркімнен сұрастырып, салыстырып құрастырдым. Сол сиекіті өзіміздің ауылда қоныстанған Төлеke, Жапа үрпақтарын да өзім құрастырдым. Толыбайдың көрші Жарқын ауылында тұратын үрпақтарын сол ауылдың тұрғындары Құсайынов Мінәйдардан, Байқожин Мұқанайдан, Жапылайұлы Тарабайдан жазып алдым. Бәйтекенің (Самайдың) Шуай атты баласынан тараған үрпақтардың шежіресін құрастыруға көп адамның көмегі тиді. Олар: Бостандық ауылының тұрғыны Құрманғалиұлы Серікбай ақсақал, сол Шуай әuletінің өкілдері Жақин Шәкен, Әблігазин Баймолда. Тауғаш ауылында тұратын Самайлар туралы жазушы Жақсыбай Сармат, ұстаз Тұменбай Сәрсенбаев. Бәйтекенің Жанкісі атты баласынан тарағандарды Батырбек Байболов, Құрман Таугелов жазып берді.

Мамлют ауданындағы Октябрь (Көксая) ауылындағы Самай үрпақтары жөнінде сол ауылдың тумалары Қайролла Мұқанов, Еркебұлан Мәмбетовтың жазғандарынан және икадемиктер Еренгайып Шайхутдинов пен Зейнолла Молдахметовтың шежірелерін зейнеткер Аманжол Нұртаев жазып берді. Бұлардан басқа Ақбалық ауылының тұрғындары Салмырза Төлешшұлының, Аманжол Жетпісбаевтың, Үшкөл ауылының тумалары Жолдасбай Құрманғалиұлының, Елубай Жуасбаевтың, т.б. жазбаларрын пайдаландым.

Бұларға қоса Қазақстан Мемлекеттік Оргалық архивінің, Өмбы облыстық архивінің материалдарын және жазушы Тортай Садуақасовтың «Ел мен жер» атты кітабынан біраз деректерді пайдаландым... Әрине, осылардың барлығын қайта-қайта қарап салыстырып, сұрыптап жаздым. Соның өзінде кейбір жерде бірін-бірі қайталау кетіп қалуы мүмкін. Екіншіден қаншама толықтырамын десемде әлі жетіспеген жерлері көп. Мысалы, Жанбураның Қожамқұл, Қожамберді, Сары деген балаларының үрпақтары жөнінде мате-

риал өте аз. Оның басты себебі қазактың бұрынғы кезде шежірелерді ауызша таратуы, ал сол шежірелерді білетін қариялардың дүниеден өтіп кетуі. Ал архивтерде толық жазылмаған гой. Сонда да ештеген кеш жақсы жегендей, осы жиналған деректердің өзіне тәубә деп осы кітапты жазып отырмын. Сондықтан кемшілігі болса сөге көрменіздер, құрметті оқырмандар.

Кітап мынадай тақырыптардан құралды:

Кіріспе. Қазақ шежіресі, Керей тайпасы. Керей шежіресі. Тарышыдан тарағандар. Ынтымақ ауылы. Жанбура. Құдайқұл әuletі. Қенжетайдан тарағандар. Құттымбеттен тарағандар. Төлекеге жататындар. Жапаға жататындар. Толыбайдан тарағандар. Ынтымақ ауылындағылар. Жалтыр ауылындағылар. Жарқын ауылындағылар. Бәйтеке баласы Шуайдан тарағандар. Үшкөл, Бостандық ауылдарындағылар. Тауғаш ауылындағылар. Бәйтеке баласы Жанкісіден тарағандар. Жанбура баласы Сарыдан тарағандар (Октябрь-Көксая ауылы). Осы кітапқа кірген Самайлардың ішінен шыққан белгілі адамдар. Тарихи құжаттарда есімдері аталған Самай Керей азаматтары.

Осы шежіре кітапты жазуға отырғанда мен Самай Керейдің бай тарихын жаңғыртып, қолымдағы азды-көпті деректерді қағазға түсіріп халыққа ұсынуды мақсат еткен едім. Бұл міндетті біршама орындаған сияқтымын. Қаншалықты дәрежеде және қанша дәл шыққанын енді оқырман қауым айттар деймін.

Сонымен бұл істің негізі қаланды. Оны толықтыру, жаңарту, ұмыт қалған аталарды тауып, аруакты бабаларымызды, игі жақсыларымызды шежіреде жаңғырту, сөйтіп келешек үрпаққа толық мәнді ата тарихымызды жасап қалдыру ісіне қатысқыныз келсе, қадірменді оқырман, бұл кітапты оқып шығып шкафқа қоя салмаңыз, көршінізге, естияр ағайынға, дос-жолдастарыңызға көрсетініз. Үй-інізде сақтап жүрген ата-бабаңыз туралы деректерді қайта қарап салыстырыңыз, бізге хабарланыз. Өйткені, бұкіл бір рудың шежіресін толық жазу бір кісінің қолынан келмейді. Сондықтан кейінгі жастар бұл кітапта жазылған ата-баба шежіресін жалғастырап, толықтырап деген үміттемін.

Созімді ғұлама ғалым, ақын, шежіреші Шәкәрім Құдай-
бөрдиевтің өлеңімен аяқтауды жөн көрдім:

Бір алла бергеніңе сансыз шүкір,
Қалған жоқ зая болып қылған пікір.
Бітірдім түрік-қазақ шежіресін
Болса да кемшілігі қисық, бүкір.
Атаны атағаннан білім артпас,
Сүйтсе де білген адам құры жатпас.
«Қыбырлаған қыыннан шығар» деген
Қозғалмасаң қолыннан кісі тартпас.

Автор

ҚАЗАҚ ШЕЖІРЕСІ

Қазақ арасында «шежіре» сөзінің көп тараған мағынасы адамның аргы ата-бабаларынан бері қарай тарау жөніндегі мәлімет. Бұл ерте кезде көбіне жазу арқылы емес, еске сактаумен жүзеге асып келген. Атақты жерлесіміз жазушы Сәбит Мұқанов өзінің «Қазақ қауымы» атты соңғы кітапында «Шежіре деп кімдерден кімдер туып, қалай өрбігенін баяндайтын ерте заманнан атадан балаға мирас болып келе жатқан ауызша деректерді айтады», – дейді.

Әр халықтың өз тегін, қайдан шыққанын білуге деген құштарлығы, өзінің түп-тамырын тереңнен таратқысы келетіні тым әріден келе жатқан құбылыс.

Ру, тайпалардың өрбүін ұрпақтан-ұрпаққа ұластырып, жеткізіп тұратын шежіре тарқату салты мәдениетті елдердің бәрінде бар. Шежіренің көп томдық жинақтары Ресей, Германия, Англия, Франция және Шығыс елдерінде арнайы жарияланып келеді. Шежіреге ерекше көңіл бөлестіндердің бірі біздің қазақ халқы. Бірақ, өкінішке орай жазусызымыздың көп уақыт бойы кенже қалып келуі салдарынан Қазақ руладының шежіресі ұрпақтан ұрпаққа неғізінен ауызша алмасып жетіп отырған.

Қазақ ойшылдары М.Дулатидың, Қ.Жалаиридың шежірелері, Мәшіүр Жұсыптың «Қазақ шежіресі» қымбат қазыналар болып табылады. Сондай-ак, шежірені топтау ісінде 1911 жылы Орышборда басылып шыққан Шәкәрім Құдайбердіұлының «Түрік-қырғыз, қазақ һәм хандар шежіресі», 1903 жылы Қазанда басылған Нұржан Наушабайұлының «Манзұмат Қазақия», Құрбанғали Халидидің 1910 жылы жарық көрген «Тауарих хамса» сияқты кітаптарының да орны бөлек.

Советтік дәүірде шыққан В.Востров пен М.Мұқановтың «Родоплеменной состав и расселение казахов (1968), «Этнический состав и расселение казахов Среднего жуза» (1974), Марат Мұқановтың «Из исторического прошлого («Родословная племен Керей и Уак»)» (1998) атты еңбектерінде бірталай мәліметтер бар.

Гұламағалым Шоқан Уәлиханов «Қазақ шежіресі» деген еңбегінде: «Қазақтардың әрбір ру басылары өз ру – шынысының шежіресін, шыққан тегін, елдің әдет-ғұрып шиширын, ескі жарлықтарын, халықтың басында өткен жиідайларды көп жасаған ақсақалдардан ықыласпен үйрепін, озінің шешеніндік өнерін шындауда көптеген аңыз-әң-імдерді, мақал-мәтелдерді, маңызды оқиғаларға қатысты үлагатты асыл сөздерді ұзақ уақыт жаттайды. Сондай шишишілдігі бар билердің аузынан шыққан сөздерді халық үйін тындайды. Ол нақыл сөздердің мәні өмірдің бар салыны қамтитындағы өсіет-өнеге, тәлім-тәрбиелік, патриоттық мазмұнда болып келеді», – деп көрсетті.

«Қазақтардың адам шыққан тегін, жеті атасын білу күжет деп санайтын талабы да ғажап. Бұл талапта терең тарих, толғамды тұжырым, тәжкібе тағылым жатыр. Дәл осы тегін білуі қажеттігінің бір ғана сыры – қасиетті қара шиширақты, ата-бабаны, еке-шешені, үрпак, ұшқан ұяны, отбасы берекесі дәстүрлерін қадірлеу, құрметтей білу» – деп жазды филология ғылымдарының докторы, профессор Н.К.Сәтпаева. «Уақыт шуағы», «Влияние времени» (шашамалы мақалалар мен зерттеулер. 2 томдық. – А., «Ішілым» – 2005. 565 бет) деген кітабында.

«Орине, шежіре қазақтың тарихи кеңістігін қамтитын бірлден-бір ұлттық ғылым ретінде сақталып келді. Әйткені шежіре аталардың аттарын тізіп қана қоймайды, олардың ши көзінде атқарған тарихи іс-әрекестерін де әнгіме етеді», лейді белгілі жазушы Нұргожа Оразов.

Соңғы кездерге дейін кеңестік идеологияда шежіреде шаалатын жұз, тайпа, ру, аталар дегендер надандықтың белгісіндей көрсетіліп, жұртты рушылдыққа бөліп, кертартпашы жолға түсіретін пәле деп саналды.

Қазақстанның белгілі демограф ғалымы Мақаш Тәтімов рулық туралы былай дейді: «Руынды білу руға бөліну емес, шыққан тегінді, өз тарихынды, ата шежіренді білу ғой, жаңу-сызу сақталмаған заманда қазақ өз тарихын көкірегінде үстгады, баладан балаға жеткізді. Шыққан тегін, руын айтса, батысы Қырымдағы мен шығысы Қытайдагы қазақ та бірін-бірі тез ұғысып, білісіп жатты. Руды білудің қазір де

әбестігі жок. Руынды айтсаң, сенің географияң, кім екенің, маңдайында жазылып тұрғандай. Өйткені қазақтың әрбір руының ата қонысы белгілі, ол сол маңайда өсіп өрбиді. Мәселен, Арғын, оның ішінде Атығай, Қарауыл десен оларды Кекшеден табасың, Қарабалық-Қыпшақты Қостанай табанынан кездестіресің».

Енді біз шежіренің, ру дәстүрінің өткен кезеңде орын алғанын байқап көрейік. Сонда біз аталарымыздың көрегендігін, даналығын тереңірек сезінеміз.

Орыс халқында белгілі бір адамды тауып алу үшін оның адресін, яғни губерниясын, уезін, қаласын, көшесін, үйін анық білу керек. Ал сондай бір адамды біздің кошпелі қазактар жайлаган ұлан-байтақ даладан қалай тапқан? Аталарымыз ол үшін ол адамнан қай жүзге жататынын, оның ішінде қай тайпаға, қай руға жатып, қай атага бөлінетінін, қай ауылдан екенін біліп отырган. Сондықтан іздеуші адам өзіне керек кісіні оп-оңай тауып алатын болған. Міне, руды білудің бір пайдасы!

Екінші жағынан, халқымыз жеті атасына дейін қызы алыспаған, қан араластырмаған. Бұл басқа халықтарда жок дәстүр. Қазақ халқы некеге тұруды жеті атадан әр асқаннан кейін ғана дұрыс деп санаған. Мұның өзі бір жағынан тұқым асылдандыру сияқты. Аталарымыз осыны баяғыда-ақ білгенге ұқсайды. Және олар осы заңды қатал ұстаган, жеті атадан бері де жастарға қосылуға араластырмая, руды анық білу арқылы жүргізілген.

Сондықтан да қазақ балаға жеті атасын жаттатып отырган және сол аталардың әрқайсысының қабілет-қасиеттерін, қоғамда алған орынын сарапап білдіріп отырган. Жас бала өскен сайын жатталған, білген аталар қатары көбейе береді. Ол енді өзге руларды да ажырата бастайды. Ақырында түтел үш жүзді ажыратып, олардың атақты адамдарын да танитын болады.

Шежіренің қазіргі және келешек үрпағымызға да қажеттілігі мол. Қазақ халқындағы туыстық, жұрағаттық құдандалықтың атаулары өзге халықтардың бірінде де кездеспейді. Мысалы, біздегі бірге тұғандарды көрсететін аға, іні, апа, сіңлі, қарындас деген сөздерді орыс ағайын-

лар екі-ақ сөзбен «брат, сестра» дей салады да соған үлкен, күні сөздерін тіркейді. Бізде әке, ата, ұлы ата, баба болып жогарылад, төменге қарай бала, немере, шөбере, немене, шошыек, әлдене болып ұзарса, орыста бұлай ерекшелен-бей «пра» қосымшасы арқылы бір сөзбен қайталана береді. Ұтсан қоса бізде бөле, жиен, жиеншар, нағашы, балдыз, қайылбеке, қайнаға, қайын іні, қайын ене, қайын әже, қайын ата, бажа, құда, құдаги, құдаша, кіндік шеше сияқты жекжат, құдандалы болып кете береді.

Сойтіп, адамдар арасындағы туыстық қарым-қатынасты өйінгеліктердің сөздердің көптігі қазақ халқының ілік-жұрағат өйіншілердің сөздерін берік сактайтын белгісін танытады. «Қарға тамырлы қазақ», «Қазақ сұрай-сұрай қарын бөле болып шығады» дейтін сөз тіркестері содан шыққан. Аталарды анық білу және жеткіншекті бауырмалдыққа, туыстыққа баулитын тәрбиенің бір түрі. Жас ұрпақ сол аталарды анық біліп, оған енетін ағайындарын жақын тарту арқылы әрі қарай үлгая барып, рулық, халықтық біргіліктілік қашақтастырады да бір ел, бір жердің адамы болып, соны корғауға, соны қайткенде де бір қажеттілігімен перзенттік нарызын өтеуге бой ұрады. Бұл, әрине, аса қажетті адам-шылдасынан қасиет.

Қазір бұрынғыдай тек коммунистік идеологияның үстемдігі жоқ. Өмірге келген еркіндік, әсіресе еліміз тәу-спектрдік алғанин кейін халқымыздың ұлттық сана-сезімін өнгітти. Гасырлар бойы жиналдып, бірақ жарық дүниеге шыла алмай құлыштауды жатқан асыл дүниелерімізді қайта қарап, халқымызға таныстыруға мүмкіндік туды. Сол аспиддарымыздың бірі ата-бабаларымыздан келе жатқан шежіре. Енді тәуелсіз еліміздің беріп отырған еркіндігін өнімділікке, әркім өз жанұясының түпкі тегін, қайдан шылдасын, ата-бабасының кімдер болғанын тарих етіп жеткізсе әбестігі жоқ. Түбінде ұрпағың үтігінде өзінің кім болғаныңды білгісі келер. Әйтесе үрпақтар білгенге маржан, білмене арман ата-баба шежіресін және олардың осы кездегі жаңасын үрпактар білгенге не жетсін.

Осы күнгі жұрт қолына түскен шежірені қарап, өзінің тұкымын, өзі білетін бес-алты бабаларын іздейді, өйткені

әркім өзі өз аталарын білгісі келеді. Оның ішінде атақты ба-
тыр болса, білікті би, айтыскер шешен, төкпе ақын, немесе
шипагер емші, баксы-балгер, әнші, күйші, палуан, саяткер,
зергер, тағы басқа ерекше көзге түсер адам болса. соларды
мақтан тұтып жастар оларға еліктең өседі. Дәл сондай бол-
маса да соларға сай болуға тырысады. Жоғарыда аталған
өнерлерді құрмет тұтып, өз халқының өркениетін асқақта-
ту, соны ілгері дамытар білікті жан болуға бастау болып
табылады.

«Адам баласы өлшеулі өмір сүреді, кетеді, орнын кейін-
гілер басады. Гұмырымыз бітісімен атымыз өшіп жатса, ең
болмағанда жетінші атамыз пәленше екен деп бір ұрпағың
есімінді айта алмаса, кім үшін өмір сүресің. Бұрынғылар
зердесіне сақтап келген екен, жазу-сызуы болмады, ал біз-
де қағаз да, қалам да, құжат та бар гой. Мен әрбір қазақ
үйелменің жазылған өз шежіресі өз үйінің қабырғасын-
да ілулі тұрса артық демес едім», – дейді Мақаш Тәтімов
аталған кітabyнда. Өте дұрыс айтылған!

Жоғарыда айтылғандардың беріне сүйене отырып, біз
де ата-бабаларымыздан бастап қазіргі ұрпакқа дейінгі
шежірені қағазға түсіруді алдымызыға мақсат етіп қойдық.
Бүкіл қазақтың шежіресін емес (ол қолымыздан келмес те
еді), тек қана Керей тайпасын алуды жен көрдік. Оны да тү-
гел қамти алмаймыз, өзіміздің қолымызыға түскен бұрынғы
шежірелдерден, газет, журналдардан, жекелеген шежіреге
арналған кітаптардан, архивтерден алған деректерді пай-
даланып, осы шежірені құрастырып жазып отырмыз. Жет-
пеген жерлерін облысымыздың білікті қарттар мен зиялы
азаматтардан сұрап жазып алдық. Соның өзінде де барлық
әuletter мен аталар түгел қамтылмай қалуы мүмкін.

Жалпы қазақтар үш жүзден: Ұлы, Орта, Кіші жүзден
тұрады.

Ұлы жүзге – Үйсін, Дулат, Албан, Суан, Сары Үйсін,
Шапырашты, Ошақты, Ысты, Сіргелі, Жалайыр, Қаңлы,
Шанышқылы жатады.

Орта жүзге – Арғын, Найман, Қыпшақ, Қоңырат, Керей,
Уақ қарайды.

Кіші жүзге – үш топтан тұратын Алшындар қарайды:

1. Байұлы (Адай, Беріш, Алшын, Жаппас, Есентемір, Тама, Байбакты, Маскар, Алаша, Қызылқұрт, Шеркеш, Іссық).

2. Әлімұлы (Әлім, Шөмекей, Кете).

3. Жетіру (Табын, Тама, Жағалбайлы, Тілеу, Кердері, Керейіт, Рамадан).

Ұлы жұздің ұраны: «Қауға беріп малға қой».

Орта жұздің ұраны: «Қалам беріп дауға қой».

Кіші жұздің ұраны: «Найза беріп жауға қой».

«Ел ырысы малды Ұлы жұзге тапсырса, пейіліне сенгені, ел жыртысы дауды Орта жұзге тапсырса, біліктілігіне сенгені, ел шырқын бұзар жауды Кіші жұзге тапсырса, ершінне сенгені», – дейді жазушы Әбіш Кекілбаев «Үркөр» романында.

Біздер Орта жұз ішінде Керей тайпасына жатамыз. Керей тайпасының ұраны Ошыбай, таңбасы ашамай. Енді Керей тайпасына көңіл аударайық.

КЕРЕЙ ТАЙПАСЫ

Керей Орта жұз құрамындағы көне тайпалардың бірі. Көне тарихты зерттеушілер Керейлерді ертедегі керейіттердің үрпагы деп санайды. В.В.Бартольд, Б.Я.Владимирцев, т.б. ғалымдар Керейді Монгол тайпасына жатқызыса, Рашид-ад-Дин, Әбілгазы Баһадыр Хан, С.Аманжолов, т.б. оны ежелгі түрік тайпаларынан таратады.

Тарихи жазба деректемелерде Керейлер біздің заманымыздың IX ғасырынан белгілі. Рашид-ад-Дин Керейлерді Оғыз тайпасының бір бөлігі деп жазған. Аристов Керейлер Қытай тарихында IX ғасырда ұшырасатынын айтады. Керейлер ол кезде өздерінің ата жұрты сонау ерте замандарда бірсыыра түрік халықтарының қасиетті қонысы деп атап, ғажайып ата жазу мұрагаттарымыз мәнгілікке қашалып жазылып қалған, қазіргі Монгол даласы және оған ір-гелес жатқан байтақ аймақты қамтитын құтты мекеннің бір тұсы Орхон, Онғын, Керулен, Селенге, Аргұн өзендерінің бойын мекендей, жеке мемлекет құрған. Мәдениеті жоғары болып, көне түркі жазбаларын пайдаланған. Белгілі ғалым шежіреші Ислам Қабышұлы өзінін «Керейлер керуені (тарихи монографиялық қысқаша шолу) Өлгий» – 1978 ж. атты кітабында «Керей» атауы туралы былай дейді: «Керейдің «Керей» деп аталуы жер-суга байланысты айтылғанға ұқсайды. Керейлер ерте кезден бастап «Керлин» өзенінің маңын мекендейген. Содан Керейлер (Керлиндіктер) деп аталып кеткен. Ол кейін қысқарып «Керей» болып кетті дейді Керейлер тайпасының шежіресі. (Автордың жинаған Керейлер шежіоесінен). (Аталған кітап, 8 бет).

«Керей деген кері өзен деген сөзден шыққан екен» – деп жазады атақты шежіреші Сегіз сері Шакшақов.

Академик Әлкей Марғұлан Керейлер мен үнгіттердің (Уақтардың) Монгол дәүіріне дейін мәдениеті жоғары болғаны, көне түрік жазуларын пайдаланғандығы жөнінде өзінің «Таңбалы тас жазуы» атты еңбегінде былай дейді: «Алтай, Жонғар даласында, Енесейде Орхон жазуы бар құлпытастар жиі кездеседі. Олардың көбін жазған керей

мен үңгіттер». Шыңғыс хан заманы туралы теңдесі жок жылнама түзіп кеткен Рашид-адДин Керейлер құрамында Харқын, Сақант, Тонгайт, Кереит, Добаут, Албат секілді ру-лар болғанын жазған.

Керей мемлекетінің кезінде ірі де айбынды ел болғаны-на дәлел жеткілікті. Кей мәліметтер бойынша X ғасырда Керейлер 900 мыңға жуық болған. Монгол билігіне дейін Керей елін Маргужан, Құршакызы, Бұйрық, Торхан, Уан-хан сияқты хандар билеген Уаннның өз аты Тұғырыл ол өз кезінде Қытайдың Алтан ұлысына татар тайпаларын жену-ғе қомектескені үшін Қытай әміршісінен Уан хан (бір ел-дің ханы) лауазымын алған.

Тұғырыл мен Шыңғыстың әкесі Есугей батырдың бір-бірімен «андада» дос болғаны белгілі. Шыңғыс хан Монгол жүрттарының басын құрап, жас мемлекетінің шаңырағын аялаш көтерген кезде ол өз әкесінің анда-досы Уан (Тұғы-рыл) ханның қомегіне арқа сүйеді. Онымен бірге Най-мандарға қарсы соғысқа қатысты. Алайда кейін екеуінің арасында алауыздық туып, оның ақыры Шыңғыс ханның Керей мемлекетін жойып жіберуіне әкеліп соқты. Бұл 1202 жыл еді.

Бұдан кейін керейлердің бір бөлігі көршілес Найман тайпасына ауып барып, Батыс Алтай беткейі мен Зайсан колінен бастап Омбы өзеніне дейінгі аралықты, Ертістің оң жағалауын мекенdedі. Енді бір бөлігі 1218 жылы Шыңғыс ханнан жеңілген Найман, Меркіт, тағы басқа ру-тайпалар-мен бірге. Шыңғыс хан әскерінің құрамына косылып, Деш-ті Қыпшақ пен Орта Азияны жаулап алуға қатысты. Ке-рейлер Шыңғыс ханның үлкен ұлы Жошы ұлысына кірді. Кейінрек Батый хан әскерінің құрамында орыс кінәздіктерін жаулап алуға қатысты.

Тарихшылар бүгінде Қазақстанның теріскейін жайлаган крейлер сол Керей мемлекеті құйрегеннен кейін Ертісті бойлап Солтустікке қарай ығысқан бөліктен тараған ұр-шактар екенін айтады. Олар туралы «Сібір жылнама-рында» біраз деректер бар. Ол бойынша, Тұғырыл ханның «Тайбұға» деген тұқымы Шыңғыстың әмірімен Ертіс, Обь

өзендері бойындағы жүрттарды бағындырған әскерге бас-

Сенсор-Казахстан
Фластиная библиотека
им. С. МУКАНОВА
г. Петропавловск

шы болып, кейін сол жерлерді Монгол империясы ханның рұқсатымен өз иелігіне алған.

XVII ғасырда Ресей отаршылдығының күшіне түсі Тобыл, Тура, Обь бойын жайлаған Керейлердің Солтүстік Қазақстан өніріне қарай қоныс аударуына мәжбүр етті.

М.Тынышбаев Керейлердің Шыңғыс ханға мойынсұнбаған бір бөлігі меркіттермен бірге Торғай даласына дейін ығысқан еді, бүтіндері Кіші жүздің Жеті руы құрамындағы Кереит тайпасы сол босқындардың ұрпағы болуы ықтимал дейді.

Ақсақ Темір жорықтары туралы жазбалардан сол кезде Керейлердің Қара Ертістен Алакөлге дейінгі аймақты мекендерегендігін де көреміз. XY ғасырдың басынан қуатты күшке айнала бастаған жоңғарлар Балқаш, Алакөл аймағындағы Керейлерді қатты бір соққыға душар етіп, жанжаққа тағы ыдыратып жібереді. Керейлердің бір тобы XY ғасырдың аяғы мен XYI ғасырдың басында Жошы тұқымы Мауараннахр мен Хорасанда билік жүргізген Мұхаммед Шайбани ханның жорықтарына да қатысқан.

Өз тарихында қылышы мен аласапыран замандарды бастан өткірген көне Керей елі кейіннен қазақ халқын құруға ат салысқан белді тайпалардың біріне айналды.

Дені қазақ ішінде қалған Керейлер Ашамайлы және Абақ болып екіге бөлінеді. Қазақ шежіресінде Абақты Керейлердің Ақылбай атты ұрпағының бәйбішесінің аты деп айтады. Ол әйелдің аты әуелі Аппак екен, келе-келе Абаққа айналған. Қазір 12 ата Абақ деп жүрген бірlestік бұрын сол Абақ бәйбішениң өзі тәрбиелеген 12 немересінен өрбіген делінеді. Ал Ашамайлының әуелгі аты Фали екен. Әкесі ашамайға мінгізіп барып келіншек алыш бергендей Ашамайлы атаныпты делінеді.

Зерттеушілер бұл ру аттарын олардың таңбаларына қастысты өрбіген атая болуы керек деген пікірге ден қояды. Ашамай қазақ тілінің түсіндірме сөздігі бойынша, «балага арналып екі қасының жоғарғы ұшы айқастырылып жасалған ер». Ру таңбасындағы «Х» әрпіне ұқсас белгі соны көрсетеді. Ал «абақ» қасқыр, түлкі секілді андарды ұстауға

шриналған көне құралдың аты. Ол аң сиятында екі бөліктен тұрады. Ал ішкі бөлікте жатқан етке ұмтылып кірген кезде жоғары қарай көтеріліп түрған сырғыма есік сарт етіп томен түсіп жабылып қалады. Осы «абак» сөзінен түрме магынасын білдіретін «абақты» сөзі шыққан.

Кезінде шежіренің кейіпкері болған тарихи тұлғаларды тамтұмдаған болса да халық жадында берік ұстап қалған. Соның айғағы ретінде занғар жазушы Габит Мұсіреповтың мына бір дерегін келтіре кетейік. Габең өзі кезінде баспада былай деп жариялаған: «Теке деген ақ сақалды, қызыл жұзді, зор денелі адам, жұзге таяп барып, біздің он беске жеткен кезімізде өлді».

Сол кісі жылда қасына көп адам ертіп алышп біздің ауылдың өлім-жітіміне бата қылышп, келін түскен үйлерге қайырылы болсын айтып кететін. Бір жолы Ботбай деген кісі сол Текеден мына өлеңді жазып алышты:

«Уа, дариға-ай, дариғай-ай,
Байқалға барып құятын.
Селенгені жайлаған,
Керей деген ел едік.
Тұғырыл деген ханы бар
Зарлауының мәні бар.
Қарақорым қаласын
Тартып алышп Шыңғыс хан.
Қатындарын ханымның
Бөлісіп алды монғолдар.
Бытырай қашты қайран ел
Адыра қалды туған жер.
Атымыздан айрылып,
Қысық көз монғол атандық,
Уа, дариғай-ай, дариғай-ай!»

Осы өлеңде аталатын Керей ханы Тұғырыл өз кезінде ұлы хан болғаны, Шыңғыс ханға анда болыш әкесіндегі камқорлық еткені тарихтан белгілі. Ал батыс өркениетінің оқілдері жасаған біздің жазба тарихымыздан бейхабар өткен ғасырдың өкілі іспетті Теке ақсақал. Тұғырылдай ханы

болғанын, ол кездे Керей іргелі ел болғанын жоқтап жырлап отыр Керейдің әйгілі Уан (Тұғырыл) ханы Шыңғыс ханмен табан тіресе 10 жыл шайқасқан. Әлемнің көптеген жерін азғантай ғана мерзімде басып алатын Шыңғыс ханға осыншама жыл төтеп беруі оның халқының батырлығы мен батылдығын паш етеді», – дейді жазушы Ислам Қабышұлы өзінің «Керейлер керуені» деген кітабында.

КЕРЕЙ ШЕЖІРЕСІ

Керей шежіресін алғаш ұрпаққа мұра етіп қалдырыған Ашамайлы Керейдің Көшебе руынан шыққан атақты Толыбай сыншының әкесі Дәулен Таузарұлы болған. Бұл шежіре содан қолдан-қолға өтіп жүріп ақыры Дәулен батырдың жетінші ұрпағы Сегіз сері Баһрамұлына жеткен. Сегіз сері (1818-1854) оған өз тұсындағыларды қосып дамытқан. Сегізден кейін бұл шежірені жинап жалғастырыған Ташмұхаммед (Тәштит) (1833-1903) Тәбейұлы Барлыбаев. 1898 жылы Сегіз серінің немересі Нұрмұхаммед Мұсайынұлы (1874-1961) осы Керей шежіресін Тәштит Тәбейұлынан көшіріп жазып алғып, өз кезіндегі ұрпактарды қосып толықтырыпты. Міне, осы Нұрмұхаммед Мұсайынұлынан бұл шежіре оның ұрпағы, Қаратай Бигожин арқылы бізге жеткен.

Керей руының ата қонысы жайлы Қожаберген жырау Толыбай сыншы ұлы «Ата тек» атты дастанында былай дейді:

Атанған бабам Ғали Ашамайлы
Өсірген мыңдал тайлақ, құлын, тайды.
Сібірге ұрпактары қоныстанып,
Ел болып ерте кезден қанат жайды.

Шалқар көл, ну орманды Сібір жері
Сібірді мекен еткен Керей елі.
Егін сап, күн көрудің қамын ойлап,
Бас қосып, кеңес құрған би мен бегі.

Ғали (Ашамайлы) шежіре бойынша IX ғасырда өмір сүрген адам. Керей руының мекендереген жері жайлы Қожаберген жырау «Елім-ай» атты дастанында:

Мекендең Тобыл, Ертіс екі арасын
Қазақтың күйге бөлеп ен даласын.
Сауықшыл Орта жүздің Керей і едік
Үш жүздің жат көрмеген еш баласын, – деген.

Керейлердің кеңпейілдігі, жомарттығы туралы Қарауылдың әйгілі ақыны әрі әншісі Үкілі Ыбырай Сандыбаев мынадай өлең шығарған екен:

Талай жыл қызығынды көрген Керей,
Сайрандал ортаңызда жүрген Керей.
Астыма ат, үстіме киім болған
Атындан айналайын қайран Керей.

Бір күнде Орта жұзді араладым,
Қармақшыдай дарияны жағаладым.
Атығай, қарауылды қектей өтіп,
Керейдей жомарт елді таба алмадым.

Дәүлен батырдан бері келе жатқан осы шежіре бойынша Керей – Орта жұз қазақтарының ірі тайпаларының бірі. Енді осы шежірені тұра таратсақ былай келеді:

Қазақ. Қазақтан – Жұзей. Жұзейден – Майқы би, одан – 3 бала: Ақарыс, Жанаарыс, Бекарыс. Мұндағы Ақарыс – Ұлы жұз, Жанаарыс – Орта жұз, Бекарыс – Кіші жұз. Жанаарыстан – Қабжан, одан – Жаншора. Одан – Құндыз би. Құндыз биден – 6 бала: Қара батыр, Ақбалтыр, Ақтан, Дарапқ, Семіз, Қоңыр. Ақбалтырдан – Ұсмағұл, одан 2 бала: Ошыбай, Жаубасар. Ошыбайдан – Керей батыр. Жаубасардан – Уақ. (Осыдан Керейдің ұраны – Ошыбай, Уақтың ұраны – Жаубасар болған). Керей – тайпалық одақтың түпкі атасы болып саналады.

Атығай ішінде Бәйімбет атасынан шыққан ақын Қожамбет Ордабайұлы Керей, Уақ туралы былай деп жазған екен:

Атасы Керей, Уақ – Қасымқожа,
Кереметті жан екен басым қожа.
Ошыбай мен Жаубасар мұнан туды
Қалмақтың сіңірмеді асын қожа.

Керейден бір бала: Меңліқаған. Одан 2 бала: Арыстанбек, Асланбек. Арыстанбектен 1 бала: Наурызхан. Одан 2 бала: Фали (Ашамайлы), Меркіт. Ашамайлы мен Меркіттің

бірге туғандығын Қожаберген жырау «Ата тек» дастанында былай деп көрсетеді:

Әр ру шежірелерден көрінеді,
Үрпақтар тізбектеліп беріледі.
Ашамайлы, Меркіт боп түп негізден
Екіге біздің Керей бөлінеді.

Ашамайлы атанған Ғалидан Керей елінің басым көпшілігі тарайды. Ғалидан – Бағдат батыр, одан – Тәбей, Көбей туады. Тәбей биден екі бала: Бабай, Әзизбек. Әзизбектен - Тұрынхан сардар. Одан – 3 бала: Жарғақ, Балдак, Коянбай. Жарғақтан 2 бала: Қажыхан, Қазихан. Қажыханнан - Әлмұхамед. Одан 3 бала: Уызбек, Уызхан, Уызбай. Уызбектен 2 бала: Қанай, Жанай батырлар. Жанайдан – Бағлан би, осы күнгі Солтүстік өнірдегі Керейлердің түп атасы болып есептеледі. Бағлан бидің бейіті Ресейдің Қорған облысының Половинка (Ақсиыр) ауданына қарасты Зверищоголовка (Бағлан) қалашығының түбінде, Тобыл өзенінің жағасындағы Керей тоғайында жатыр. 1928 жылға дейін ол жерде атақты Бағлан жәрменкесі болғаны тарихтан мәлім. Бағлан би өз заманында қазактың айтулы көсемдерінің бірі болған. Ол әрі батыр, әрі қазы болған кісі екен.

Бағлан бидің Бопай есімді әйелінен Архад, Фархад, Сарымұрат туады. Фархад батырдың Ғұләндам есімді әйелінен үш бала: Танаш, Аббас, Манас туады.

Танаш би Фархадұлы өзінен жасы кіші Өзбек ханға ақылшы болыпты. Сейтіп, ол өз заманында Алтын Орда хандығының көрнекті адамы – әділ қазы би атапты. Танаш бидің балалары: Балға, Балта, Едіге батырлар әр кезеңде Мамай, Тоқтамыс хандардың әскер басы қолбасшысы болған. Кейін олар Ақсақ Темірдің әскерін басқарыпты. Едіге батыр Әмір-Темір әскерінің тобын бастап жаумен соғысып жүргенде ауыр жарапанады. Ол сарбаздарына өзін Ұлытаудың ең биік шынына жерлендер деп өситет етеді. Ақыры сонда жерленеді.

Танаш бидің Манас есімді інісі майданда қаза болады да оның келіншегі жесір қалады. Ақылды бәйбіше Айша

ұрпақ көбейту мақсатымен қайнысының жас әйелі Сәлиманды өз ақсақалы Тоқсан биге қосады.

Танаш бидің бәйбішесі Айшадан 15 бала туады да, Сәлиманнын бір бала – Тарышы туады. Ол ел егін пісіп, тары орып жатқанда туғандықтан атын Тарышы қойыпты. Тағы бір аңыз бойынша, Сәлиман жас босанып ұл бала туғанда Айша Бәйбіше оған Тарышы деп ат қойып, «Бұл баланың ұрпағы тарыдай көп болып, өсіп-өне берсін!» – деп ақ батасын беріпті. Айша бәйбішенің аузы уәлі болып, сол кісінің батасы да, тілегі де қабыл болып, Тарышыдан көп елдер тараған.

Осы жайлар туралы Сегіз сері өзінің өлеңімен жазған шежіресінде былай деп айтқан екен:

Танаш би ел тізгінің қолына алған,
Жұртына қамқор болып олжа салған.
Манас деген інісі майданда өліп,
Зайыбы Сәлимәндай жесір қалған.

Айшадай бәйбішесінің рұқсатымен
Некемен Сәлиманды Танаш алған.
Сәлиманнын туыпты Тарышы ата
Сөзімнің бәрі де рас, емес жалған.

Шежірелерге, тарихи деректерге, Қожаберген жыраудын «Ата тек», «Баба тіл», «Елім-ай» дастандарына сүйенсек қазіргі Солтүстік Қазақстан облысындағы Керейлердің көпшілігі (Самай, Балта, Көшебе керейлерден басқалары) Тарышының Ақсары атасынан тарайды. Күрсарыдан тарайтын ұрпақтар Омбы, Ақмола облыстарында қоныстанған. Матақай, Есенбақты, Нұрымбет, Көшебенің Әлмәмбетінен тараган ұрпақтары негізінен Қостанай облысында тұрады. Тезагайдан тарайтын ұрпақтар: Самай, Қапсыт, Шағалак, Әлдеберлі, Еменәлі, Керейлер, Сибан, Балта, Көшебелермен бірге Солтүстік Қазақстанда тұрып жатыр.

ТАРЫШЫДАН ТАРАГАНДАР

Тарышыдан – бір бала: Шимойын, одан – 3 бала: Естияр, Достияр, Есжияр. Достиядан 3 бала: Смайыл, Смағұл, Ыңсақ. Смайылдан – 5 бала: Ақсары, Жансары, Құрсары, Матақай, Тезағай. Тезағайдан – 3 бала: Әйтеке, Тәйтеке, Һәйтеке (Самай). Әйтекеден – бір бала – Қанай, одан – 2 бала: Әлдеберлі, Шагалақ. Тәйтекеден – бір бала – Мамай, одан – бір бала – Қапсыт. Қанай мен Мамай ерте қайтып, олардың жесір қалған әйелдерін әменгерлік жолымен Бәйтеке алады да олардың балалары Әлдеберліні, Шагалақты, Қапсытты өз балаларымен бірге тәрбиелеп өсіреді. Бәйтекенің өз кіндігінен, өз бәйбішесінен 5 үл туган екен. олар: Жанбура, Толыбай, Жанкісі, Бақы, Шуай. Бәйтекенің самай шашы жасынан ақ болыпты да жұрт оны Самай деп атап кетілті. Содан одан тараған рұлы елді түгел Самай елі деп атап кетілті. Тағы бір аңыз бойынша қазақтар мен қалмақтар соғысы кезінде қазақтар қалмақтардың бір батырын өлтірген екен. Оның мініп келген шұбар аты көп уақыт бойы Бәйтеке (Самай) батырдың жерінде ешкімге ұстаптайды жүріпті. Содан Самай елі «Шұбар ат Самай» елі деп атап кетілті. Осы күнге дейін руың кім деген сұраққа біздің Самайлар «Шұбар ат Самаймыз» деп жауап береді.

Жоғарыда аталған Әлдеберлі мен Шагалақтан тараған ұрпақтар негізінен қазіргі Есіл ауданындағы Тауагаш ауылында тұрады. Олар туралы сол ауылдың тұмасы жазушы Жақсыбай Семрат «Тауагаш деген ел едік» атты кітабында толық жазған. Ал Қапсыттан тараған ұрпақтар Жамбыл ауданындағы Қарақамыс, Жалтырша ауылдарында орналасқан. Олар туралы Қарақамыс ауылының тұмасы журналист Амандық Жантеміров «Атақоның Ақтомпак» деген кітабында жазған болатын.

Сондықтан Әлдеберлі, Шагалақ, Қапсыт ұрпақтары туралы бұл кітапта айтылмайды.

Сонымен Бәйтекенің (Самайдың) өз балалары: Жанбура, Толыбай, Жанкісі, Шуай, Бақылардан тарағандар туралы әңгіме ербітеміз.

Бәйтекенің ұлken ұлы Жанбураның бәйбішесінен 5 ұл болыпты: Құдайқұл, Жарылғап, Қожамқұл, Қожамберді, Құттымбет. Жанбураның інісі Бақы жастай қайтыс болып, оның әйелін әменгерлік жолымен Жанбура алыпты. Одан тұған баланың есімін Сары деп қойыпты. Сонымен Жанбураның балалары алтау.

Жалпы Бәйтекенің (Самайдың) ұрпактары негізінен қазіргі Солтүстік Қазақстан облысының бірнеше ауылдарда қоныстанған. Енді соларды таратайық.

ЫНТЫМАҚ АУЫЛЫ

Қазіргі Тимирязев ауданындағы Ынтымақ ауылында негізінен Жанбура, Тольбай, Құттымбеттен тарағандар қоныстанған. Оның ішінде біз Жанбураның үлкен ұлы Құдайқұлдан тараймыз.

ҚҰДАЙҚҰЛ ӘУЛЕТІ

Жанбураның үлкен ұлы Құдайқұлда 3 бала болыпты: Арай, Қанай, Кенжетай. Арай мен Қанайдың ұрпақтарының алдыңғы легін ешкім айтып бере алмады. Сондықтан аздаған мәлімет қана бере аламыз.

Анайдан біздің билетініміз Жолтай, одан – Ермен, Шығанбай. Ерменнен – Төлеміс, Қажығали. Төлемістен – Серік. Серіктен – Қанат, Жанат, Алма, Роза, Марат, Гуля, Қарлығаш. Қажығалидан – Мәди, Мәкен, Балапан. Мәкеннен – Валерий, Тамара. Шығанбай балалары Тұмен облысындағы Армизон ауданында тұратын көрінеді.

Анайдан тарағандардың бірсынырасы Тимирязев ауданындағы Жарқын ауылында болса керек. Сол ауылдың тұмасы Бикен Сыралықызынан алынған дерекке қарағанда: Анайдан – Жылқыайдар, одан – Қаржау, одан – Құртікбай тұған. Құртікбайдан – Жанқасқа, Аңдамас, Наурызбай, Оразбай. Жанқасқадан – Қайыр. Аңдамастан – Шибіт, Сыралы (Бикеннің әкесі). Наурызбайдан – Қанай. Оразбайдан – Ілияс. Қайырдан – балалар бар дейді, бірақ ешкім есімдерін білмеді. Шибіттен – Мағрипа, Құрмаш, Еркеш, Торгай. Сыралыдан – Бикен. Сыралыда ұл болмағандықтан ағасы Шибіттің Еркеш деген баласын бауырына салып өсіреді. Сейтіп, Еркеш Сыралин атальып кеткен. Еркештен – Бейбіт, Зуқан, Зураш. Сыралы ағаштан түйін түйген шебер болса, зайыбы Әсия көп жыл ауылдық кеңестің төрағасы (ауылнай) болған екен.

Қанайға жататындарды «Ынтымақ» ауылында «Қалпақтар» деп атайды. Қалпақ деген кісі болған ба, әлде лақап аты ма, ол арасын ешкім білмейді. Енді осы Қанайларды білгенімізше таратып көрейік. Біздегі деректер бой-

ынша ең аргы аталары: Елеусіз, Бекмырза, Шолақ. Елеусізден – Шегебай. Бекмырзадан – Шонты, Қожбан, Божбан. Шонтыдан – Дәуіт. Қожбаннын – Татым, одан – Ахмет. Ахметтен – Мағжан, одан – Мұқаш, Майра. Мұқаштан – Арап, Бейнегүл. Божбаннын – Қомыт, Шоқпыйт. Қомыттан – Сәмембет, Тұрпан. Сәмембеттен – Сәуле, Болат, Қанат, Сапар. Тұрпаннан – Рабиға, Куаныш. Шоқпыйттан – Балғожа, одан – Ақынбай, Тәшен, Бәшен. Тәшеннен – Шолпан, Есенғали, Бағыт, Құләйра. Есенғалидан – Римма, Бекежан, Бекет, Сагат, Талғат, Азамат. Дәуіттен – Бөпеш. Бөпештен – Белекбай, одан – Қабдолла. Қабдолладан – Тәуке, Қайни, Төлеу, Алтын.

Шолақтан – Ақжан, Жаманқұл, Шери. Ақжаннан – Сатыпалды, Мықтыбай, Жылқыбай, Бекет. Осы Ақжанның атымен көптен бері (нақ қай жыл екенін ешкім білмейді) қазіргі Тимирязев ауданындағы Ақжан селосы аталады. Сатыпалдыдан – Ықтан, Жақтай. Ықтанинан – Кәсен, Әбілмәжін. Кәсеннен – Темен, одан – Мейрам, Қағаз, Айтеке, Рамазан, Нұрмагамбет, Дәүлетхан. Әбілмәжіннен – Есләм, Мәриям. Есләмнан – Есмағамбет, Досболат, Жанболат, Еркеш, Еркін, Қалам, Қалима, Гүлнәр. Есмағамбеттен – Жанат, Қайрат, Ойрат, Жібек. Досболаттан – 2 бала...

Жанболаттан – Жанат, Сәнет.

Еркештен...

Еркіннен – Ержан.

Жақтайдан – Шегір, Мақан, Қабдрашит. Шегірден – Амандық, Сәнке. Амандықтан – Бақытжан. Сәнкеден – Төлеген. Мақанинан – Қазихан, Қази. Жылқыбайдан – Серікбай, Кәли, Уәли, Сәден. Кәлиден – Сәлім, одан – Қанат, Роза, Гуля. Қанаттан – Куаныш. Мықтыбайдан – Құлымбет, Мандай. Бекеттен – Жақа, Базарбай. Жақадан – Секенай. Базарбайдан – Мәлике, Раушан, Хабира.

Шоқпыйттың бір баласы Қоқабай. Қоқабайдан – Дәнішке, Куандық. Дәнішкеден – Мұқаметқали, одан – Төлеген, Нұржан, Серғазы. Куандықтан – Қапез, одан – Қайыржан, Сүйіндік, Ерболат, Сүлеймен.

Қожықтан – Қабыл, одан – Текберген, Қақыбай. Текбергеннен – Сибан, Қинал, Аманжол. Сибаннан – Мейірхан,

Сейілхан, Мағрипа. Аманжолдан – Қайса, одан – Сейітқази. Қақыбайдан – Алпан, Байтас, Ақбөп. Алпаннан – Зейнолла (бұл Байтас баласы, оны Алпан өз бауырына салған). Зейнолладан – Құләйім, Құләмай, Бейбіт, Мархаба, Әділ, Ерсайын, Күмісбай, Еркін. Байтастан – Қалиолла, Үрдәш, Төлеу, Алма. Қалиолладан – Ерболат, Зайра, Айжан, Ләйла.

КЕНЖЕТАЙДАН ТАРАҒАНДАР

Жанбураның үшінші ұлы Кенжетайдан – Ақбота, Байбота, Жанбота. Ақботадан – Шабан, Байсерке.

Шабаннан – Бозай, Найман, Қойман. Бозайдан – Жаңқабай, Тыштықбай. Жаңқабайдан – Құсайын, Әйіп. Құсайыннан – Айбас, одан – Төлеген, Медебай, Қарлығаш. Төлегеннен – Руслан, Людмила. Русланнан – Темірғали. Тыштықбайдан – Жәмила, Сейілбек (Сейілбек Жәмиладан туған жиені, бауырына салып, өз атына түсірген). Сейілбектен – Гүлнэр, Әміржан, Әлия, Ақтамақ, Бауыржан, Ақбаян, Саян.

Найманнан – Сапак, Сыздық, Бексұлтан, Тілеуберді, Қарынбай. Найман да, оның үлкен ұлы Сапақ та ел ағасы болған адамдар. Сапақтан ұрпақ жоқ. Сыздықтан – Ахметжан, Мұқан, Құрман, Омар, Хамза. Ахметжаннан ұрпақ жоқ. Мұқаннан – Қайролла, Нығыметжан, Қабылқайыр. Қайролладан – Роза, Сара, Гүлнэр, Марат. Розадан – Жұлдыз, Гүлнәз. Сарадан – Жанар, Жәдігер. Гүлнәрдан – Олжас. Мараттан – Надия. Олжастан – Мухаммад.

Қабылқайырдан – Болат, Қанат, Мәдина. Болаттан – Куат, Даниал, Айтжан. Қанаттан – Илияс, Индира.

Құрманнан – Шәріп, Қайыржан, Құлжамал. Шәріптен – Дулат, Роза, Раушан, Рая, Серік, Даulet, Даурен, Дауренбек. Дулаттан –

Омардан – ұрпақ жоқ. Ол соғыста қайтыс болған. Хамзадан – Мәлік, Жақсылық, Сүйіндік, Айтмағамбет, Сайлау, Бағыт, Есмағзам, Есмағамбет, Зұбира, Құлзира. Жақсылықтан – Айгүл, Мұрат, Марина, Әсел. Мұраттан – Жәмила, Аида, Ербол. Айтмағамбеттен – Азamat, Жасұлан, Аслан, Әлия. Азаматтан – Нұргүл, Әсемгүл. Жасұланнан

– Эйгерім, Айым, Элихан. Асланнан – Мадияр. Сайлаудан – Жанна, Дина, Бахтияр. Бағыттан – Мәдина. Есмағамбеттен – Эльмира, Арман.

Бексұлтаннан – Бәтима, Мұслима, Қайыржан.

Тілеубердіден – Бикен, Теміргали, Сатыпалды, Имаш.

Қарынбайдан – Қайранас. (Қайранасты кейін Тілеуберді қолына алып, өз атына түсірді. Сондықтан ол Тілеубердин атанды). Қайранастан – Баян, Абай, Абылай, Райхан, Райса, Абылайдан –

Қойманнан – Сүгір, Қаби, Билал. Сүгірден – Шұғайып, Жүкен, Алма. Шұғайыптан ұрпақ жоқ. Жүкеннен – Ұмысын, Марлан, Дарияш, Қанат, Сандуғаш, Асылтас. Марланнан – Нәзігүл, Бақтығүл, Еркебұлан. Қанаттан – Талғат, Әсем, Айсұлу.

Қабидан – Қажынәсіп, Зейнолла. Қажынәсіптен – Ұлан, одан – Лена, Изольда, Бибігүл. Зейнолладан – Гүлсім, Қаламқас, Болат, Мәрияш, Марат. Болаттан – Асхат, Әсел, Әсия. Мараттан – Ойрат, Динара, Шұғайып. Ойраттан – Мерей, Данияр.

Билалдан – Сейту (Сейтқази), Құлзағи, Құлжамал, Сейітбаттал. Сейтуден – Фалия, Қаршыға, Еркін. Сейітбатталдан – Анар, Жанар, Аскар, Фалия, Динара.

Байсеркеден – Қызай, Бекен, Ораз. Қызайдан – Жұмтаі. Бекеннен – Төлеш, Молдаш. Төлештен – Қайыржан, Зағипа, Бәкіш. Ораздан – Шәңкілдік, одан – Бүйен, Бекқожа, Қайыrbай, Нұргожа, Сейдахмет. Бүйеннен – Қара, Жәкіш (қызы), Айқынбайдан – Талаш, Серік, Зайра, Майра, Алма. Нұргожадан – Адақан. Сейдахметтен – Бағыт.

Кенжетайдың екінші баласы Байботадан – Жансақал, Бисақал, Айтқұл.

Жансақал қажыдан – Жұсіп қажы. Жұсіптан – Ұмысын сұлу, Тілеміс. Тілемістен – Тоқай, Шоқай, Мұқаметқали (Мұқаш), Сұлтан, Мырзай, Қадый, Жәпен. Шоқайдан – Батырхан, Қосмұқан. Мұқаштан – Қалихан, Бәтима, Темірхан, Қазихан, Рақима, Асылхан. Сұлтаннын – Қымбат, Амангелді, Амантай, Бахтияр. Мырзайдан – Балшекер, Бәләпай, Өнуар, Имантай, Балжан, Айжан, Айтжан.

Бисақалдан – Шолжақай, Құдабай, Мағзұм. Шолжақайдан – Қази, Қари. Қазидан – Қағи, Жамақ. Жамақтан – Ерсін, Ергали, Еркін, Ерболат, Жанболат, Тәттімбет, Әсет, Аманжол, Айсұлу, Ақмарал, Ақдидар.

Ерсіннен –

Ерғалидан – Ерлан, Ақбидай, Айгүл, Роза.

Еркіннен – Әсемгүл, Әлия.

Ерболаттан – Айнагүл, Ұмсын, Гұлсім.

Жанболаттан –

Тәттімбеттен – Әйгерім, Асан, Талғат, Сұлтан.

Әсегтен – Мейрам.

Аманжолдан – Тамерлан.

Қаридан – Қабдрашит. Ешмұқаннан – Шайзат, Қуаныш, Қенес. Айтқұлдан – Магзұм, одан ұрпақ жоқ. Жамақтың тұнғышы Ерсін нағашысының бауырында өскен, сондықтан Мәжепов деп жазылып жүр.

Жанботадан – Байсақал, одан ұрпақ жоқ.

ҚҰТТЫМБЕТТЕН ТАРАҒАНДАР

Ынтымақ ауылында Жанбураның Құттымбет деген баласынан туған Барак әuletі қоныс тепкен.

Барактан – Нөгербек, одан – Артықбай, Шортықбай, Бектұрган, Әбүйір. Артықбайдан – Сағындық, Сагит. Сағындықтан – Сағынбай, Аққарын. Сағынбайдан – Құлдәрай. Сағиттан – Фалым, Әлім. Әлімнен – Серғазы, Байғазы, Жанғазы, Жақсылық, Амантай, Ботагөз, Қалима, Фалия.

Шортықбайдан – Рамазан, Қыдырма, Ережеп, Құрман, Нұргали. Рамазаннан – Мәуия, Зейнел. Мәуиядан – Қайыржан, одан – Қабиден, Амангелді, Зейнэт. Қабиденнен – Қыдыр. Қыдырмадан – Тастанір, одан – Қасшәріп, одан – Тұяқбай, Есенбай, Баттал. (Тұяқбай – Нұргали баласы). Тұяқбайдан – Серікбай, Болат, Қайрат, Марат. Серікбайдан – Бауыржан, Азамат.

Есенбайдан – Ғазез, Жанат, Назкен, Марина, Аягөз, Әлия.

Батталдан – Марат, Қанат.

Ережептен ұрпақ жоқ. Құрманнан – Ақтас, Бектас. Актастан – Құдайберген, Бұркіт, Дәulet, Сәкен.

Бектұрганнан – Қанаш, одан – Жанқайыр, Қайыржан, Қайролла, Қайыржамал, Құлжамал, Төлеген. Жанқайырдан – Жанболат, Қайрат, Ерболат, Сәүле, Зәуре. Қайыржаннан – Серік, Руслан. Төлегеннен – Тілеген.

Әбүйірден – Қабдөш, одан – Серікбай, Әмина, Елубай. Елубайдан – Махамбет.

Осы Ынтымақ ауылында Толыбайдың Төлеке, Жапа атты ұлдарынан тараға аздаған қауым бар. Енді соларға тоқталайық.

ТӨЛЕКЕДЕН ТАРАҒАНДАР

Төлекеден тараған тұрғындар өздерінің сол атаға қай жерден қосылатындарын білмейді. Сондықтан ауылдағы Төлекеге жататындарды өзіміз білетін аталарынан бері қарай ғана таратамыз.

Сонымен Төлекеге жататындар:

Шоқай, Тоқбай, Жолдыаяқ, Байбан, Жабал, Қойжан, Байсаябай. Шоқайдан – Баймұса. Жолдыаяқтан – Қали-ақбар, Кәрібай, Баймырза. Баймұсадан төрт бала: Бәри, Серікбай, Мәлік, Қабен. Бәриден – Еркеш, одан – Бакыт, Руслан, Женіс. Бақыттан – Амангелді, Жәнібек. Русланнан – Әйгерім, Темірлан, Ерсал. Женістен – Дамир, Даниал.

Серікбайдан – Роза, Балапан, Алма, Сақыш, Әсия, Еркін.

Мәліктен – Сайлау, Еділ, Жайық, Мәриәм, Жұмаш, Куаныш. Сайлаудан – Гүлнэр, Рұстем, Гүлжібек, Әзия, Рустам. Еділден – Гүлден, Әлия. Жайықтан – Жасұлан, Райгүл, Берік. Жұмаштан – Әсем, Қайрат, Алмат.

Тоқбайдан – Мұса, Мұстанай, Қозыбай. Мұсадан – Қанапия, Мыста, Есбай. Қанапиядан – Есен, Ертай. Есеннен – Ербол, Дина. Ертайдан – Ермек, Айнұр. Есбайдан – Ләззат (Алма), Есет, Самал, Сағым, Саягүл, Лиза, Риза. Мұстанайдан – Куаныш, Метес, Тыным, Майра, Гүлнэр, Бопан. Метестен – Асқар, Раушан. Тынымнан – Амангелді, Роза, Болат, Руслан, Динара. Қозыбайдан – Әбу, Майра.

Жолдыаяқтан – Қалиақбар, Кәрібай, Баймырза. Қалиақбардан – Мәкен, Әтәй, Дүйсен. Мәкеннен – Әскер, Галиәскер, Бекежан, Болат, Мейрам. Әскерден – Самат, Руслан. Болаттан – Альбина, Азамат. Әтәйдан – Дулат, Айтқожа, Ләззат. Дүйсеннен – Ботагөз.

Баймырзадан – Мақпұза, Қарлығаш, Ермек. Ермектен – Айнаш, Ниязбек, Динара, Әсел, Данияр, Самал, Макпал.

Байбаннан – Дүйке, Бөжен. Дүйкеден – Зейнеп, Кәма. Бөженнен – Сапарбек, Әділбек. Әділбектен – Сырым, Қырым, Нұрым.

Байсалбайдан – Әбу, Әубәкір. Әубәкірден – Төлеу, Қайыргелді. Қайыргелдіден – Ренат, Серік.

Әлкебайдан – Мұқажан. Мұқажаннан – Сәруәр (Сәуken) – Қойжан Байғабылұлы да Төлекеге жатады.

ЖАПАҒА ЖАТАТЫН ТҰРҒЫНДАР

Нұркебай. Нұркебайдан – Көпжасар, Құрман. Көпжасардан – Загипа, Мейрам. Загипардан – Мұрат. Мұраттан – Нұрмағамбет, Анар, Жанар. Құрманнан – Мейраш.

Сәрсенбайдан – Таласбай. Таласбайдан – Қайыржан, Нурила, Балтабай. Қайыржаннан – Қайыржамал, Салтанат, Қайрат, Ерлан, Талғат. Балтабайдан – Ойрат, Гүлмира, Эльмира, Әсем.

Таңатардан – Жаңбырыши. Жаңбырышыдан – Әжімұрат, Ағыбай. Әжімұраттан – Бикен, Қадиша, Бәдиша, Зейнеп, Нұрмаганбет, Құлмағанбет, Қәртай, Кәрім. Қәртайдан – Александр. Кәрімнен – Рәшит, Ертай, Ержан, Қанат. Ағыбайдан – Қамбар, Баттал, Тельман, Жетпіс, Қабидолла. Қамбардан – Есләм, Есілбай, Құлзипа, Нұрзипа, Нәзила. Батталдан – Тілеген, Жолдыбай, Шайзат, Сәуле. Тельманнан – Орал, Қайырлы, Аскар, Найттан, Ғұлнэр, Найгүл.

Жападан – Амантай, одан – Боранбай, одан – Бектас, одан – Аношке. Аношкеден – Иманбай. Иманбайдан – Іншек, Айтқожа, Серік, Бәтила. Серіктен – Бүркіт, Амантай, Абай, Едіге, Куандық, Тарғын, Бәтима, Құралай, Еділ, Қозы, Қозыбай.

Шөпеннен – Шойтемір, одан – Кәсен, одан – Онбай. Онбайдан – Сағындық, Балқадиша.

Маймактан – Дүйсенбай. Одан – Сапарғали, Бижан. Сапарғалидан – Күлбәршін, Күлдәрай, Дәмелі, Марат, Дәүлет. Мараттан – Бауыржан, Бәтима.

Таскеннен – Дүйсенбай, одан – Секен, Секеннен – Райгүл, Аян, Жанзия, Жазира, Ербол, Айбала, Жаңыл.

Жайлаубайдан – Сұлтан. Сұлтаннан – Серік, Серікбай, Айман. Серіктен – Әскер, Сәуле.

Әбдірахманнан – Шаймен. Шайменнен – Тайлақ, Ертайлақ, Гүлжан.

ЖАЛТЫР АУЫЛЫ

Жанбураның бесінші баласы Құттымбеттен – 4 бала:
Түмен, Қожан, Бигабыл, Барақ.

Түменнен – Нұржан, Айжарқын, Байжарқын.

Нұржаннан – Қосақбай, Таңатбай, Аманбай. Қонақбайдан – Жәкі, Әлбатыр, Кәләкін. Жәкіден – Кәләкібай, одан – Қайретден, одан – Қанарабек, Сабыр, Әділбек.

Кәләкіннен – Атымтай, одан – Нұрмағамбет, одан – Ергали. Ергалидан – Асан, Аслан.

Таңатбайдан – Итбас, Дүйсембай, Күзембай. Итбастан – Иса. Дүйсембайдан – Мұстапа, одан – Тұрғын, Тұяқ, Тұрлы.

Тұрғыннан – Баян, Баймағамбет, Досым, Әміржан. Баймагамбеттен – Мұрат, Марат, Маралбек, Мұқит, Мақсат. Досымнан – Мықтыбай, Мұхтар. Әміржаннан – Сейсенбек, Сержан. Сейсенбектен – Дастан, Жалғас. Сержаннан – Еркін. Тұяқтан – Кәкім, Қасым. Кәкімнен – Мейрам, Мейраш. Қасымнан – Жанатай, Ерболат, Ерлан, Жанболат. Жанатайдан – Нұрлан, Нұржан, Алмас, Жәнтік.

Тұрлыдан – Аманжол (Аманке) –

Айжарқыннан – 4 бала: Есілбай, Ертісбай, Мыңжасар, Елубай. Есілбайдан – Шаймерден, Төлебай. Шаймерденнен – Тілепалды. Одан – Қайыр, Қайырбеш. Ертісбайдан – Мұқан, Ыбыш, Райымқұл, Нұрпейіс. Мұқаннан – Серәлі. Ыбыштан – Сансызбай, Әлім. Сансызбайдан – Жақсылық, Болат, Қанат. Қанаттан – Данияр. Райымқұлдан – Қаусыл, Қожагали, Молдаш. Қожагалидан – Мәмбет. Молдаштан – Чапай, Жолымбет. Нұрпейістен – Сандыбай, Қосман. Мыңжасардан – Сұраган, одан – Мырзатай, Есләм, Сабыр, Бәжен. Мырзатайдан – ...

Осы кітапта келтірілген Омбы облыстық архивінен (369 қор, 1 тізбе, 9335 іс) алынған «Выборы должностных лиц по Смаиловской волости Петропавловского уезда на Трехлетие 1914-1916 г.г.» деген құжатта: «На должность народных судов (биев) аулов № 3 и № 5 выдвинут Шаймерден Есилбаев – 50 лет» деп жазылған. Әрине, ол текстен-тек би болып сайланбаған. Бұл кісі кезінде сөзге шешен, елге

көсем би болған. Онын асқан шешендігі туралы академик жазушы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебі» кітабында жазған. Шаймерден би талай дау-дамайда өзінің ата дәстүрін, қа-зақтың әдет-ғұрпышы жақсы білгендігімен әрі тілінің ше-шендігімен, әділдігімен қарсыластарын жеңіп отырған.

Әттең осындай білікті шешен адам азамат соғысының құрбаны болған. Ақ пен қызылдың сол соғысы кезінде Түмен ауылының ескі жұртында отырған Шәкенің үй-іне бір топ ақтардың солдаттары келеді. Баласы Тілепалды және басқа ауыл адамдары олардың келе жатқандарын көріп, агаш арасына кіріп тығылады. Алпысқа жақындаған Шәкен үйде отырып қалады. Есік алдына шыққан оның бәйбішесін солдаттардың біреуі мылтығымен бір періп құлатады да бәрі үйге кіреді. Үйдегі жақсы киім-ке-шекті, басқа да құнды заттарды арбаларына артып, Шә-кенді де арбаға отырғызып алғып кетеді.

Ауылдан біраз жер шыққасын Шәкенді шешіндіріп, тәуір киімдерін алғып өзін тапа-талтусте атып тастап кетеді. Корыққан ауыл адамдары оның денесін тек күн батып қас қарайғанда ғана алғып келіп бір үйдің шошаласының ішінен көр қазып сол қалпымен жерлейді.

Білетіндер Шәкенің баласы Тілепалды әкесіне тартқан жоқ, жай бір қарапайым кісі болды дейтін. Ал осы Тілепалдының баласы Қайырбеш атасы Шаймерденге тартқан сөге шешен, әрі жақсы әнші болыпты. Жалтырдың мектебінде оқып жүріп, ауыл тұрғындарының алдында домбыра тар-тып, ән салады екен. содан жұрттың «тілі өтіп» соғыстың алдында жастай қайтыс болады. Тілепалдының Қайырбештен үлкен баласы Қайыр соғыстан аман-есен елге оралып, көп жыл механизатор болып Ақанбарада селосында жұмыс істеген. Кейін картайып қайтыс болды.

Байжарқыннан – Тастемір, Байғұтты.

Байғұттыдан – Уәли, Нұргали. Уәлиден – Жапабай, Кәк-бел, Зейнолла, Сара (Сәүкен). Жапабайдан – Ғазез, Қапез, Қамар, Құлбаршын, Гүлжан, Анара.

Ғазезден – Әлібек, Нұрсөule, Алмагул. Қапезден – Әділ-бек, Асылбек, Анарбек, Әнуәрбек, Жакебай, Асқарбек, Ер-мек.

Нұргалидан – Қайролла, Бекет. Қайролладан – Мамай, Кенес, Қабай, Мереке. Бекеттен – Бекежан, одан – Ержан, Ырысжан, Қайыртай, Өміртай, Еслембек.

Ғазездің Әлібегінен – Арман. Қапездің Әділбегінен – Дархан, одан – Дамир. Асылбектен – Тауфик, одан – Баян. Анарбектен – Даниал, одан – Данияр. Асқарбектен – Гаунар.

ҚҰТТЫМБЕТТИҚ ЕКІНШІ БАЛАСЫ ҚОЖАН

Қожаннан – Арыстанбай, Есет, Жолтай. Арыстанбайдан – Байтөлі, Байтан, Байтоқа. Байтөліден – Жақан, Еленбай, Жантока, Қаратоқа, Тоқабай, Үбырай, Жұмабай, Алпысбай, Сексенбай, Құнанбай, Байкенже.

Еленбайдан – Тобыл, Жақсылық.

Қаратоқадан – Шәріп, Шайқы.

Тоқабайдан – Дайыр, Теміртас. Дайырдан – Бәтжан.

Алпысбайдан – Дәметкен, Айша. Сексенбайдан – Қауеш.

Есеттен – Байқадам, Садуақас, Алушы, Жабай, Қабай.

Байқадамнан – Сұлтан.

Садуақастан – Ерқаш. Байтоқадан – Төленді, Тасбай.

Жолтайдан – Бейсембай, одан – Аман, Өтеубай, Бекболат.

Аманнан – Оразалы, одан – Өкен, Қаби. Өкеннен – Серік, Берік, Еркін, Еркебұлан, Жасұлан, Руслан.

Қабидан – Досжан, Айгүл, Есжан. Досжаннан – Нәби, Тахмина.

Айгүлден – Нұрсұлтан. Есжаннан – Мәдина, Эйгерім.

Өтеубайдан – Оразбай, одан – Ахметолла, Нәби. Ахметолладан – Анархан, Үәлихан, Бейбіт.

Нәбиден – Айгүл, Динара.

Бекболаттан – Бекенбай, одан – Табылды. Табылдыдан – Бауыржан, Райымжан, Рая.

Бигабылдан – Сүтемген, Есбол.

Сүтемгеннен – Бекбау, Керей.

Бекбаудан – Байқаш, Әбіш, Үсенбай. Керейден – Көшер, Кенжетай. Көшерден – Жетпісбай, Темір. Жетпісбайдан – үш үл.

ТОЛЫБАЙДАН ТАРАҒАНДАР

Байтекенің екінші баласы Толыбайда 7 үл болыпты: Ақжігіт, Ақбөжек, Елтінді, Жанторы, Тасболат, Төлеке, Жапа.

Ақжігітте де 7 үл болыпты: Санмырза, Баймырза, Көтентай, Қонақбай, Қалжан, Бәйет, Тақит. Үнтымақ ауылындағылар.

Енді осылардың Үнтымақ ауылында тұрғандарын атап етейік. Ақжігіттің Санмырза деген баласынан – Есеналы туған. Есеналыдан – 5 үл: Қарауыл, Төлеген, Атығай, Қадыр, Байқан, Қарауылдан – Сомжүрек, одан – Ержан, Ерден, Жұзен, Мұса, Рамазан. Ержаннан – Хамза, одан – Қабдел. Қабдөлден-Қазыбек, Батыrbек, Әділбек, Қадыrbек. Ерденнен – Жақсыбай, Оразалы (Оразалы – Жұзен баласы, оны Ерден бауырына салған, содан Ерденов болып кеткен). Жақсыбайдан – Серікбай, одан – Сауле, Әлия, Майра, Фалия, Сәния, Садық. Садықтан – Берік, Мұса, Жәмила. Жұзеннен – Әбілқайыр, Сұлтан. Әбілқайырдың Рақым деген ұлы ұлы Отан соғысында қайтыс болған. Екінші Ұлы Жағдай бозбала кезінде ауырып елде қайтты. Сұлтан көп жыл Қызылжар қаласында әскери зауытта жұмыс істеген, 1953 ж. қайтты. Артында Қайша, Рәшида деген қыздары қалды. Қайша қайтқан. Рашида қазірде Қызылжарда тұрады. Рәшиданың ұлы Бахытжан, одан – Абдолла, Мәдина, Әмина, Әсия деген немерелері бар. Оразалыдан – Кәкім, Зейнеп, Мәриэм. Кәкім соғыстан оралған жоқ.

Мұсаның Бәдиша деген қызы Ыбыраев Ақылтайға тұрмысқа шыққан.

Рамазаннан – Асқанбай, Абылай, Шарланбай. Асқанбайдан – Қайнеш. Абылайдан – Қабиден, Мәлік, Қабден, Мәйнурғаш. Қабиденнен – Марат, Болат, Қанат. Мәліктен – Махмет, Мәдина.

Омбының облыстық архивінде мынадай (364 қор, 1 тізбе, 9335 іс) мәлімет бар: «Выборы должностных лиц Смаиловской волости Петропавловского уезда на трехлетие 1914-1916 гг. Журнал выездной сессии Петропавловского уездного съезда Крестьянских начальников, Станица Но-

ворыбинская 30 ноября 1913 г. на должность народного судьи аулы № 6 выдвинут Рамазан Сомжуреков, 48 лет». Бұл күжат Рамазан Сомжүрекұлының би болғанын көрсетеді. Сомжуректің Жұзені де кезінде елге белгілі де беделді бай, би болған екен. Ол туралы бала кезімізде ақсақалдардан талай естіген едік.

Төлегеннен – Қосшығұл, Шыңғыс, Егізбай. Төлеген ел басқарған, елге сыйлы ақылды адам болыпты. Кейінгі жылдарға дейін оның қыстауын ел «Төлеген қыстауы» деп атайдын. Ол жерленген зиратты «Төлеген зираты» дейтін. Оның қабірінің тақтайдан жасалған күмбезді тамы алыстан көрініп тұратын.

Қосшығұл мен Шыңғыстан үрпақ жоқ. Төлегеннің үшінші ұлы Егізбайдан – Мұрат, Жарылғап. Мұрат атасының атымен Төлегенов болып жазылған екен. Ол соғыс кезінде трудармияға алынған. Кейін сотталып Карлагтың Осокаровка бөлімшесіне қамалады. Ақыры сол жerde ауыр тұрмыста қайтыс болады. Одан үрпақ жоқ. Егізбайдың екінші ұлы Жарылғап өте білімді молла болған. Бірақ Кенес үкіметі кезінде моллалықты тастап колхозда көп жыл темірден түйін түйген ұста болып қызмет атқарды. Көзі ашық, сауатты Жарылғап отағасы балаларының бәрін оқытты. Жарылғаптан – Қабдолла, Қабдрахман, Қабдрахым, Шаймерден, Сұпән. Қабдолладан – Қалима. Қабдолла орыс, қазақ тілдерінде өте жетік білікті ұстаз еді. Тек жастай дүние салды. Қабдрахманнан – Мұса, Мұрат, Ләйлә, Дариягүл, Дариянұр, Торлан. Мұраттан – Дәulet, Қабдрахман. Қабдрахымнан – Марат, Еркін, Жанар. Еркіннен – Хакімали, Әділғани. Шаймерденнен – Айгүл, Қанат, Олжас. Шаймерден ғылым кандидаты әрі полковнике дейін өсіп еді. Әттең ол да жастай қайтыс болды. Тараз қаласында жерленді.

Есеналының үшінші ұлы Атығайдан – Ақпан, Күдібас, Жаныс, Жиенбай. Ақпаннан – Смағұл. Күдібастан – Сыздық. Сыздықтан – Тілеуберді, Ергали, Сағымбай. Тілеубердіден – Рашит, Қабдрахман. Рашиттен – Қайыржан, Байғали, Айдос, Айдар, Қайрөш, Гүлбаршын, Гүлшат, Айгүл. Ергалидан – Қамит, Қаппас, Бәтжан, Қайша, Ақжітіт,

Жанбура. Сағымбайдан – Қабдолла, Кәкима. Қабдолладан – Мағиша, Бағила, Ақпан.

Жаныстан – Қарпық, одан – Қопабай, Дөкетбай, Бүркітбай, Айтжан. Дөкетбайдан – Ермек.

Есеналының Қадыр деген баласынан – Торабай, Жаманғұл. Жаманғұлдан – Ахмет.

Байқаннан – Шорағұл, одан – Мұстапа, Кәсен. Мұстападан – Құсайын, Амандық, Атымтай, Қанапия. Құсайыннан – Молдаш. Молдаштан – Сәуле, Жанболат, Ботакөз. Қанапиядан – Қамал, Айгүл. Кәсеннен – Шәріп, Өзипа, Ұмысын, Нығметжан. Шәріптен – Әкімжан, одан – Нығметжаннан – Сейітжан, Біржан, Тоғжан, Нұржан, Айгүл, Нұрлан, Айсұлу, Руслан, Ақылбек, Гүлбаршын.

ЖАЛТЫР АУЫЛЫНДАҒЫЛАР

Толыбайдың Ақжігітінің екінші ұлы Баймырза.

Баймырзадан – Естеміс, Байғозы, Тұрыпберді.

Естемістен – Кежен. Байғозыдан – Мұсабай, Тәтке. Мұсабайдан – Асан, одан – Серікбай. Тұрыпбердіден – Бәйтөбет, одан – Барыс, Жанұзак. Барыстан – Мұсәпір, Ахмет. Мұсәпірден – Қази, одан – Жақсылық, Жақсыбай.

Кеженнен – Мойнақ, Жайнақ. Мойнақтан – Қожахмет, Рақым. Рақымнан – Шолак, одан – Таласбай. Қожахметтөн – Сайдалы, Жанаалы.

Жайнақтан – Рахмет, одан – Әбілмәжін, Әбілқас. Әбілмәжіннен – Қабдолла, Ықылас. Қабдолладан – Қайыркен, одан – Мереке, Ербол, Жанболат, Дархан. Ықыластан – Мұрат, Серік, Жұмағали, Амангелді.

Көтентайдан – Баянды, Бақай, Байыр.

Баяндыдан – Бақтыбай, Құлболды, Айдабол, Орманшы.

Бақтыбайдан – Қашаган, одан – Қали, одан – Жетпіс. Құлболдыдан – Нұрқан, одан – Сағындық. Орманшыдан – Тілеубай, Болат. Тілеубайдан – Үбырай, одан – Қамқай. Болаттан – Исқақ, Смағұл. Исқақтан – Шагман, одан – Алтыншаш, Сүлеймен, Қажығали, Қожагали. Смағұлдан – Төлеш, одан – Тұяқ.

Боқайдан – Қырманшы, одан – Көшебе, Қарібай. Көшебеден – Сәкен. Қарібайдан – Жарасбай, одан – Әскер, Аскар, Боранбай. Әскерден – Ермек, Марат, Жанат, Бұркіт, Равил. Аскардан – Ербол. Ермектен – Жанбатыр. Мараттан – Ақылбек. Жанаттан – Ахметжан.

Байырдан – Үндыйбай.

Үндыйбайдан – Уақбай, Бейсекей, Сыздық, Уақбайдан – Таствемір. Бейсекейден – Рамазан.

Қонақбайдан – Қыдыр, Саты, Бодық, Аманбай.

Қыдырдан – Өтелбай, Өте. Өтелбайдан – Андағұл, Молдагұл, Жаман, Майтан, Сейтен. Майтаннын – Темір. Сейтеннен – Жекей, Жылқыбай, Үбытай. Жекейден – Серік. Жылқыбайдан – Егіс, Өндіріс, Серік, Серікбай. Өндірістен – Берік, Күләш, Жаңыл, Сауле. Беріктен – Ерік, Шынғыс, Зәуреш.

Сатыдан – Әлғазы, одан – Ельяс (Іляс).

Бодықтан – ұрпақ жоқ.

Аманбайдан – Қалмақұл, одан – Тоғыттай, одан – Жәбікей, одан – Оспан, одан – Қанапия, Шәріп. Шәріптен – Қайсар, Қайрат. Қайсардан – Қанат, Жанат.

Қалжаннан – Мыңжасар.

Мыңжасардан – Нұрмамбет, одан – Тілен, одан – Сәрсенбай, Қойшыбай, Иманке. Қойшыбайдан – Сыздық, Оспан, Қоқатай. Сыздықтан – Сейілхан, одан – Серік. Оспаннан – Уәп.

Бәйеттөн – Көз, Үркімбай, Жарқынбай, Маямыр, Өмірбек, Төребай.

Көзден – Маштанбай, Таштанбай. Маштанбайдан – Әлдіген, Мұса. Әлдігеннен – Иса, Оразбай. Шәймерден, Мешел. Исадан – Ескендір, одан – Бекежан. Мешелден – Мәдениет, Мәденғали, Мырзай, Қоңқабай. Мәдениеттөн – Сабыр, Сәкен, Сапар. Мәденғалиден – Самат.

Мұсадан – Әбілкәрім, Тәтеш, Қабдолла. Әбілкәрімнен – Жанат, одан – Біржан, Бауыржан. Тәтештөн – Марат. Мәркен. Қабдолладан – Қанат, Нұрлан, Нұрқан, Қайсар, Бекжан. Қанаттан – Женіс.

Таштанбайдан – Үрсет, Әліш. Үрсеттөн – Мұқажан. Әліштөн – Мақия, Мақыш. Мақыштан – Мейрам.

Үркімбайдан – Есенбай, Қесембай. Есенбайдан – Симамбай, Шынтемір, Қамысбай. Симамбайдан – Әбжан, Қарақоржын, Қарымсақ. Қарақоржыннан – Мейраш, Қайрөш, Қайрат. Мейраштан – Аманжол, Амантай, Жылгелді, Бауыржан, Галымжан. Амантайдан – Таңат.

Шәнтемірден – Қалиолла, Рақым. Қалиолладан – Айдос, Орал, Ағыбай, Әмір. Айдостан-Қайыржан, Қәбәй, Тайжан, Баян, Таян. Қәбәйдан – Руслан, Талғат. Оралдан – Тілеген. Рақымнан – Жұмағали, Марат. Жұмағалидан – Ұлан.

Сәтиден – Сынатай, Жұматай, Бәлтекей, Әменкө.

Сынатайдан – Құрманбай, Жақып, Ақып, Хасен.

Құрманбайдан – Жапар, Құсайын, Мұқан, Әміре, Сақаш, Сыздық. Жапардан – Шақан, Баяпа, Шұғайп. Шоқаннан – Айттан, Тендік. Мұқаннан- Крамша, Жияш. Крамшадан – Сагынали, Марлен, Бейбіт, Ермек. Сагынгалидан – Самат,

Сәуле. Мәрленнен – Азат, Dana. Бейбіттен – Олжас, Тимур. Ермектен – Сәбит, Данияр. Сақаштан – Қайбар, Қаби, Айдар. Қайбардан – Ерболат, одан – Рустам, Шыңғыс, Санжар. Қабидан – Мереке. Айдардан – Асқар, Қанат. Жақыптан – Әубекір. Ақыптан – Қабдолла, одан – Зейнелғаби. Хасеннен – Оспан, одан – Есен, Баяш, Балқайыр. Есеннен – Еділғали, Ергали, Кенжеғали. Еділғалиден – Арғын.

Жұматайдан – Мырзабек, Арбағұл, Симамбай, Әлімбай, Әлімжан. Мырзабектен – Бірімжан, Әлжан, Шоқай, Нұржан, Ахметжан. Әлжаннан – Нұrbай, Қозыкен. Қозыкеннен- Нұртай, Медетай, Тұрсынбай, Бауыржан, Серік, Бақытжан. Бауыржаннан- Ойрат. Серіктен – Нұrbай, Нұржан. Бақытжаннан – Қазыбек, Бекболат. Шоқайдан – Қайыргелді. Нұржаннан – Әскер.

Арбағұлдан – Хамит, Ахметқали, Құрманғали, Нұрғали. Хамиттан – Елубай, Сайлау, Амангельді. Елубайдан – Айдын, Серік, Руслан, Ерлан, Жәузат. Сайлаудан – Ерболат.

Симамбайдан – Әбілғазы, Әбілқайыр. Әбілғазыдан – Елемес, одан – Даурен, Амандық, Абай, Жабай. Амандықтан – Айдархан. Абайдан – Арман. Әбілқайырдан – Қойжан. Әлімжаннан – Қекмән.

Бәлтекейден – Мақамбет, Мұқамбет, Мәмбет, Үмбет.

Мақамбеттен – Әбден, Ахман. Әбденнен – Рақымжан. Ахманнан – Қажығали, Қалидар. Қалидардан – Қабдөл, Қадыр, Кәрім, Қырым. Қабдөлден – Серік, Ерлан. Қадырдан – Марал. Кәрімнен – Асхат, Асылбек, Айбек. Қырымнан – Айдарбек, Махамбет. Мұхамеджаннан – Бәри, Диаш, Коныrbай, Бағдат. Бәриден – Төлебай, Абай.

Мұқамбеттен – Баймақан, Баймұса, Смағұл, Қасым, Қамза, Қайса, Мұса. Баймұсадан – Баймырза.

Байсаңнан – Беркінді, Байтурлы, Шеген.

Беркіндіден – Бөпен, одан – Конысбай, одан – Арық. Арықтан – Қажиақбар, Мәлгаждар. Мәлгаждардан – Болат, Зият, Мұхтар. Болаттан – Сұңғат, Мұрат, Асхат. Мұраттан – Темірлан. Зияттан – Саят. Мұхтардан – Азат, Нұржан.

Байтұрлыдан – Итемген, Сары, Тұяқ. Итемгеннен – Тілеужан, Қартамбай, Аман. Тілеужаннан – Шаймерден, Мұса, Смағұл. Шаймерденнен – Айтжан, Ешмұқан, Әл-

мен, Баймен, Қаппас, Ілияс, Жұмаш. Айтжаннан – Үміткер. Ешмұқаннан – Сәбит, одан – Қайрат, Төлеген, Самат, Таңат. Қапастан – Ерболат, Жанат, Жомарт, Сырым. Ерболаттан – Азамат. Жанаттан – Арман, Оралхан. Арманнан – Абзal. Жомарттан – Олжас. Сырымнан – Руслан, Мақсат. Жұмаштан – Жанболат, Жасұлан, Фалия. Жұмаштан – Жанболат, Жасұлан, Фалия. Мұсадан – Нұрмақан, Тәшен, Жұма. Нұрмақаннан – Есілбай, одан – Бағдат, Ғабит, Ғазез. Тәшеннен – Қанат, Марат. Қанаттан – Ринат. Мараттан – Жолаушы. Жұмадан – Жанбота.

Смағұлдан – Бектас, одан – Қабиден, Серік, Еркін, Ертіс, Жантас. Серіктен – Хасан. Еркіннен – Асан, Рауан. Жантан – Нұржан.

Аманнан – Иса, одан – Қабдуали, одан – Тілеген, одан – Данияр.

Сарыдан – Боқайт, Тоқайт. Боқайттан – Баймақан, одан – Қозыбай, Қарақозы.

Тоқайттан – Жанғожа, одан – Бәйімбет, Шайзат. Шайзаттан – Бейбіт, Алтай, Елтай, Әүлет. Қалабайдан – Нұргожа, одан – Кәртай (Жамбыл ауданында тұрады).

Шегеннен – Бөлебай, Шегебай. Бөгебайдан – Ахмет, Аман. Ахметтен – Әмен, Әбіл. Аманнан – Исқақ, Құрманғали. Құрманғалидан – Қайыр, Қари, Ғалым. Қайырдан – Мереке, Талғат, Әскер, Әсет, Айбол. Әскерден – Жандос, Айdos. Қаридан – Ербол, Руслан. Ғалымнан – Жанбота, Дінмұхамед. Шегебайдан – Шәукі, Шөңке.

Тотайдан – Шоқы.

Шоқыдан – Тиштыбай, Тиыштық. Тиштыбайдан – Жаңаберген, Құрманғали, Нұрғали. Нұрғалидан – Ерқан, Ерсайын, Әшім. Ерқаннан – Асқат. Ерсайыннан – Самат, Олжас. Әшімнен – Азат, Жанат, Талғат. Тиштықтан – Алдаберген, одан – Қажығали. Қажығалидан – Мақсат, одан – Магжан. Әкежан.

Отегеннен – Сатыпалды, Мамай, Қашқын, Төлеген, Ерубай, Жолғұтты.

Сатыбалдыдан – Бұғы, Құлжа, Сәти, Алыбай, Жұндібас.

Бұғыдан – Итбол, Құлбол. Итболдан – Молдахмет, Қожағмет, Құрымбай, Құсайын, Молдабай. Молдахметтен –

Бименде, Хамза. Бименден – Айдархан, одан – Балтабай, Болат. Хамзадан – Бейсен, Сәрсен, Берген. Бейсеннен – Еркеш, Нұрқан, Жәнібек, Нұрлан, Ақтүйғын, Анар. Сәрсеннен – Ержігіт, Ардақ, Жібек, Ботагөз, Құралай.

Молдабайдан – Мырзакан, одан – Қапар, Қаппас, Шеген. Шегеннен- Беген. Бегеннен – Аслан.

Құлболдан – Симамбай, Қөшербай, Мұхаметжан. Симамбайдан – Садық, Қабаш, Мәнап. Қабаштан – Тасбай, Тасболат. Тасбайдан – Ерлан. Тасболаттан – Ербол. Мәнаптан – Қалау, Сансызбай, Шәкірат. Қалаудан – Тұрсынбай. Сансызбайдан – Қанат, Руслан. Шәкірраттан – Сәуле. Қөшербайдан – Шаяхмет, Әйіп. Шаяхметтен – Шұғайып, одан – Алтай. Мұхаметжаннан – Қәкім, Тайлан.

Қәкімнен – Төлеген, Қебеген, Тимош, Әлім, Жоламан, Аманжол, Еламан, Руслан. Төлегеннен – Рұстем, Бағдат. Қебегеннен – Азамат, Жәлел. Тимоштан –Рустам. Жоламаннан – Рауан. Еламаннан – Әлімжан.

Құлжадан – Майман, Жақай, Тілеубай.

Жақайдан – Дүйсенбі. Дүйсенбіден – Жантық, одан – Арыстан, Ербол, Амантай.

Тілеубайдан – Айқожа, Оспанәлі, Омар, Байғожа. Оспанәліден – Жамит. Омардан – Мағауия, Қайырбек. Қайырбектен – Тимош.

Мәмбеттен – Бигара, Қабдөш. Бигарадан – Қадыр, одан – Валерий. Қабдөштен – Әлғали, Нұргали.

Үмбеттен – Тасмағамбет, Нұрмағамбет. Тасмағамбеттен – Серік.

Әменкеден – Мырзагұл, Андағұл, Қайдауыл, Әубәкір. Мырзагұлдан – Омар, Бәйкен, Мұхамеджан, Қәкен, Бекен. Омардан – Рамазан, Қайырбек. Бәйкеннен – Әтәй, Әбліттай. Әтәйдан – Әнуәрбек, Кентай, Сағдат, Әділхан. Кентайдан – Женіс, Әзілхан. Сағдаттан – Әнуәрбек, Өмірбек.

Мұхамеджаннан – Алпыс, Тұяқ. Қәкеннен – Бекеннен – Игілік.

Андағұлдан – Қали, Оразалы. Әубәкірден – Әшім, Қасым.

Қашқыннан – Бірәлі, одан – Сәрсенбай, Қөпей. Сәрсенбайдан – оразбек, Ниязбек, Төлеш. Қөпейден – Тәжібай,

одан – Қабай, Досым, Жұмагали, Қайыр, Қари. Қайырдан – Нұрлан, Ардақ, Ұлан. Нұрланнан – Нұркен. Ардақтан – Нұргалым.

Мамайдан – Балтағара, Уайс, Қонқабай, Маусымбай. Балтағарадан – Есжан, одан – Жиентай, Жиенбай, Жаңаберген, Үкіжан. Жиентайдан – Фаббас, Қали, Әміржан. Қалидан – Мағаз, Мағзұм, Мәдениет, Мұңайтпас. Мағаздан – Наурызбай. Мәдениеттен – Батырбек.

Уаистан – Сасық, одан – Сәтпай, Мұстапа. Сәтпайдан – Науан, Әлқайдар. Науаннан – Әшім, Нағашыбай, Қасым. Әлқайдардан – Ахмади, одан – Сағындық. Мұстападан – Нұргали. Қонқабайдан – Тиштыбай, Рысқұл. Тиштыбайдан – Жұныс, Едірес. Жұныстан – Исқақ, Қыдыралы. Исқақтан – Мұхтар, Асқар, Айдар, Хайдар, Асхат. Мұхтардан – Елдар. Асқардан – Фархад. Айдардан – Данияр. Асхаттан – Ринат. Қыдыралыдан – Жылгелді. Едірестен – Файса, одан – Оразай, Фазез, Өркен. Оразбайдан – Ерлан, Жасұлан, Руслан, Бауыржан. Жасұланнан – Жалғасбек. Ғазезден – .....

Жолғұттыдан – Бүйрекбай, Садықбай. Бүйрекбайдан – Женісбай, одан – Сағынтай, Кішкентай. Сағынтайдан – Сұлтан, Қалиакбар, Сейпіл. Сейпілден – Баржақсы, Бейбіт, Сәкен. Кішкентайдан – Әйіп, Бірәлі, Шәріп, Есен. Шәріптен – Бауыржан, Әскер. Бауыржаннан – Нұрсұлтан. Әскерден – ..... Есеннен – Серік, Сәмбет, Сырымбет. Садықбайдан – Әділбай, Сексенбай, Дүйсенбай. Әділбайдан – Иманбек, одан – Ыбыш, Самрат. Сексенбайдан – Тілеу, Былқыбай. Былқыбайдан – Елубай, одан – Жұмаш.

Наурызбайдан – Тінәлі, одан – Баян, Тоғанас. Баяннан – Кенже, Омар, Мұса. Кенжеден – Әсдәulet, Шашдәulet, Әшім, Жетпісбай. Жетпісбайдан – Серәлі, Аманжол. Серәліден – Серік, Ерік, Берік. Еріктен – Бекболат. Ерболат, Нұрболат. Беріктен – Нагашыбай. Аманжолдан – Қуаныш, одан – Темірлан. Аманжол Петропавлда тұрады, подполковник в отставке. Омардан – Оспан, Смағұл, Естай. Тоғанастан – Саркенбай, Нұрпейіс. Нұрпейістен – Рақым, Әбілқайыр, Абыр. Рақымнан – Мадани, одан – Самат. Әбілқайырдан – Майдан, одан – Салават, Самрат. Мұсадан – Сағындық, одан – Оразалы, одан – Тұргын.

Бөрібайдан – Бектемір, Байтемір. Бектемірден – Көшкұлы, одан – Бектүрган. Байтемірден – Ресей, Сейтен, Батыр. Ресейден – Қожық, одан – Қоспан, Қожбан. Қоспаннан – Қозыбай, Уакит, Барлыбай, Игібай, Игілік. Қозыбайдан – Мейрам, одан – Нариман, Талапкер, Айбек. Барлыбайдан – Амангелді, Қайыргелді, Әсет. Қайыргелдіден – Анас. Сейтеннен – Қази, одан – Тоқсанбай, Төлеген, Төлеміс, Тортай, Тоқсанай, Қайыrbай. Төлегеннен – Елтай, Естай, Ертай. Елтайдан – Дәурен, Думан. Естайдан – Дархан, Төрекан. Төлемістен – Қайрат, Бақыт. Тортайдан – Ерлан. Тоқсанайдан – Руслан.

Атығайдан – Дүйсе, Қебей, Құлжа, Қөже.

Дүйседен – Иманбай, одан – Байшуақ, Аманбай, Жаманбай, Жақсыбай, Қожабай, Жұмабай. Байшуақтан – Байғожа. Қожабайдан – Шеріп, одан – Әқбар, Сабыр. Әқбардан – Қошқар.

Қебейден – Сибанбай, одан – Тасқожа.

Құлжадан – Дөненбай, одан – Ыбырай, одан – Ермек, Асырап. Қожеден – Сүйіндік, Добай. Сүйіндіктен – Ережеп, одан- Шағман, Тоқтар, Дәүіт. Шағманнан – Асқар. Добайдан – Баймағамбет, Жұсікей. Баймағамбеттен – Есім, Оспан. Есімнен – Қаражан, Сейдақ, Төлебай, Жұмаш. Қаржаннан – Бағыт.

Төлебайдан – Есілбай, одан – Бағыт, Ғабит, Ғазез, Азамат, Асқар. Жұмаштан – Руслан. Жұсікейден – Омар, Әбен.

Елтіндіден – Балпаң, Байсан, Наурызбай, Өтеген, Мендібай, Бөрібай.

Балпаңнан – Бегімбет, Сағындық. Бегімбеттен – Мұсіреп, одан – Әдіrbай, Әйдерке. Әйдеркеден – Бекіш, Әбдірахман, Әбдіреш, Нұрқан. Бекіштен – Жакия, Қасым, Кәкім. Жакиядан – Маркс, Мәлік, Мәркен. Маркстан – Қекен, Бауыржан. Мәліктен – Ботажан. Мәркеннен – Жылгелді, Жангерді, Амангелді. Қайыргелді. Кәкімнен – Марат, Майдан, Кәкімжан. Майданнан – Азамат. Кәкімжаннан – Елдос, Далер. Сағындықтан – Бектеміс.

Мендібайдан – Қожабай, Тойбағар.

Қожабайдан – Шошай, одан – Қара, одан – Бұзаубай, одан – Пішенбай. Пішенбайдан – Нұғыман – Мақыш. Мақыштан – Құрмаш, Деген, Бауыржан, Нұрлан.

Тойбағардан – Артықбай, одан – Балтабай, одан – Құрманбай, Жұсып, Жақып. Құрманбайдан – Нәби. Жұсыптан – Мұқаш, Қапар, Жапар, Салқай. Салқайдан – Абай, Абылай, Төлеген.

Елтінді – Мендібай

Мендібайдан – Тастан, одан – Бегайдар.

Бегайдардан – Қонырбай, Жаманбай, Жанжол, Есенке, Шындаулет. Қонырбайдан – Шегір, Жекен, Жұқа (Молдағали). Шегірден – Зейнолла, Жамсап. Жекеннен – Мейрам, Мәдина, Ағайша. Жұқадан – Бағила, Бағия, Қуаныш, Габит. Мейрамнан – Қайыртай, Жанатай, Гүлсара, Айнагүл, Халида. Қайыртайдан – Ерден. Габиттан – Ерлан, Нұрлан, Нұрбек. Ерланнан – Әдия, Әлихан. Нұрланнан – Ақерке, Әйгерім. Нұрбектен – Әмина, Әлімхан.

Жаманбайдан – Ақан, Ақпантай, Әлжан. Ақаннан – Серікбай, Құлзаги. Серікбайдан – Еслем, одан – Данияр, Даниал. Ақпантайдан – Сапар, одан – Болат, Дулат, Талғат, Азамат. Болаттан – Дамир, Шынғыс. Дулаттан – Темір. Жанжолдан – Ержан, Әбүйір. Ержаннан – Алшын, Қатай. Алшыннан – Тобыл, Сәлім. Тобылдан – Талғат, Таңат, Еділ. Қатайдан – Қайрат, Ойрат.

Әбүйірден – Амангелді, Амантай, Ертіс, Еркін, Аманжол.

Есенкеден – Көшербай, Дүйсенбай. Көшербайдан – Сағат, Қайролла. Сағаттан – Марат. Қайролладан – Дулат.

Шындаулеттен – Нұсірила, Ахмет, Балуан. Нұсіриладан – Марат, Талап. Ахметтен – Марат. Балуаннан – Қазыбек, Жәнібек, Нұртай, Мұратбек, Қайырбек, Зәуреш, Қайни.

Ақбөжектен – Жамантон, Нұғыман, Атығай

Жамантоннан – Алдаберген, Жанбау, Бекбау. Алдабергеннен – Есмағамбет, Ермәғамбет, Досан. Есмәғамбеттен – Мақат, Бижан. Мақаттан – Махмет, Қоныр. Бижаннан – Қонқай. Ермәғамбеттен – Мұқат, Ақат. Ақаттан – Мешел. Досаннан – Хамза, одан – Алма. Жанбаудан – Садуақас, одан – Рамазан, Бижамал. Бекбаудан – Жақып, Молдақожа, Модахмет. Молдақожадан – Қали. Молдахметтен – Қайролла.

Нұғыманнан – Ертай, одан – Нұртаза, Рамазан, Мұса, Қожахан, Қожағүл. Нұртазадан – Қабдолла, одан – Ко-

жагали, Рашиит. Рашииттан – Есен. Мұсадан – Әліш, одан – Мақым, одан – Мейраш.

Сатыбалдыдан – Алыбай.

Алыбайдан – Зілғара, Жаңқара, Үкіш, Күзембай, Тілеу. Жаңқарадан – Куандық, Айтбай. Куандықтан – Темірхан, Теміртай. Темірханнан – Қалиакбар, одан – Қайырбек. Айтбайдан – Кәжен, Нәзен. Үкіштен – Мұса, одан – Үмітбай. Үмітбайдан – Серік, одан – Сайлаубек. Сайлаубектен – Темірлан, Архат, Ерхат. Мусин Үмітбай отызынши жылдардың соңғы кезінде Октябрь аудандық атқару комитетінің төрағасы, Солтүстік Қазақстан облыстық атқару комитетінің председателінің орынбасары болды. Осы кезде ол Қазақ ССР Жоғары Кенесінің депутаты болып сайланды. Отан соғысында ерлікпен қаза тапты. Оның ұлы Серік аудан, облыс қөлемінде комсомол, партия органдарында қызмет атқарды. Ал оның ұлы Сайлаубек облыстық жол инспекциясында басшылық қызметте, полковник дәрежесінде.

Үмітбай Мусин 1942 жылғы маусым айында Майданда ерлікпен қаза тапқан екен. Бірақ оның қай жерде жерленгені биылға дейін белгісіз болған еді. Оның ұлы Серік тірісінде біраз іздеу салды. Бірақ нәтижесіз болды. Серік қайтыс болғаннан кейін оның ұлы, Үмітбайдың немересі Сайлаубек Мусин де көп ізденді. Көпке дейін ол да дерек таппады. Ақырында ол Солтүстік Қазақстан облыстық «Поиск» («Іздеу») отрядінің командирі Андрей Николаевич Кошелевке тапсырды. 2012 жылғы қыркүйекте Кошелев Үмітбай Мусиннің жерленген жері Тула облысындағы Чекалин қаласы екенін, ондағы бауырлар зиратындағы стеладағы тізімде Мусин Үмітбайдың фамилиясы барын көргенін айтты. Содан кейін Сайлаубек туысы Темірханов Қайырбекпен сол жылғы қазан айының 25-інде Чекалин қаласына барып, бауырластар зиратындағы стеладағы тізімнен атасы политрук Мусин Үтбайдың фамилиясын көріп қуанғаннан жылап жібереді. Сол жерге елдегі зираттан экелген топырақты орналастырып, бауырластар зирағынан топырақ алып елге қуанышпен қайтады. Биылғы (2013) жылғы тамыздың 17-сі күні Үмітбай туған ауылы

Жалтырдағы ата-бабаларының зиратына ескерткіш тас орнатып оның жаңына бауырластар зиратынан әкелген тоypyрақты орнадастырады. Тасқа Үмітбайдың туған, өлген жылдарын және ескерткіш ретінде Болат Сағындықов арнайы шығарған бір шумак өлеңді жаздырады. Зират басында дұға оқылып, жиналған жұртқа ас беріледі. Сайлаубек халық алдында сөз сөйлеп, атасының зиратын қалай тапқанын, тізімде оның фамилиясын өз көзімен көріп қуанғанын айтып береді. Үлкендер оның бұл істеріне ризашылығын білдіріп батасын береді. Міне, осылай Сайлаубек Мусин атасының атын қайта тірілтті. Бұл үлкен адамгершілік әрі ерлік емес пе!?

Күзембайдан – Базарбай, Сағындық. Базарбайдан – Сұлтан. Сағындықтан – Кәртай. Тілеуден – Ниязбек, Шерубай.

ЖАРҚЫН АУЫЛЫ

Жанбура баласы Жарылғапта 5 бала болған: Мырзатай, Тәнірберген, Жанназар, Байназар Бина.

Мырзатайдан – Айдабол, Қармыс. Айдаболдан – Жұрын, Лақ. Жұрын би болған. Жұрыннан – Тілеп, Сағынбай. Тілептен – Биттіғұл, одан – Қосман. Қосманнан – Құбай. Сағынбайдан – Мәлік, одан – Сайлау. Лактан – Балға, Арбағұл. Балғадан – Игібай, Дұмбілбай, Бекбай, Шілікбай, Қөпей, Іншек. Игібайдан – Тоқыш, Самархан. Бекбайдан – Молдағали, Қалиакбар. Шілікбайдан – Уәли, одан – Аспандияр, Сәрсенбай. Қөпейден – Есмағамбет, одан – Амангельді, Жылгелді, Жұма, Жұмағали, Әубәкір, Құрмаш. Арбағұлдан – Мүймен, Жарқын, Айтбай. Мүйменнен – Тоқтарбай, Шалғынбай. Жарқыннан – Оразалы, Омар, Оразбек. Оразалыдан – Бірлік, Шехмеден. Оразбектен-Оралбай, Жомарт.

Тәнірбергеннен – Алтыбай, Қаражігіт. Алтыбайдан – Түйте. Түйтеден – Әділ, Еділ, Шуақбай. Еділден – Үбырай, Қәсен, Қоныrbай. Қәсеннен – Жетініс. Қаражігіттен – Кінәз, одан – Мұқылай. Мұқылайдан – Байдалы. Байдалыдан – Қабикен. Қабикеннен – Төлеген, Қебеген, Жайық, Сайран. Жайықтан – Даниал. Қебегеннен – Досжан.

Жанназардан – Бақы, Беккұлы, Тоқты, Пішай.

Бақыдан – Амантай, Жамантай, Уақбай. Амантайдан – Жұсып молла, Жақан, Смайыл, Сман. Жұсып молладан – Данияр, Шайкен. Даниярдан – Билал, Төкен, Қалау. Смайылдан – Мұрат, Әлжан, Исқақ. Сманнын – Уәли, Мағзұм, Махмет, Ақып, Қабдолла. Жақаннан – Мендеке. Уақбайдан – Нагашыбай, Әуken. Нагашыбайдан – Сейпіл. Сейпілден – Марат, Болат.

Беккұлдан – Аманжол, Есенжол. Аманжолдан – Беркімбай. Беркімбайдан – Шөкітай. Есенжолдан – Омар, одан – Секенай, Ерқан. Секенайдан – Айбас, Таймас, Ырыскелді, Хасан. Айбас Жарқын ауылында әйгілі механизатор болды. Ол «Еңбек Қызыл Тү», екі рет «Еңбек данқы» орденімен, бірнеше медальдармен маралпатталады. Бұқілодалақтық ауылшаруашылық көрмесіне бірнеше рет қатысып,

оның медальдарына ие болды. Ол зайыбы Дәметкенмен он бала тәрбиелеп өсірді. Олар: Азамат, Асылбек, Мұхтар, Нұрқат, Нұрбек, Самат, Алма, Назым, Тасқын, Гүлдана. Ерқаннан – Шаймерден, Түрік. Шаймерденнен – Жанарбек, Жәнібек, Руслан. Түріктен – Марат, Сәуле, Анара. Ырыскелдіден – Серік, Берік, Қанат. Ҳасаннан – Талғат, Тұрсынбай. Мараттан – Мият, Дамир.

Тоқтыдан – Бабак, Бөбей, Шайыр, Көшен. Бабактан – Жанбосын, Еркін, Қемен, Жұсып. Жанбосыннан – Сәлік, Сәліктен – Есken, Зәйкен, Әкбар, Мұқерәма, Сатыбалды, Бикеш, Қанат, Жанат, Ботағез, Болат, Гүлнар. Ерімнен – Қарымсақ, Жайлau, Қасым, Садық. Қарымсақтан – Орал, Жақсылық, Марал, Марат, Жақсыбай. Оралдан – Абай, Әскер, Аманке, Асқар. Жайлauдан – Әскер. Қеменнен – Мұхтар, Бикен. Бөбейден – Бәкібай, Қарабала, Есенғали, Шәкір. Бәкібайдан – Зейнолла, Хамит, Жапылай. Зейнолладан – Есен. Жапылайдан – Тасбай, Тасболат.

Пішайдан – Бабақай, Қошан. Бабақайдан – Қекбай, одан – Тілеугабыл, Құрмаш, Жабағы, Бектүр, Ишан. Тілеугабылдан – Алқан. Ишаннан – Әуан. Қошаннан – Сағынбай, Жарқын. Сағынбайдан – Қайыргелді. Жарқыннан – Базар, одан – Бейсен, Талғат. Әнуардан – Талапкер, Танат.

Ақбалық ауылының тұрғыны Салмырза Төлешұлының айтуынша:

Жанбураның екінші ұлы Қожамқұлдан – Жанбөбек, одан – Самырық, одан – Есеналы. Есеналыдан – Сәттібай, Мендібай, Тенеш. Сәттібайдан – Жанқанат, Шәймерден. Жанқанаттан – Есken. Шәймерденнен – Сағымбай, Мырзан. Есеналының екінші тармағы Мендібайдан басталағы. Мендібайдан – Байкереj, Дақан, Төлеш. Байкереjден – Есқожа. Төлештен – Салмырза. Есеналының үшінші тармағы Тенеш балалары. Тенештен – Байқуаныш. Байқуаныштан – Бимырза, Пышан, Қакан, Зікірия. Бимырзадан – Сәлкен. Қақаннан – Сембай.

Жанбураның үшінші ұлы Қожамбердіден – Бейімбет, Қосшығұл. Қосшығұлдан – Ермек. Бейімбеттен – Ахмет, Мәмбет. Ахметтен – Тастанке, одан – Кәкімжан. Мәмбеттен – Сәду, одан – Қалихан.

Жарылғаптың төртінші ұлы Байназардан – Жанменде, Қараменде, Шоқман.

Жаменден – Тұрлыбек, Аю. Тұрлыбектен – Құдербек, Темірбек, Құрымбай. Құдербектен 7 бала: Тілеубай, Тілеубай, Жұсып, Мырзагұл, Байжан, Мұстапа, Данияр. Тілеубайдан – Құдабай, одан – Шамқайыр. Тілепбайдан – Нұрмұқан. Мырзагұлдан – Шоқан, одан – Зейнел. Байжаннан – Дәруіш.

Темірбектен – Тайжан, Көшкімбай, Әбіш, Нұрқан. Тайжаннан – Садуақас, одан – Мейрам, Батырхан. Көшкімбайдан – Құсайын. Құрымбайдан – Жанаш, Әйміш, Сәтке, Төре, Нұргожа, Байғожа, Сәбит. Жанаштан – Тасқожа, Таңатар. Тасқожадан – Уақап, Қари, Фалым, Әлмагамбет. Уақаптан – Бекен. Қаридан – Қытай. Ғалымнан – Сапар, Сабыр, Садыр. Таңатардан – Қабдол, Арап. Әйміштен – Ұбыр, Нұғыман, Абыз. Ұбырдан – Мұқаш. Мұқаштан – Тәштит, Қаратай. Нұғыманнан – Әшім, одан – Үршиқ, Қожагелді. Мендіхан. Абыздан – Ақым, Жақия. Сәткеден – Жетпіспай, Жетербай, Оспан, Омар, Әубәкір, Сыздық. Жетпіспайдан – Наурызбай. Жетербайдан – Баян, Сарыбай, Байнаш. Оспаннан – Серік, Ерден, Әмен. Ерденнен – Болат. Әменнен – Төлеген, одан – Айбек. Болаттан – Серік, Әубәкір, Мұхамеджан, одан – Бағыт, Қанат, Жанат. Төрелен – Әбілмәжін, Қабдолла, Жұныс, Әбілқас. Әбілмәжіннен – Зейнел. Қабдолладан – Қайырбек, Көшербай, Көшер. Көшербайдан – Мәссәлім. Көшерден – Жұскен, Жомарт, Еркеш, Еркебұлан, Еркін. Жұныстан – Қайырке. Нұргожадан – Уәйіс. Байғожадан – Қази, Мұшан. Қазидан – Баяш, одан – Ерболат. Мұшаннан – Мұстақым, Сердалы, Әнуәрбек. Мұстақымнан – Шапай, Құзембай. Сердалыдан – Шағырай, Марат. Боранбай. Сәбиттен – Қапыш, Сейітзада, Қапар. Қапардан – Сейіл. Сейілден – Серікбай, Алдажар, Қекім.

Жанменденің екінші баласы Аюдан – Бөлек, Төлек, Мәтен. Бөлектен – Мөніш, Әйтіш, Өте. Мәніштен – Құсайын, одан – Бекі, Сәкен, Қамза, Қари. Бекіден – Қайыржан. Сәкеннен – Болат, Қамзадан – Абай. Қаридан – Бейсен. Әйтіштен – Махмет, Мұқан. Өтеден – Орынбай, Байпак. Төлектен –

Шәріп, Арыппан, Рақым, Әрбір. Арыппаннан – Наурызбай, Сансызбай, Илияс, одан – Сәрсенбай, Бейсенбай.

Мәтеннен – Сибанбай, одан – Мұқаметқали, Сұлтан, Сүлеймен, Мұрат, Қажымұрат, Зікірия. Сұлтаннынан – Қазтай, одан – ..... Сүлейменнен – Мырзағали, одан – Қаршыға, Бұркіт, Құрманбек, Сабыржан, Бауыржан. Бұркіттен – Алмас. Құрманбектен – Алтынбек, Ербол. Сабыржаннан – Сержан. Бауыржаннан – Иранбек, Иран.

Осындағы Мәніштің Құсайыны туралы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебі» романың 2-ші кітабында жазған. 1920 жылы Сәбит қатты ауырып қалды да, оны немере агасы Молдағазы Нұртазин осы Мәніштің Құсайыны атты емшіге апарады Құсайын емші оған жеті түрлі шөптің тамырын беріп оны семіз жылқының қартасымен бірге қазанда сүмен әбден су біткенше қайнату керек. Соңда дәрінің бар қасиеті қартага сінеді де, жас қартаның сары майы сүр қарта сияқтанып көгеріп кетеді. Содан әуелі тырнақтың басындаған беріп, содан кейін асықтайған беріп, одан кейін аздап күн сайын өсіре беру керек те, артынан, баланың қөңілі шапқанша жегізу керек. Шипасы түссе, бұл сырқаттың беті осыдан қайтар – дейді. Одан кейін қазы салып араластырған қымыз ішсе мұлде сауырып кетер депті. Сәбит ақыры осы емнен кейін жазылыпты.

Ал Құсайының баласы Бекі белгілі шежіреші болған. Бекінің күшті шежіреші болғаны туралы және өзі одан Керей Самай шежіресін жазып алғаны туралы Ақбалық ауылының тұрғыны Салмырза Төлешұлы «Ленин туы» газетінің 1992 жылғы 7 қарашадағы санында жазған болатын. Бекі ақсақал 1980 жылы 92 жасында қайтыс болыпты. Ал Салмырза ақсақал 1992 жылы «Шежіре және Самай Керей туралы» атты мақаланы жазғанда 87 жаста екен.

Байназардан – Уән (ауылы). Уәннен – Қанқұлы, Байқұлы, Құрке. Қанқұлыдан – Кейбай, Сәмбет. Кенбайдан – Тұмырза, одан – Төлеген, Жайнақ. Төлегеннен – Қалқай, Серікбай.

Байқұлыдан – Қыдырма қажы, Наурызбай. Қыдырма қажыдан – Шәкір, Қасен, Сейдахмет. Шәкірден – Қазкен, Зікірия, Зияда. Зікіриядан – Бейсембай, одан – Серік, Ерік.

Қасеннен – Дүйсенбай, Рaziолла, Зейнолла, Қалиолла. Дүйсенбайдан – Баймолла, одан – Қайыргельді, Рақым, Махмет. Рaziолладан – Қабиболла, Оразбай, Қалиолла. Қабиболладан – Қайрат. Зейнолладан – Қайнолла, Қайролла. Қайнолладан – Мағжан, Бауыржан. Қайролладан – Досжан.

Сейдахметтен – Қайдар, Қалиақпар. Қайдардан – Сәрсенбай, Есілбай, Мұқалай, Олжабай. Сәрсенбайдан – Жақсылық, Рұстем. Есілбайдан – Арман. Мұқалайдан – Уәлихан. Олжабайдан – Тыныс, Ақжан.

Наурызбайдан – Өзден, Сүлеймен, Сұлтан. Өзденнен – Жұныс, Қабылкәрім, Габбас. Жұныстан – Тілеген, одан – Куандық, Мағжан, Қамза, Зияда. Габbastan – Құлшира.

Күркеден – Әубәкір, Бигожа. Әубәкірден – Сағындық, Шәукер, Қабдолла, Рақымжан.

Бұл шежірені тапсырған Қасенов Қайнолла Зейноллаұлы 1958 ж. 30 тамызда Түмен облысында туған. Тұбі Уән (қазіргі Жарқын) ауылынан. Түмен индустримальды институтын бітрген тау-кен инженері. Экономикағылымдарының кандидаты Еңбек жолын 1994 жылдан – 2002 жылға дейін газ шаруашылығында басшылық қызметте болып бастаған. 1997-2002 жылдары – Генеральный директор ЗАО «Центральная Топливная Компания – Казахстан» г. Алматы. 2002-2011 жж. – Первый вице-президент ТОО «Тулпар Мунай Сервис» на нефтяных месторождениях Мангистауской области.

Байназардың Шахман есімді баласынан – Жолдыбай.

Жолдыбайдан – 5 бала: Иса, Ыбырай, Рахмет, Байқадам, Жеміс. Исадан – Аманбай. Ыбырайдан – Мыңғожа, Мұхамеджан, Молдахмет. Мұхамеджаннан – Мағжан. Мәнап, Әнәс, Дәuletқали, Қайролла, Зейнолла. Мағжаннан – Дулат. Әнәстан – Қайрат, Бейбіт. Қайраттан – Нұрсұлтан. Мәнәптан – Талғат. Дәүлетқалидан – Досхан, Дархан. Зейнолладан – Асан, Әсел. Қайролладан – Жанна, Атланта. Рахметтен – Қозыбай, одан – Марат. Мараттан – Думан, Дәурен, Мереке. Байқадамнан – Қази, Қали. Жемістен – Құрмаш, Төлеген, Жақсылық, Оразбай. Төлегеннен – Дәстен, одан – Бағдат, Қайрат, Жанат, Женіс,

Бағыт. Жақсылықтан – Балғат, Балқат, Әскербек, Жангелді. Оразбайдан – Талғат.

Қараменден – 4 бала: Бойтан, Тойтан (Тотаман) Құрлеуіт, Бұрдешке

Бойтаннынан – 3 бала: Мұсайып, Доңбай. Мұсайыптан – Сұлтанәлі, одан – Арын. Арыннан – Құрманғали, Жұмағали, Әмірғали, Темірғали, Мырзағали. Доңбайдан – Нұрсейіт, Бексейіт,... Нұрсейіттен – Сейтқази, Қази, Мұхамеджан. Бексейіттен – Қасым, Зейнолла. Зейнолладан – Сағынай, Аян. Доңбайдың үшінші ұлы – Қабдолла, Базар.

Тотаманнан (Тойтаннынан) – 11 бала: Менбай, Сақан, Құсайын, Қожантай, Айтбай, Сейітхан, Жұныс, Асаубай, Қасайып, Мәлгаждар, Тәшсін. Менбайдан – Сұраған, одан – Мұқан. Мұқаннан – Шыңғыс, Жұмағали, Шоқан. Сақаннан – Ақжігіт, Қажыбай. Қажыбайдан – Қазықапар, Нұргиза, Қазыкен. Қазыкеннен – Асылхан, Әділхан. Құсайыннан – Еслем, Төлеке. Еслемнан – Мінайдар, Файзолла. Мінайдардан – Фали, Бәри. Фалидан – Мұрат, Әлия, Куат, Дина, Саит. Фали бұл балаларынан: Диас, Жан, Тотаман, Зарина, Әлішер, Анеля есімді немерелер мен Мәди атты жиен көріп отыр. Файзолладан – Жақат, Талғат.

Қожантайдан – Уәли, Уәлиден – Нұғыман, Түгел. Айтбайдан – Мақаш. Сейітханнан – Қабиден, Танаш, Аманжол. Қабиденнен – Шалабай, одан – Ермек, Еркін, Серікжан. Танаشتан – Арапби, одан – Арман, Айна, Аймағамбет. Аманжолдан – Жақсылық, Амансерік, Амангелді. Жақсылықтан – Жамбыл. Амансеріктен – Болат. Жұныстан – Сәруар, Сертай, Жанғали. Сәруардан – Сапар, одан – Азат. Асаубайдан – Қамит, Жазит. Жазиттен – Аман, Амангелді. Аманнан – Куат, Қайрат, Әлім, Әміrbай. Тәшеннен – Бектас, Қапез, Қайыrbай, Қайыргелді.

Қараменденің Құрлеуітінен – Мұстапа, Қожахмет, Қайдауыл, Бейіс. Мұстападан – Шәріп, Зікірия, Мәлік, Әбдірахман. Шәріптен – Қебен, одан – Марат, Қайрат. Зікіриядан – Совет. Советтен – Сабыр, Сәкен, Саян. Мәліктен – Сәбит, Асқар, Әсет, Төлеген, Сагила.

Әбдірахманнан – Емпат, Ілияс. Емпаттан – Тілеген. Ілистан – Социал. одан – Бағыт, Мұрат, Бауыржан. Қожахметтен – Бәдін, одан – Сағындық, Талғат.

Қайдауыл қажыдан – Әбілмәжін, Қожахмет, Қосман, Омар. Әбілмәжіннен – Мұқаш. Қожахметтен – Күзембай. Қосманнан – Әмір. Әмірден – Жамбыл, Қанат, Серік.

Бейістен – Зейнелғаби, одан – ұрпақ жоқ. Бейіс Қайдауылдың Кенже баласы Омарды өзіне бала қылып алған.

Бүрдешкеден – Ахмет, Махамбет. Бейсембет. Ахметтен – Бәрәм молла, одан – Сағындық, Қапыш. Сағындықтан – Бақытжан, Болатхан, Қанат, Мұрат. Қапыштан – ..... Махамбеттен – Жақып, Жұсып. Жақыштан – Ноқат, одан – Нәби. Жұсыптан – Қайыржан, одан – Арман.

Байназардан – Тоқсан. Тоқсаннан – Бәк, Мақаш. Бәктен – Есенгелді, одан – Шәріп, Хамза. Хамзадан – Болат. Болаттан – Оразбай, Батырхан, Едіге, Темірхан, Жылқыбай.

Мақаштан – Таспай, одан – Масығұт, Елубай. Масығұттан – Дәүлет, Орал, Оразалы, Орынбай. Дәүлеттен – Мұрат. Елубайдан – Қаби, Сағат.

Жарылғаптың бесінші баласы Бина. Бинадан – Тұрлығұл, Тырнақ.

Тұрлығұлдан – Кошке, одан – Жақып, Жарқын, Жағпар.

Жақыштан – Мұхамеджан, Қамит, Қабиболла, Ағзам.

Мұхамеджаннан -Төлебай. Қамиттан – Аманжол, Амантай. Аманжолдан – Жанторы, Жамбыл. Амантайдан – Ғазез, Серік, Берік. Қабиболладан – Төлебай. Ағзамнан – ... Жарқыннан – Қабиден.

Тырнақтан – Дүйсенбай, одан – Елемес, Қази. Елеместен – Исқақ, Жетібай, Маржан, Әйіп. Исқактан – Әскер, Женіс (егіздер). Қазидан – Қайыркен. Қайыркеннен – Қанат. Қанаттан – ...

Бәйтекеден Шуай.

Мамлют ауданындағы Бостандық ауылының тұрғыны Серікбай Құрманғалиұлы Шуай ұрпақтарының тараңтыш берді.

Шуайдан – Дүйсенбі, Алдырахман. Дүйсенбіден – Бұқар, Айтбай батыры, Боран, Тәттібай. Тәттібай ұрпақтары Тауғаш ауылында тұрады.

Бұқардан – Байтөле, Жантөле, Байғозы, Жанғозы, Көрпежан.

Байтөледен – Байбөрі, Бекберді, Шектібай, Дүкенбай, Тұлкібай. Байбөріден – Жұмабай, Мұсабай, Исарай, Кабыл, Бәшім (Бейсембі). Жұмабайдан – Мұртаза, Габдолла. Мұртазадан – Габбас, (Жәрменке), Мұхаметжар. Габbastan – Рашике (Габдырашит). Габдолладан – Қайролла, одан – Бұркіт, Қырги, Қаршыға, Тұйтын. Габbastың Ғабдрашитінен (Рашкеден) – Қайыржан, Кәкім, Қарабай. Кәкімнен – Иманжан.

Мұхаметжардан – Қайыrbай, Жанбота, Кенжебай, Зура. (Зура облысының белгілі азамат Ноғай Жамалиевтің зайдыбы). Қайыrbайдан – Есілбай, Айтмұхамбет, Ермұхамбет. Есілбайдан – Жасұлан. Айтмұхамбеттен – Жанат, Қанат, Қайрат. Ермұхамбеттен – Орал. Жанботадан – Серік, Болатбай. Кенжебайдан – Айтбай.

Мұсабайдан – Мұқаш, одан – Бабақа (Нұрмағамбет). Нұрмағамбеттен (Бабақадан) – Серік, Ұмсын. Исарайдан – Қажығали, Қажыахмет. Қажығалидан – Жоламан. Қажыахметтен – Сәлима.

Қабылдан – Құрманғожа (Құрмаш), Әбіш, Құсайын, Әубәкір. Құрманғожадан (Құрмаштан) – Жолдасбай, Жолдыбай, Олжабай. Жолдасбайдан – Берік, Ерік. Әбіштен (Әбілмәжиттен) – Тілеужан, Болат, Әнуәрбек. Әнуәрбектен – Қайыржан, одан – Марат, Гүльнэр.

Байбөрінің Бейсембісінен (Бәшімнен) – Досмұхамбет, Есмұхамбет, Сәрсекей, Жәмәли, Зайра. Бәшім (Бейсембі) Байбөрінің 1860 жылы туған Кенжеұлы, қарашаңыракта бірғасырдай өмір сүріп, 1957 жылы 97 жасында қайтыс болған. Ол жасында күшті балуан болған. Кейін қуресті қойып кеткен. 1895 жылдары Қостомарға (қазіргі Владимировка – Андреевка селолық округінде) переселен орыстар келіп қоныстанғаннан кейін орыс шенеуніктері қазақтарға құн көрсетпейді, әр түрлі сыйлаулармен қамауға алыш, ұрып соғады. Сондайда Бәшім талай қазакты босатып алады. Орыстар одан корқатын болады.

Досмұхамбеттен – Советтер Одағының Батыры Әбу, Сапар, Қапар, Құлбан, Бәтима туған. Әбуден ұрпақ жок.

Оның сүйегі Украинаның Чернобыль қаласының паркінде батырлар қатарында жатыр. Ол 23 жасында аға лейтенант лауазымында рота командирі кезінде 1943 ж. қайтқан. Туган жері Ушкөл ауылының аймағында (бұл ауыл қазір жоқ) белгі тас орнатылған. Әбу Досмұхамбетовтың атында (Бензостройда) шағын көше бар. Оның есімі қаладағы Қазақ дарынды балалар гимназия – интернатына берілген. Сол гимназияның алдында батырдың ескерткіш мұсіні тұр.

Сапардан – Қалиолла, Қайырбек, Сейілбек. Қапардан – Рамазан, Марат. Рамазаннан – Нұрсұлтан.

Байтөленің екінші баласы Бекберді кезінде болыс болған белгілі адам. Оның фамилиясы мен есімі Алматыдағы Қазақстан орталық мұрағатының қорында жазулы тұр. Жұрт оны еркелетіп «Керейдің кетік қарасы» деп атап кеткен екен. Бекбердіден – Мыңжасар, Жәктін, Тоқсанбай, Хамза, Тұлкібай. Хамзадан – Темірғали, Шемшия, Ақжанаш, Нагима. Тұлкібайдан – Дүкенбай, Мұса. Мұсадан – Нұрмагамбет. Тоқсанбайдан – Нұргали, Алпыс, Жетпіс.

Байтөленің үшінші баласы Шектібайдан – Жангелді, Байгелді. Жангелдіден – Оразбай, Қыстаубай. Бұқпа, Мәлке.

Оразбайдан – Әбіртай, Көкен, Жақа, Сары. Әбіртайдан – Әблігазы, одан – Баймолда, Байжан, Қанат. Баймолдадан – Болат, Мұрат, Сәуле. Болаттан – Расул, Азamat, Руслан. Мұраттан – Диас. Көкеннен – Дүйсенбай, Нығыман, Бейсенбай, Бұркіт. Нығыманнан – Өндіріс, Мағжан, Медет. Бейсенбайдан – Кәрім, Сайлау, Қайкіттөн – Данияр, Бахтияр. Жақадан – Шәкен. Шәкен көп жыл мектепте мұғалім, директор болған Шәкеннен – Абай, Айдар, Қайрат. Абайдан – Ербол, Айдардан – Бауыржан, Қайраттан – Женіс. Сарыдан – Тұрсынбай, Нұрғиса, Қаби. Тұрсынбайдан – Аманжол, Амантай. Нұрғисадан – Сәбит. Аманжолдан – Серік, Қайрат, Илияс, Қайса, Жанат.

Мәлкеден – Мұса, Үмітбай (Үмітбай молла Ушкөл ауылынан, өзі шежіреші болған). Мұсадан – Ережеп, Үмітбайдан – Таутас, Қалдырған. Бұқпадан – Бектас, Байтас. Бектастан – Көже. Байтастан – Қойшыбай, одан – Тұяқ. Тұяқтан – Ержан, Бақытжан, Нұрлан. Байтөленің Дүкенбайынан – Мұса, одан – Нұрмагамбет. Бұқардың

Жантөлесінен – Күнту, Айту, Тілеу. Күнтудан – Сабаган, Қондыбай, Майлы. Сабаганнан – Шымыр, Бораншы, Шөкенбай, Бекенбай. Шымырдан – Қондыбай, одан – Тұғыр, одан – Әубәкір. Бораншыдан – Салкей, Қалкей, Шаяхмет, Нұрахмет. Шөкенбайдан – Сыздық. Бекенбайдан – Қайырбай (Қайырбай Бекенбаев көп жыл Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде оқытуши, профессор болды). Қайырбайдан – Қуаныш, Дорош. Майлышдан – Қабдол, Бұркітбай, Нұрпейіс. Қабдолдан – Илияс (Ленин ордені). Нұрпейістен-Сагындық, одан – Еркебай, Қайыржан, Жасұлан, Қайырбек, Жанат. Еркебайдан – Қанат. Қайыржаннан – Зият, Саят.

Жантөленің екінші баласы Айтудан – Баужан, Кәлібек. Баужаннан – Тоқай, одан – Нұрмолова, Нұргожа. Нұрмоловадан – Нұрмамбет, одан – Амандақ. Кәлібектен – Бекет, Сары (Боктықет). Бекеттен – Байғожа, одан – Қосман, Қебеген. Қосманнан – Серік, Сейтқазы, Ерік. Қебегеннен – Бауыржан, Исатай, Махамбет, Аманбай, Таурық. Сарыдан – Қожахмет. одан – Еркін, Бақытжан. Еркіннен – Ербол.

Дүйсенбінің екінші баласы – Айтбай батыр: одан – Токболат, Қосаболат. Айтбайдың бірінші баласы Тоқболаттан – Танабай, Дауітбай, Қауланбай, Естекбай. Танабайдан – Ноқаш, Куаныш. Ноқаштан – Қоянбай, Жұрынбай, Кісенбай, Қосшыбай, Баянбай, Мұрынбай. Қоянбайдан – Омар, Оспан. Оспаннан – Ораз, Оразбай. Ораздан – Саян, одан – Руслан. Оразбайдан – Ерсайын, Талғат, Нұрсайын, Маралбек. Баянбайдан – Әубәкір, Жағпар, Габбас. Габбастан – Марат, Мұрат. Мұрынбайдан – Жақып, Тұқыш, Мұсайып. Жақыптан – Сүлеймен, Жұсып. Сүлейменнен – Сайрал, Мейрам. Жұсыптан – Серік. Мұсайыптан – Болат, одан – Нұртас, Нұrbай, Нұржан, Нұрқан.

Танабайдың екінші баласы Куаныштан – Тұсаубай, Шемежан, Қебежан, Түгелбай. Тұсаубайдан – Наурызбай, Кәршікей, Жақсыбай, Байтас, Сәду. Наурызбайдан – Дауылбай, Көнтай. Көнтайдан – Сейітбек, одан – Қасен, Сәбит (профессор), Хамит, Рәшиит, Мұхтар. Байтастан – Сыздық, одан – Жұмаш. Сәдуден – Байжан, одан – Мағау, Есендей, Сәйөске. Куаныштың Түгелбайынан – Тогай, одан

– Баязит, Эбдращит. Тоқболаттың екінші баласы Дәүітбайдан – Кенбай, Байгерей, Асан. Кенбайдан – Тасан, Баттау, Зорбас. Тасаннан – Махамбет, одан – Құжық, одан – Шаяхмет, Шаймұрат. Шаяхметтен – Баяхмет, Сембай, Аманбай, Бақыт. Шаймұрраттан – Газез. Зорбастан – Сәду, одан – Көкөш, одан – Жұсыпбек, Жұмабек. Байгерейден – Байсалды, Айсары, Атығай, Асан. Байсалдыдан – Жәпен, одан – Габдолла, Рахман, Тоқан. Тоқаннан – Болат, Марат. Рахманнан – Сәрсек. Атығайдан – Қонақбай, одан – Шамған, Қожан. Шамғаннан – Аманжол, Жақсылық, Ырыскелді. Аманжолдан – Қайыржан, Бақытжан, Орал. Жақсылықтан – Жамбыл. Ырыскелдіден – Қожан, одан – Балтабай, Шегебай. Балтабайдан – Шалқар, Жанайдар, Мақсұт. Асаннан – Бұзаубас пірәдәр, одан – Өсіп, Қонқали, Есман. Өсіптен – Нұрғожа, Құрман, Сенбі, Сейпол, Сейтен. Құрманнан – Тәүкел, Жоламан, Сәрсембай, Базарбай, Бекетбай. Сенбіден – Рамазан, Аманбай, Батырбек. Сейполдан – Алғиса, Мұрат, Иманбай. Сейтеннен – Аманжол, Аманкелді, Болат. Қонқаштан-Есләмбек, одан – Манарабек, Мұсайбек, Нұрбек. Есманнан – Нұрмұқан, Қайыркеш, Қайыржан, Жұмекен. Нұрмұқаннан – Ертай, Серікбай, одан – Санат. Қайыркештен – Совет, Бейбіт. Советтен – Темірлан, Ерлан. Бейбіттен – Динара, Айша. Қайыржаннан – Нұржан. Жұмекеннен – Абзал. Қауланбайдан – Мыңбай, Кетебай, Жұзбай. Мыңбайдан – Боктық, одан – Құсайын, Мұхамеджан. Құсайыннан – Кәмәли, Сейітхмет. Мұхаметжаннан – Жанабай, Сылқымбай. Сылқымбайдан – Әбіл, Кәсейін. Әбілден – Бәймбет, Шалабай. Кетебайдан – Шотбай, Бейсембай, Ахметжан. Шотбайдан – ұрпақ жок. Бейсенбайдан – Нұрмолда.

Тоқболаттың үшінші баласы Мұңбайдан – Мұхамеджан, одан – Жанабай, одан – Құрманғали, одан – Оразай.

Тоқбалаттың төртінші баласы Естекбайдан – Таужан, Бижан. Таужаннан – Мұса, Ысболған, Есенбай, Қыпшакбай. Мұсадан – Алшынбек, одан – Хамза, одан – Болат, Елеу. Ысболғаннан – Жолке, Фаббас. Фаббастан – Рамазан. Есенбайдан – Бейсебай, одан – Әшім, Әбдәшит. Әбдә-

шиттен – Ерсін, Ержігіт, Көбеген. Бижаннан – Төртәмән, одан – Темір, одан – Кәдір, Құрмет. Құрметтеп – Есілбай.

Жамбылдың үшінші баласы Тілеуден – Есен, Қайрапап, Саржан, Жаман. Есеннен – Кәсен, Қаспак, Тоғайбай, Қыстаубай. Қаспактан – Садуақас, одан – Әбілқас, одан – Біркән, Қайыржан. Тоғайбайдан – Сұңғат, Нығмет, Белгібай. Нығметтеп – Дәулен, Майдан. Қыстаубайдан – Таласбай, Жақсыбай, Құдайберген, Үұрсынбай. Таласбайдан – Темірболат, Есімғали. Темірболаттан – Нұрлан, Ержан. Есімғалидан – Ерлан, Ербол.

Жақсыбайдан – Үұрлыбай, одан – Тоқтар, Ақылбай, Алтынбек, Асылбек, Мұхтар. Құдайбергеннен – Сағымбай, Мәктай. Үұрсынбайдан – Темірғали, одан – Сәкен, Самат, Бағдат, Медет, Сәткен. Қайралаптан – Дұрысбай, Рахмет. Дұрысбайдан – Қасым, одан – Шаймолда, одан – Науан, одан – Рахмет, одан – Кәпкен. Кәпкеннен – Шәймерден, Нұржан, Нұрқан. Саржаннан – Ырыскелді, одан – Нұрмұқан, Әлтай, Қаби. Нұрмұқаннан – Забихолла, одан – Серік, Айтқали, Әлғали, Қажымұрат, Асқар, Берік. Әлтайдан – Нейіл, Нәдір (Шымкентте тұрады). Қабиден – Файзолла, Ерік, Марат, Эмил. Файзолладан – Баян.. Мараттан – ..... Эмилден – .....

Жаманнан – Базарбай, Жакен.

Айтбайдың екінші баласы Қасаболаттан – (1-ші әйелінен:) – Шоңай, Бердібай, Зорбай. (екінші әйелінен:) – Жанаарыстан, Байарыстан, Жаңғабыл. (3-ші әйелінен:) – Өтетілеу, Бектемір. Шоңайдан – Найзабек, одан – Құлжан, Жаманқұл, Қөске, Жанақбай. Құлжаннан – Үұрғын, одан – Зікірия, Шәріп. Зікіриядан – Серік, Сәбит, Сәмет, Хамит. Шәріптен – Ергали, Жанболсын, Жоламан. Қөскеден – Көшімбай, Беркімбай, Үәли. Көшімбайдан – Шеген, Құрманғали. Құрманғалидан – Серікбай. Беркімбайдан – Шегебек, Өмірбек, Ілияс, Есімғали. Өмірбектен – Есләмбек, одан – Жанбота, Айтмұқанбет, Жанат, Қанат. Үәлиден – Ниетбек. Бердібайдан – Сәрке, одан – Сағындық. Сағындықтан – Жақия, Мешел. Жақиядан – Әбдірәшит, Нұрмолда, Шаймолда. Нұрмолдадан – Шаймұрат, Баймұрат, Мұрат, Мұса, Әли.

Зорбайдан – Масақ, одан – Рамазан, одан – Жидібай, Шоқан. Жидібайдан – Амангелді, одан – Ерболат, Жанболат. Шоқаннан – Тоқтар, Серік. Жанақбайдан – Кәрім. Жанарыстаннан – Тілеп, Ілес, Қойбағар. Тілептен – Бұзаубақ, Малбақ. Бұзаубактан – Төлеңке, одан – Текебас, одан – Бәкібай, Аман. Малбақтан – Шәри, одан – Оспан, одан – Шамған. Ілестен – Жангұт, Боранқұл, Жангұттан – Желдібай, Ахмет, Маханбет, Құрман.

Ахметтен – Серәлі, Қазлен. Серәліден – Сүлеймен. Қазленнен – Кәкенбай. Махамбеттен – Төле берген, одан – Теміргали, Жанбырбай, Куанышбай. Құрманнан – Теміргали, Мұхаметқали. Боранқұлдан – Жұныс, Әбілмәжін. Жұныстан – Шәріп. Шәріптен – Жақсылық, одан – Қанат, Бауыржан, Сабыржан. Қажыдан – Себай, одан – Әбілмәжін, одан – Бірлік, Бірліктен – Жанат, Қанат, Қайрат. Қойбағардан – Байәділ, Бейсенбай. Бәйәділден – Әміре, одан – Қасым. Қасымнан – Қозыбай, Ағыбай. Бейсенбайдан – Токсанбай, одан – Әбжан, одан – Байарыстан, одан – Мәмбет. Мәмбеттен – Баймағамбет, Мұхаметжан. Баймағамбеттен – Құсан, Мұқан. Мұхамеджаннан – Құсайын. Жанғабылдан – Сүйін, Білен. Сүйіннен – Орын, одан – Бекен, одан – Қөшербай. Қөшербайдан – Алик, Серік. Өтетілеуцден – Итемір, Таубай. Итемірден – Сарбас, Смағұл, Базарбай. Базарбайдан – Сандыбай, одан – Куанышбай, Жанбырбай. Куанышбайдан – Ербол, Сыrbай, Жасұлан. Жанбырбайдан – Қайыркелді. Сарбастан – Қөшен, Молдахмет. Қөшеннен – Мұрат, Ербатыр, Еркін. Мұраттан – Самат. Молдахметтен – Ержан, Ерлан, Ертай. Таубайдан – Жайлаубай, Ыбыралы. Жайлаубайдан – Ақбұзау. Ыбыральдан – Елубай. Бектемірден – Нұрмұқан, одан – Құрманғали, одан – Елтай. Елтайдан – Қанат. Құсаннан – Аман, Серік, Қалиасқар, Талап. Аманнан – Абай, Қаби. Мұқаннан – Бапы.

Айтбайдың үшінші баласы Қосайдан – Бақай, Мақаш.

Бакайдан – Тиіnbай, Елеусіз. Тиіnbайдан – Мырза, одан – Нұргали, одан – Қөшер, одан – Серік. Макаштан – Сұраған, Балаған. Балағаннан – Мұқан, Молдаш. Мұқаннан – Нұрмағамбет, Жоламан, Еламан. Нұрмағамбеттен –

Баяхмет, Бердіахмет. Жоламаннан – Қайырбек, Манаарбек, Қаркен, Есмагзи.

Есламнан – .....

Досайдан – Байгоныс, одан – Семізбай, Көке. Семізбайдан – Құлатай, Қожақы, Кенжебай. Қожақыдан – Мәжен, одан – Қабдол, Кәкім, Фалым. Қабдолдан – Ғазез. Кенжебайдан – Қәрім, одан – Арыстан.

Айтбайдың төртінші баласы Есенгелдіден – Мақыбай, одан – Құттыбай, Сүттібай, Дөкетбай, Сансызбай, Байтан. Құттыбайдан – Шәймерден, Кари. Қаридан – Ношалқан, одан – Кенес. Кеңестен – Ербол, Ертай. Сүттібайдан – Уәли, Шаяхмет, Сыздық. Уәлиден – Нұғыман, Ерназар. Нұғыманнан – Саткен, Есілбай, Орынбай, Өмірбай, Амангелді. Ерназардан – Өміртас, Қайсар, Еркеш. Шаяхметтен – Қауаш, Жәуке, Бекен. Қуаныштан – Мәлгаждар, Салкей, Қәрібай. Мәлгаждардан – Сәкен, Сәрсен, Айдал, Нұржан. Жәукеден – Кәпкен, Мұхамедияр, Ахметқали, Семетай. Бекеннен – Зәпкен, Серік. Сыздықтан – Қажимолда, Қалиолла. Қажимолдадан – Айбас. Айбастан – Толқын, Ернұр, Жансерік. Қалиолладан – Бектас, Серік, Бақыт. Дөкетбайдан – Әміре, одан – Тәшет, Қайран, Сапар. Тәшеттен – Марат. Сансызбайдан – (Сақаудан) – Фатқолло, Мәлік, Сағат, Қәмәли, Әбдірашит. Сағаттан – Хамит, одан – Нұрлан, Бауыржан, Ардақ, Кемел, Сырым.

Соңғы болыс Қәмәлиден – Жоламан, Қайыржан, Кәкім, Жоламан балалары Советская гаваньда тұрады. Қайыржаның балалары Қарағандыда тұрады. Кәкімнен – Данияр, Азамат, Бағдат. Әбдірашиттен – Бота. Байтанинан – Сәтен, одан – Мәжит, Жақсылық. Мәжиттен – Ерсін, Еркін, Төлеген. Жақсылықтан – Ербол, Ерболат. Ерболдан – Еркеболат. Ерболаттан – Төлеген.

ҮШКӨЛ АҰЫЛЫ

Жуасбаев Елубайдан:

Байтекеден (Самайдан) – Шуай, одан – Алдырақпан, Дүйсенбі. Алдырақпаннан – Дос. Достан – Бердалы, Баймұрат. Бердалыдан – Жиенбай, Нәүке, Тоқан, Жолды. Жиенбайдан – Шоқымай, Нәйке, Сибанбай, Тәшкенбай. Нәйкеден – Көшен, одан – Нұрахмет. Нұрахметтеп – Қажылахмет, Орал. Оралдан – Қайрат. Сибанбайдан – Иса, одан – Қайыр. Тәшкенбайдан – Құрмаш, одан – Жұмаш. Жұмаштан – Жұмабек, Жансерік, Жанар. Нәукеден – Омар, одан – Әбір. Әбірден – Орынбай, Игібай, Жаңбыrbай, Боранбай, Дауылбай, Еслібай, Дулат. Тоқаннан – Балтабай, одан – Қали, Сағит, Қанапия. Қалидан – Бимолда, одан – Мұрат. Сағиттан – Жақсылық. Қанапиядан – Мажит, Зейнолла. Зейнолладан – Жасұлан, Аяган, Бақыт, Ақан, Менәдібай.

Жолдыдан – Жуасбай, одан – Темір, Бәтима, Ергали, Құсайын, Рәш. Ергалидан – Есім, Елубай, Ермек, Бота, Үкітай, Алтын, Төлеген. Елубайдан – Бауыржан, Азамат, Бибігүл. Бауыржаннан – Бейбарыс, Жібек. Азаматтан – Айғаным.

Дүйсенбіден – Айтбай батыр, Тәттібай, Бұқар, Боран.

Айтбайдан – Тоқболат, Қасаболат, Қосай, Досай, Есенгелді, Байарыстан, Жанарыстан. Тәттібайдан – Бұланбай, Құланбай, Балықбай, Азнабай, Жаманша, Саполат. Бұқардан – Байтөле, Жантөле, Байғозы, Жанғозы, Көрпежан.

Байтөледен – Шектібай, Байбөрі, Бекберді, Тұлкібай. Шектібайдан – Жанкелді, Байкелді. Жанкелдіден – Оразбай, одан – Әбілтай, Әбілғазы. Әбілтайдан – Көкен, Сары, Жарылғап. Көкеннен – Дүйсенбай. Әбілғазыдан – Баймолда. Жантөледен – Құнту, Тілеу. Құнтудан – Сабаган, Кондыбай, Майлы. Майлыдан – Қабдол, Нұрпейіс. Қабдолдан – Ілияс. Нұрпейістен- Сағындық. Тілеуден – Есен. Есеннен – Тоғайбай, Қаспақ, Қыстаубай.

Жанқозыдан – Қәлібек, Баужан, Байтемір. Қәлібектен – Бекет, Боктықет. Бекеттеп – Байғожа. Боктықеттеп – Қожахмет. Баужаннан – Тоқай, одан- Нұрқожа, Нұрмолда. Байтемірден – Сейітахмет.

ТАУАҒАШ АҰЫЛЫ

Тауағаш ауылындағы Самайлар Бәйтекенің Шуай есімді баласынан тарагандар. Бәйтекенің бәбішесінен туған кенже ұлы Шуай. Қазақ салты бойынша қара шаңырақ қашанда бәйбішеден туған кіші ұлдың иелігіне қалады. Осы салт бойынша Бәйтекенің қара шаңырағын Шуай ұстап қалған екен. Әкесінің лақап атымен оның ұрпагы тегіс Самай атанип кеткен.

Тауағаш ауылындағы Самайлар Шуайдың Дүйсенбі деген ұлынан туған немересі Тәттібайдан тарайды.

Тәттібайдан – Ұлланбай, Қулланбай, Аз nabай, Балықбай, Саполат, Жаманша. Ұлланбайдан – Сазанбай, Қарынбай, Күншак. Сазанбайдан – Алтыбай, Құмісбай, Жаманбала. Алтынбайдан – Шоқай, Жолдығұл. Шоқайдан – Сагит, Әбілмәжін, Шәймерден, Әбілгазы. Сагиттан – Сейітахмет, одан – Қабай, Абай, Ораз, Орақ. Шәймерденнен – Зікірия, одан – Бақытжан, Өміржан, Серік. Шоқайдың інісі Жолдығұлдан – Бокай, одан – Сәйпи, Нұрсейіт, Қабдолла. Сәйпиден – Есләмбек. Есләмбектен – Қуат, Сапар, Сергазы.

Ұлланбайдың Қарынбайынан – Жайлау, одан – Жолаушы. Жолаушыдан – Қалиәскер, одан – Оразай, Зейнолла туған. Осы Жолаушының немересі Оразай туралы белгілі журналист, жазушы Жақсыбай Сармат «Тауағаш деген ел едік» атты кітабында былай деп жазды: «1999 жылы орыс тілінде шығатын облыстық газетте «Казах из Tayagasha, который покорил Москву» деген айғайлы мақала шықты. Әңгіме осы Оразай Жолаушин туралы екен. Ол Мәскеуге окуға түсуге барып, емтиханнан құлап қалады. Содан көнілі құлазып көшеде келе жатқанда, басына бір ой сап етіп келе қалады. Бұрышта тұрган телефон – автоматтан қалалық сұрау бюросынан СССР Жоғары Кеңесінің Төрағасы Ворошиловтың нөмірін сұрайды. Не деген көzsіз ерлік десенші! Сәтін салғанда сұрау бюросы бәлен-тулен демей-ақ жас балаға сол кездегі СССР-дың үш жоғары басшысының бірінің нөмірін айта салады. Сонымен Орекен Ворошиловтың өзіне телефон согады. Дес бергенде телефонды Ворошиловтың өзі көтереді. Оразай оған «Мен жетім» едім,

аш-жалаңаш бір оқу үшін жер тұбі Қазақстанның жаяулап – жалпылап келіп едім, көмектесе көрініз – деп өзі билетін орысшасымен сарнап тұрган жас баланы аяп, аты-жөнін, қай оқуға барғанын сұрап альп, «ертең қайта бар, мен ректорына хабарлаймын», – дейді. Ертеңіне таңертең Оразай институтқа барса, ак шашты ректордан бастап, барлық институт төрелері кім көрінгеннің фамилиясын сұрап, бір мұны іздеп жүрген көрінеді. Мұны көргенде аяқ-қолын жерге тигізбей, окуга да қабылдап, жатақхана да беріп, стипендияға да енгізіп, шала шабылып қалды. Бұл да бір әркімнің қолынан келе бермейтін өнер емес пе?! Оразай Жолаушинов ұзақ жылдар бойы журналист, фототілші болып көптереген газеттерде істеген еken. Сондай бір сәтте ол тұңғыш ғарышкер Юрий Гагариннің үйінде болып, онымен бірнеше рет фотограф түсіп, соның арқасында Алматы қаласының қақ ортасынан ойып тұрып пәтер алған еken. (Аталмыш кітап 135-136 беттер). Оразайдан – Марат.

Қарынбайдың Қыстау деген екінші баласынан – Тұрсынбай, Токтыбек. Тұрсынбайдан – Есенәлі, одан – Сәрсенбай, одан – Жамбыл. Токтыбектен – Райыс. Бейсекей. Бейсекейден – Шәүәли, Жантілеу.

Есенәліден туған Сәрсенбай сонау Мәскеуден олжа тауып сауда жасаған ете епті адам еken. Сауаты болмаса да Қазақстанның Мәскеудегі өкілдігіне қызметке орналасыпты. Сонды жүріп Қазақ ССР Жоғары Советінің төрағасы Исағали Шәріповпен дос болыпты. Сол арқылы өзінің қызы Шәмәр Салжігітованы Семейде бірінші хатшы болып істеген атақты Сужиковтың үйіне пәтерге қойып оқытқан еken.

Тәттібайдың екінші баласы Құлантайдан – Сәдіrbай, одан – Құлақбай, одан – Смайл, Ербатыр, Ержан. Смайлдан – Байбатыр, одан – Едіге мен Тельман. Тельманнан – Еркебұлан. Едігеден – Қайыр туған. Байбатыр сауатты болған және қазақтың біртуар азаматтары Мағжан, Жұмағали, Әлихандармен жақсы таныс, біліс болыпты. Алаш Орданың белді мүшесінің бірі болыпты. Сәбит Мұқановтың «Өмір мектебі» кітабында осы Байбатыр Ержановтың есімі бар. Оның Ержанов аталағыны оны жас кезінде

әкесінің інісі Ержан асырап алыпты Байбатырдың Тау-ағаштағы қазіргі ұрпағы Қайыр Құлақбаевтің Ерлан, Нариман деген ұлдары бар.

Тәттібайдың үшінші ұлы Азнабайдан – Құрымбай, одан – Байжігіт, одан – Жұзжасар, одан – Сембай, лодан – Жұныс, одан – Мұса.

Тәттібайдың төртінші ұлы Балықбайдан – Үркімбай, Құрамыс, Каражігіт. Үркімбайдан – Тілеміс, Тіленші. Тілемістен-Ыбырай, одан – Белгібай, одан – Исаі, одан – Ермек, Еркін, Болат, Темір. Темірден – Амандық, Молдабек. Молдабектен – Сұлтан. Тіленішіден – Жұсып, одан – Нұркей, одан – Қайырбек, одан – Сайлау, Жабай. Балықбайдың екінші ұлы Құрамыстан – Тілембай, одан – Қожахмет, Қозыбақ. Қожахметтен – Шаймұқан, одан Қөшімбай, одан – Марат, Қайрат. Қозыбақтан – Баймолда, Шаймолда, Нұрмолда. Нұрмолдадан – Бәйімбет. Балықбайдың кіші баласы – Қажігіттен – Салжігіт, одан – Куандық, Куандықта ұл бала жоқ, қызы Шәмәр Салжігітова ұзак жылдар бойы Тауағаш мектебінде зейнеткерлікке шыққанша мұғалім болған. Оның өлең шығаратын қабілеті де болған. Мысалы, облысымыздың белгілі азаматы Сапар Дүйсенов 70-ке келгенде Шәмәр оны өлеңмен құттықтапты.

Тәттібайдың бесінші ұлы Саполаттан – Төке, Тайлақ, Мырзабай туады. Тайлақтан – Айтак, одан – Сауытбек, одан – Молдабай, Дүйсен, Молдабек. Төкеден – Атаман, Жақып. Атаманнан – Құсайын, одан – Қазез, Мағая. Қазезден – Жаңбыrbай, Ырыскелді. Мағаудан – Қаратай, Мұхтар тұған.

Төкеннің екінші баласы Жақыптан – Әбілмәжін, Әлжан, Базарбай. Әлжаннан – Құзембай, Нәуkenбай, Үмітбай. Базарбайдан – Тынысбай. Саполаттың үшінші баласы Мырзабайдан – Байтак, одан – Асылбек, Шоқай, Ерден, Төлебай. Шоқайдан – Мұқан, Байзақ. Мұқаннан – Сәрсенбай, Сыздық, Зікірия. Сәрсенбайдан – Тұменбай, Абай.

ХХ ғасырдың 30-шы жылдарының басындағы аштық кезінде Сәрсенбай отбасымен Ресейдің Тұмен облысына қоныс аударады. 1932 жылғы 22 тамызда Тұмен қаласында тұрғанда оның отбасында ұл бала дүниеге келіп, атын

Түменбай кояды. 1934 жылы Сәрсенбай елге, Тауғаш ауылына көшіп келеді. Ауыл тұрғындары сауаты бар Сәрсенбайды колхозга басқарма етіп сайлайды. Түменбай 1948 жылы Тауғаш жетіжылдық мектебін, 1951 жылы Баян орта мектебін бітіріп, Караганды мұғалімдер институтының физика-математика факультетіне окуга түседі. Оны бітіргесін 1953 жылы Қекшетау облысының Рузаев ауданындағы Тендік мектебінде екі жыл физика, математика пәндерінен сабак береді. 1955 жылдан 1989 жылға дейін Тауғаш мектебінде ұстаз, оқу ісінің менгерушісі, директоры болып 34 жыл үзіліссіз қызмет атқарды. 1989 жылдың тамыз айынан 1995 жылдың тамызына дейін Қызылжар қаласындағы қазақ мектеп-интернатында мұғалім, тәрбиеші болады. Сол жылы құрметті демалысқа шығады. 40 жылдан астам ұстаздық еткен Түмекенің алдынан талай жұздеген жастар білім, тәлім-тәрбие альп шықты. Қазір ол ұлын ұяға, қызын кияға қондырған ұлағатты отбасының қасқаалы. Оның ұлдары Асхат пен Әсет те, қыздары Ардақ, Айман, Айнаштар да жеке-жеке шанырак құрып отыр. Түмекенің бірнеше немере, жиендері бар. Түмекенің Асхатынан – Дида, Әсеттен – Эділбек есіп келеді. Дидарапан – Айдар атты шөбересі бар. Сәрсенбайдың Абай атты баласынан – Самат, Жомарт, Медет, Назар. Жомарттан – Назымбек, Райымбек. Медеттен – Әліби. Сыздықтан – Жантүяқ. Зікіриядан – Амангелді, одан – Қайсар. Байзактан – Серғали, Амандық. Серғалидан – Қайрат, одан – Құдажан, Сабыржан, Бауыржан, Галымжан, Сәбит. Амандықтан – Жантүяқ, одан – Шыңғыс, Дәүлет, Саят, Галым. Ерденнен – Қойшыбай, Сейдахмет, Әбілқайыр, Бигайша. Төлебайдан – Дүйсенбай, Ескак. Дүйсенбайдан – Зұқарнай, одан – Біржан, одан – Азамат, Әупіжан, Женіс. Ескақтан – Қажығали, одан Дулат, Біржан, Орал. Біржаннан – Алмас. Оралдан – Абзал.

Тәттібайдың алтыншы ұлы Жаманшадан – Жолтабар, Сүйекбай. Жолтабардан – Керейбай, одан – Омар, одан – Жақсыбай, одан – Бақыт, Бейбіт. Жолтабардың тағы бір ұлы Алшынбай, одан – Қалқабай, одан – Уәли, Қази, Мұқи. Сүйекбайдан – Лекер, Конакбай, Мұса, Дауылбай. Дауылбайдан – Шынтемір, одан – Төпілай.

Бәйтекеден – Жанкісі

Бәйтекениң (Самайдың) Жанкісі деген баласынан – Сүрелі, одан – Байгазы, одан – Қондыбай, одан – Қаражігіт, одан – Жандос. Жандостан – Байбол, Елібай, Тайгель. Байболдан – Әміреш, Шікінай, Абахан. Әмірештен – Нұрмағамбет, Нұрпейіс. Нұрмағамбеттен – Зәкі, одан – Қайсар. Нұрпейістен – Ахметғалі, одан – Батырбек, Қасымбек, Молдахмет, Темірбек. Батырбектен – Бейнегүл, Айнағүл. Қасымбектен – Азamat, Сейдалы, Сейілхан. Сейдалыдан – Куандық, Жақсылық. Сейілханнан – Олжас, Еламан. Молдахметтепен – Едегей, Талғат, Мұрат. Темірбектен – Сейітбаттал, Сейпілмәлік. Талғаттан – Жамбыл, Сейілбектен – Абай, Абылай, Арқай. Шікінайдан – Ахметжан, Шаймерден, Қожаҳмет. Ахметжаннан – Тастанбек, одан – Жасұлан, одан – Асқар, Мейрам. Шаймерденнен – Аманжол, Базарбек, Қазыбек, Құдайберген. Базарбектен – Олжас. Қожаҳметтен – Еслембек, Ералбек, Сырмбет, Баҳытбек. Еслембектен – Бауыржан, Мырзабек. Баҳытбектен – Марат. Абаханнан – Төлепберген, Жампейіс. Жампейістен – Мұқаш, Амангелді. Амангелдіден – Еркөкше, Бек, Айтжан, Марат.

Еділбайдан – Үбырай, одан – Мұхаметжан, одан – Теміргали, одан – Қайдар, Қақаша, Ғұзайыр. Қайдардан – Темірлан. Қақаштан – Арыстан. Ғұзайырдан-Тенгіз.

Тайгельден – Атымтай, Зиятден, Мизаметдин, Торен, Асқар. Атымтайдан – Зейнолла, Қабдолла. Зейнолладан – Қайрат, Нұрлан. Қабдолладан – Қайдар, Төлеген. Зиятденнен – Ержан, Құрман. Ержаннан – Еркін, Ерлан. Құрманнан – Ерсайын, Әсемгүл. Мизаметдиннен – Бәйімбет, Ұлболсын, одан – Куандық. Тореннен – Қобылан, Келден, Бауыржан, Бекен. Қобыланнан – Азamat. Келденнен – Асылбек, Жәнібек. Асқардан – Зейнелғабиден, одан – Марат, Болат, Жанат, Дәүлет. Мараттан – Ильяс.

ОКТЯБРЬ (КӨКСАУ) АУЫЛЫ

Жанбурадан – Сарыдан тарғандар:

Жанбураның Сары деген баласының үрпақтары негізінен Мамлют ауданындағы Октябрь (бұрын Көксау деп аталған) ауылында тұрады екен. Осы ауылдың байырғы тұрғыны марқұм Мұқанов Қайролла өз аталарын былай деп жазып беріп еді көзі тірісінде:

Бәйтекеден (Самайдан) – Жанбура, одан – Сары. Сарыдан – Оразақ батыр, Кенжебай, одан – Тұзбай. Тұзбайдан – Байсақал. Байсақалдан – Беркін, Мұқан. Беркіннен – Есентемір. Мұқаннан – Қайролла. Қайролладан – Әлімжан, Теміртас, Мәймұнә. Сәуле, Толқын, Алма, Ұлболсын. Әлімжаннан – Бектас, Серік, Берік, Темірхан. Беріктен – Мақсат. Теміртастан – Әлфараби, Ерназар.

Оразақ батырдан 6 бала: Қамысбай, Құрттай, Бөкенбай, Барғана, Қожеке, Көксау. Осы Көксау деген кісінің атымен Көксау колхозы ұйымдастырылады. Кейін Көксау колхозы Октябрь колхозы болып аталағыты.

Осы ауылдағы самайлардың бір бөлігі Шайхутдиннен тарайды:

Шайхутдиннен – Молдахмет. Молдахметтен 6 бала: Багизат, Перизат, Сайпен, Зияда, Мәлік, Зейнолла. Бағизаттан – Құлбарам, Әскер, Зәуре, Баян, Серік, Берік, Сәуле, Халел. Перизаттан – Бірімжан, Амандық, Бірлік, Құлбән, Қайыр. Сайпеннен – Сайран, Мейрам. Ерсайын, Еренгайып, Сапар, Қайран, Қайра. Еренгайыптан – Нұрлан.

Зиядадан – Шәмшия, Халел, Шайзада, Шәрбану, Қабиден, Ләzzат, Ғаббас, Сапарғали. Мәліктен – Құләш, Құлямия, Ұмсын, Құралай, Жақсылық, Сабыр. Зейнолладан – Марат, Сәуле, Арслан, Тоғжан.

Ескерту: Сайпеннің баласы Еренгайыпты інісі Мәлік асырап алған. Сейтіп, Еренгайып Мәлікұлы болып аталағып кеткен. Еренгайып та, Зейнолла да академиктер.

Осы Көксау (Октябрь) ауылынан шыққан Самайлардың тағы бір атасы Нысан ақсақалдан тарайды.

Нысаннын – Олжабай, одан – Қамысбай. Қамысбайдан – 4 бала: Құдайберген, Бейімбет, Мәмбет, Мәмбеталы.

Бейімбеттөн – Үбырай, одан – Төлөгөн, одан – Ергали, одан – Амангелді, Серік, Айтқазы.

Мәмбеттөн – Шаймерден, Балтабай, Шалабай. Балтабайдан – Нұрмагамбет, Бақши, Ахметжан. Нұрмагамбеттөн – Жасұлан, Ерекебұлан. Жасұланнан – Ерлан. Еркебұланнан – Олжас, Ойрат, Дәурен. Ойраттан – Арыстан. Ахметжаннан – Жеңіс, Данияр. Жеңістен – Ильяс. Даниярдан – Мирас.

Шалабайдан – Сағындық, Амандық. Сағындықтан – Алтай, Кенес, Орал. Алтайдан – Ойрат. Оралдан – Азамат. Амандықтан – Қазбек, одан – Руслан.

Осы кітапқа кірген Самайлардың ішінен шыққан белгілі беделді адамдар.

ЫНТЫМАҚ АУЫЛЫНАН:

Шабан Ақботаұлы Кенжетаев – Шабан әuletінің басшысы. Байсерке Ақботаұлы – ел көсемі, шешен

Сапақ Найманов – ел көсемі, шешен

Қойман Шабанұлы – балуан болған.

Қажынәсіп Қабиұлы – көп жыл мұғалім, мектеп директоры болған.

Зейнолла Қабиев – көп жыл мұғалім болған, бастауыш мектепті басқарған, қазір жасы 90-нан асты Сергеевка қаласында тұрады.

Жүзен Сомжүреков – би болған.

Рамазан Сомжүреков – би болған.

Байсақал Жанботин – ауыл старшыны.

Жансақал Байботин – ірі бай, Меккеге барып қажы болып келген

Жұсып Жансақалов – бай, қажы, Қызылагаш ауылында мешіт, медресе салдырған, молла жалдап бала оқытқан.

Ұмысын Жұсыпқызы – атақты Ұмысын сұлу сауатын осы медреседе ашқан, одан соң Троицк қаласындағы медреседе оқып, кейін Мысыр еліндегі Александрия қаласындағы жоғары білім беретін медресені бітірген тұңғыш ғалым қыз. Ол туралы мениң «Ұмысын сұлу» атты кітабымда толық жазылған.

Қанапия Мұстафин – көп жыл облыстық партия комитеті (Ақтөбе) Қазақ ССР Мәдениет Министрлігінің бөлімін, радиокомитетін басқарған.

Бәри Баймусин – колхоз басқармасы, парторг, ауылнай болған.

Баймусин Еркеш Бәриұлы – селолық кеңес төрағасы, парторг, совхоз директоры болып, соңғы кезде облыс орталығында қызмет атқарды.

Мусин Есбай – Ұнтымақ ауылынан бірінші болып жоғары білім алған, ұстаз математик.

Қызырма Шортықбаев – ірі бай, шешен болған.

Тастемір Қызырмин – кезінде сауатты болған, колхоздастыру кезінде белсенді болған. Әр жерде оншақты үйден қоныстанып отырған әр ата өкілдерін бір жерге (Сайагашқа) жиып Ұнтымақ ауылын, кейін «13 жылдық» колхозын ұйымдастырған. 37 жылды тұтқындалып Карлагта қайтыс болған.

Мақжанов Мұқаш – ауылдан бірінші болып заң институтын бітірген. Жамбыл ауданында прокурор болып қызмет атқарған.

Жарылғапов Шаймерден – елден шыққан тұңғыш ғалым, экономика ғылымдарының кандидаты, профессор әрі ішкі істер бөлімінің қызметкері полиция полковнігі, журналист болған.

Сүгіров Ұлан Қаженұлы – орта мектепті бітіргеннен кейін еңбек жолын «Степной» кеншарында тракторист болып бастаған. 1965 жылды Омбы ауылшаруашылық институтының механикаландыру факультетін бітіргеннен кейін Тиимрязев аудандық ауылшаруашылық басқармасында 8 ай ага инженер, одан соң «Москворецкий» кеншарына бас инженер болып 11 жыл істейді. 1977 – 1981 жылдары «Ленинский» кеншарында директор қызметін атқарады. 1981 – 1991 жж. Білікті маман облыстық ауыл шаруашылығы басқармасы бастығының механикаландыру мәселесі жөніндегі орынбасары болып істейді. Еліміз тәуелсіздік алғаннан кейін 1992 – 1997 жж. «Москворецкий» кеншары қайта құрылып, жауапкершілігі шектеулі серіктестік болғанда, осы шаруашылықты басқарды. Одан кейінгі жыл-

дары 14 жыл бойы «Саяғаш» шаруа қожалығын басқарды. Ол қайда, қандай қызметте болса да үдайы жемісті еңбек етіп зор беделге ие болды. Ұлан Қаженұлы «Еңбек Қызыл тү», «Құрмет белгісі» ордендерімен, «Ерен еңбегі үшін», «Еңбек ардагері», тагы басқа медальдармен, бірнеше грамоталарымен және дипломадармен марпатталған.

ЖАЛТЫР АУЫЛЫНАН:

Есілбай Шаймерденов – би, шешен, бай болған.

Үмітбай Мусин – Аудандық кеңестің төрағасы, облыстық кеңестің төрағасының орынбасары, Қазақ ССР Жоғары Кеңесінің 1-ші шақыруының депутаты болған. Отан соғысында қаза тапты.

Мусин Серік Үмітбайұлы – аудандық комсомол, партия ұйымдарында хатшы, облыстық партия комитетінде нұсқаушы, т.б. қызметтер атқарды.

Мусин Сайлаубек Серікұлы – ішкі істер полициясының полковнигі

Айтжан Шаймерденов – Отан соғысының алдында ауылда және Дмитриевка селосында басшы қызметтерде болған. Соғыста қаза тапты.

Ешмұқан Шаймерденов – Отан соғысына дейін Жалтыр колхозын басқарды. Соғыста қаза тапты.

Қаппас Шаймерденов – Отан соғысының ардагері. Соғыстан оралғаннан кейін Жалтыр колхозын басқарды. Дмитриевкада управляющий, интернационал совхозында бухгалтер болды

Қарақоржын Симанбаев көп жыл Жалтыр, 13 жылдық колхоздарын басқарды.

Бегайдаров Жекен колхоз басқармасы болған, елге беделді сыйлы ақылшы адам болған.

Бекішов Кәкім – Отан соғысының ардагері. Көп жыл аудандық, облыстық әскери комиссариатарды басқарды. Полковник дәрежесіне дейін көтерілді. 10 жыл Алматыда Сабит Мұқанов мұражайының директоры болды.

Байғұтдинов Жапабай – көп жыл үлттық банктің Октябрь аудандық филиалын басқарды.

Отсубаев Оразбай – колхоз басқармасы, ауылнай болған.
Өтсебаев Нәби Оразбайұлы – аудандық комсомол үйімінің басқарған, өмірінің соңғы жылдары Тимирязев аудандық атқару комитеті төрағасының орынбасары қызметін атқарды.

Мұқанов Кірамша – көп жыл комсомол, профсоюз, партия органдарында жемісті қызмет атқарды Ұлы Отан соғысының ардагері. Қазір Сергеевка қаласында тұрады.

Тиштыбаев Едірес – ел ағасы, елге ақылшы сыйлы болған

Оразалин Қаби – 1960 жылдан бастап 37 жыл бойы облыс кеңшарларында, аудандарында зоотехник ретінде мал шаруашылығын дамытуға көп еңбек сінірді. Ленин (қазіргі Есіл) ауданы партия комитетінің екінші хатшысы, облыстық партия комитетінің ауылшаруашылық бөлімінің пүсқаушысы болды.

Есетов Байқадам – алып күш иесі балуандықпен белгілі кісі.

Исқақов Шағман – бұл кісіде сондай алып күш иесі ба-луан болды.

Симанбаев Тасбай – аудандық комсомол, партия комитетінде хатшы, совхоз директоры, Сергеев ауданының әкімі болды. Қазақстан Республикасы Парламентінің уш шақыруында сенатор болды. Қазір зейнеткер.

Тұяқов Қасым – көп жыл Жалтыр ауылдық Кенесінің хатшысы қызметін атқарды.

Дүйсенбин Елубай – Жалтыр ауылдық Кенесінің хатшысы, Степной жұмысшы кооперативінің төрағасы болған.

Шегіров Қайыртай – физика – математика ғылымдарының кандидаты. Заң ғылымдарының докторы, доцент, Қазақстан Республикасы Ұлттық Қауіпсіздік Комитетінің ғылыми – зерттеу институтының директоры, полковник.

ЖАРҚЫН АУЫЛЫЛНАН:

Нұрғожа Құрымбаев – болыс болған. Шағырай шешенмен жақсы жолдас болған.

Тотаман Қарамендін – ел ағасы, би болған.

Бәрәм молла Ахметұлы – бүкіл Самайға белгілі білімді молла болған, ел ішінде сыйлы болған.

Әубәкір Құркеұлы – бай, болыс болған.

Сағындық Әубәкірұлы Құркин – сауатты жігіт, азамат соғысы кезінде жаулардың қолынан каза тапқан. Жарқын орта мектебінің алдында оған орнатылған ескерткіш бар.

Кошке Тұрлығұлы және оның баласы Жақып Кошкеұлы туралы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебінде» жазған.

Сейпіл Нагашыбайұлы Уақбаев – Солтүстік Қазақстан облыстық партия комитетінде бөлім менгерушісі, көп жыл облыстық мәдениет басқармасының бастығы болған, Ұлы Отан соғысының ардагері.

Мәлік Мұстафин – Көп жыл мұғалімдік қызмет атқарған.

Мінайдар Құсайынов – көп жыл мұғалім, мектеп директоры болған.

Ғали Мінайдарұлы Құсайынов – мектеп мұғалімі, директоры болған, соңғы бірнеше жылдан бері жеке кәсіпкер, егін егумен айналысады.

Қайнолла Зейноллаұлы Қасенов (Уән ауылынан) – тау-кен инженері мамандығы бойынша ірі қызметтер атқаруда.

Әсет Мәлікұлы Мұстафин – белгілі журналист. Жамбыл аудандық партия комитетінде бөлім менгерушісі болған. Бірнеше жылдан бері Жамбыл аудандық «Ауыл арайы» – «Сельская новь» газеттерінің редакторы болып істеп көледі.

Ғали Құсайынов.

Тотаман бидің төртінші үрпағы Ғали Мінайдарұлы Құсайынов экесі Мінайдардың жолымен пединститутты тәмамдап мұғалім болды. Бірнеше жыл мектепте физикадан сабак берді, мектеп директоры болып та істеді. (Дмитриевка орта мектебінде). Кейін совхоздар таратылып жеке шаруашылықтар ұйымдаса бастаған кезде ол да бизнеске бет бүрді. Алғаш осыдан 18 жыл бұрын бизнеспен айналыса бастағанда оның шаруашылығында не бары жалғыз трактор болған. Бүгіндері оның Троицкое селосындағы (Жамбыл ауданы) «Тотаман» фермерлік қожалығында 20-дан астам әртүрлі техника, 4,5 мың гектар егіс алқабы

бар. Өзінің біліктілігімен мықты жетекшілік жасай білген Г.Құсайыновтың агрокүралымы аудан ішінде үлгілі шаруашылықтар қатарында. Бұл шаруа қожалығында 6 комбайның, 3 тіркемелі жатка егін орағында жұмыс істеуде. Биылғы ауа райының қолайсыздығының өзінде әр гектардан 10-12 центнерден өнім алынуда. Шаруа қожалығы мал өсірумен де айналысады. Қазіргі кезде онда 70-ке жуық мал басы бар. Агрокүралымда 40 шақты адам жұмыспен қамтылған. Егін орағының қауырт жұмысымен қатар мұнда астық кептіргіш және тазалағыш кешені құрылды жүргізілуде.

Г.Құсайынов әлеуметтік салада да өз көмегін көрсетіп жүр. Жаңа жылға деп әрдайым 200 сыйлық даярлайды. Спортпен айналысатын жастарға шаңғы, доп, тағы басқа қажетті құрал-жабдықтар әпереді. Биылғы жылды «Мектепке жол» акциясы шенберінде екі окушыға көмек көрсетті. Қызылжар қаласының күні мерекесіне екі қызды қаражат беріп аналарымен бірге оқуга қажеттілерді алуға өз көлігімен қалаға жіберді.

Фали Мінайдарұлының жаңа кәсіпорын ашып, жұмыссыздар қатарының азаюына өз үлесін қосып, әлеуметтік саладан да тыс қалмайтынын ескерген облыс әкімі Республика Ата Заны Құні қарсанында Құрмет грамотасымен марапаттады. Өзінің ерен еңбегімен және село жұртшылығына көмектесуімен ол ел ішінде зор беделге те болып отыр.

Бәйтекенің Шуай атты баласынан тараған ұрпақтардан

УШКӨЛ, БОСТАНДЫҚ АУЫЛДАРЫНАН:

Бекберді Байтелеұлы – бай, болыс болған

Бейсенбі (Бәшім) Байбөріұлы – жасында күшті балуан болған. 1895 жылдары біздің жерлерге көшіп, келген переселен орыстардың озбырлығына тойтарыс беріп талай казакты олардың үрүп – соғуынан арашалап алған қалған.

Әбу Досмұхамбетов (Ушкөл ауылынан) – Советтер Одағының Батыры, Ұлы Отан соғысында ерлікпен қаза тапқан.

Шәкен Жарылғапұлы Жахин – көп жыл мұғалім, мектеп директоры болған.

Баймолда Әбілгазин – әскери қызметкер, соғыс ардагері.

Үмітбай молла Мәлкеуұлы – моллалығымен қоса белгілі шежіреші болған.

Қайыrbай Бекенбаев – көп жыл Петропавл педагогикалық институтында, кейін Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінде математикадан сабак берді, гылым кандидаты, профессор, қазір зейнеткер.

Айтбай батыр Дүйсенбіұлы – кезінде батырлығымен көзге түсken.

Қайыркеш Есманұлы Есманов – көп жыл облыс аудандарының партия, совет органдарында басшылық қызметте болды. Өмірінің соңғы жылдары облыстық әкімдікте жауапты қызмет атқарды.

Елубай Ерғалиұлы Жуасбаев – жол-транспорт инженері. Мамандығы бойынша Жамбыл, Қызылжар аудандарында, Петропавл қаласында қызмет атқарды, «Қазақстан Республикасының құрметті жолшысы». 2009 жылдан бері «Қазақавтожол» мемлекеттік мекемесінің №63 жол пайдалану участкесінің бастығы болып істеп келеді.

Жолдасбай Құрманғожаұлы Қабыл немересі, Байбөрі тегі, Бұқар атасынан. Бұл кісі де өзі жазған Самай шежіресін берді.

ТАУАҒАШ АУЫЛЫНАН:

Оразай Қалиәскерұлы Жолаушин – белгілі фотожурналист, тұңғыш ғарышкер Юрий Гагариннің үйінде болып, онымен бірге суретке түсken. Соны пайдаланып Алматының қақортасынан пәтер алған, өте іскер адам.

Байбатыр Ержанов (Құлакбаев) – ұстаз, ақын, журналист. Ол туралы Сәбит Мұқанов «Өмір мектебі» кітабында жазған. Мен ол туралы облыстық газетте мақала шығарғам.

Түменбай Сәрсенбаев – 1955-1989 жылдар аралығында физика-математика пәнінің оқытушысы, Тауағаш орталau мектебінің директоры болып 34 жыл істеген. 1989 жылдың тамыз айынан 1995 жылдың тамызына дейін Қызылжар

қаласындағы қазақ мектеп – интернатында мұғалім, тәрбиеші болып қызмет атқарған. Сол 1995 ж. Зейнеткерлікке шықкан.

Жанбураның Жанкісі атты баласынан тарағандардың ішінен:

Батырбек Ахметғалиұлы Байболов – дәрігер. Қарағанды мемлекеттік медицина институтын бітіргеннен кейін Ленин (қазіргі Есіл), Жамбыл аудандарында дәрігер болып қызмет жасаған 2005 ж. зейнеткерлікке шықкан. Ата-бабаларының туған жері Қостанай облысы. 2009 жылдан бері отбасымен Астанада тұрып жатыр.

ОКТЯБРЬ (КӨКСАУ) АУЫЛЫНАН:

Қайролла Мұқанов – осы ауылдың байырғы беделді ғұргыны.

Еренгайып Мәлікулы Шайхутдинов – химия ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ Ұлттық Ғылым академиясының академигі «Қазақ ССР-ның еңбек сіңірген ғылым қайраткері, халықаралық инженерлік академиясының академигі. Қазіргі кезде Алматы қалалық ардагерлер кенесінің төрағасы. Биылғы (2013) жылғы тамыз айында оған Солтүстік Қазақстан облысынң Құрметті азаматы атағы берілді.

Зейнолла Молдахметұлы Молдахметов – химия ғылымдарының докторы, профессор, Қазақ Ұлттық Ғылым академиясынн академигі. «Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген ғылым қайраткері». Биылғы (2013) жылғы тамыз айында оған Солтүстік Қазақстан облысынң құрметті азаматы атағы берілді.

Мәмбетов Еркебұлан.

Мәмбетов Еркебұлан Нұрмамбетұлы 1962 жылы Солтүстік Қазақстан облысы қазіргі Қызылжар ауданындағы Новоалександровка селосында туған. ал ата-бабаларының слі қазіргі Мамлют ауданындағы Октябрь (бұрынғы Көксау) ауылы. Ол 1985 ж. Омбы ауылшаруашылық институтын бітірген. Еңбек жолын 1979 жылы Солтүстік Қазақстан малшаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының жема-

зық дайындау зертханасында зертханашылықтан бастаған. Кейін наладчик, механик, инженер, бас инженер қызметтерін атқарған. 1993-1998 ж.ж. Мамлют ауданындағы «Менгесер» кеңшарының директоры. «Менгесер» ұжымдық кәсіпорынның директоры, «Менгесер» өндірістік кооперативтің директоры, 1998-2004 ж.ж. «Мәмбетов және К» командитті серіктестікің басшысы болып істеді. 2004-2007 ж.ж. Мамлют ауданының әкімі, 2007-2008 ж.ж. Қызылжар ауданының әкімі болды. 2008 жылдан бері қайтадан өзінің сүйікті ұжымы «Мәмбетов және К» командиттік серіктестігін басқарып келеді.

Е.Н.Мәмбетов басқаратын серіктестік егін шаруашылығымен және мал өсірумен айналысады. Екі салада да жыл сайын үздік табыстарға ие болып келеді. Сонымен бірге серіктестік қарамағындағы елдің әлеуметтік тұрмысын жақсартуға да көп көңіл бөледі. Оны мына мәліметтерден айқын көруге болады: 1998 жылы Бексейіт мектебіне 12 млн теңгеге спортзал салып берді. 2000 жылы Менгесер орта мектебіне 7 млн теңгеге күрделі ремонт жасады. 2003 жылы Менгесер селосының Мәдениет үйін жөндеуге 6 млн теңге жұмсады. 2008 жылы Менгесер селосында жас бүлдіршіндерге арналған шағын орталық құруға 16 млн теңге жұмсады. 2011 жылы Бексейіт ауылында сондай шағын орталық құруға 21 млн теңге жұмсады. 2013 жылы Менгесер орта мектебін жөндеуге 9,3 млн теңге жұмсады. Серіктестік жұмысшыларына арнап жыл сайын 3-5 тұрғын үй салып береді. Окушыларға, тұрмысы төмен отбасыларына да әрдайым көмек көрсетіп отырады.

Еркебұлан Нұрмажанбетұлы «Құрмет» орденімен, бірнеше медальдармен және мақтау грамоталарымен мараттапталған. Облыстық мәслихаттың депутаты болған.

АҚБАЛЫҚ АУЫЛЫНАН:

Бекі Құсайынов – шежіреші Салмырза Төлешұлы – Ақбалақтағы Самайлардың шежіресін газетке жазған.

Сулаймен Мәтенов – көп жыл мұғалім болып бала оқытқан.

1951 жылы көп жылғы үстаздық еңбегі бағаланып, Ленин орденімен марапатталған.

Бекі Құсайынов белгілі шежіреші.

ТАРИХИ ҚҰЖАТТАРДА ЕСІМДЕРІ АТАЛҒАН САМАЙ КЕРЕЙ ӨКІЛДЕРІ:

Қазақстан Республикасының Алматыдағы Орталық Мемлекеттік мұрағатында (архивінде) (345-кор, 1-тізім, 1869-іc). 1834 жылдың 4-ші қазанынан 1855 жылғы 14-ші наурызға дейінгі уақыттың 936 беттік қалын папкада мынадай құжат бар:

«О киргизах Аманкарагайского округа с показанием числа кибиток, душ мужского и женского пола, количество имеющегося скота по суммарному исчислению.

Волостной управитель Самай с родами Шагалак – Тай-пак Сапулатов – юрт -1, мужчин – 2, женщин – 2, лошадей-75, КРС-53, баранов – 37.

Аульный старшина Байсерке Кенжетаев – юрт-1\60, мужчин-120, женщин – 70, лошадей-290, КРС-135, баранов – 450.

Бізідң аталарамыз туралы Ресейдің Омбы қаласындағы мұрағатта кейбір деректер бар екен.

1) Омбы қаласында орналасқан «Сібір қазақтарының облыстық басқармасының» 1855 жылғы 11 қазанда Сібір қазақтарының облыстық әскери губернаторына жазған хатында былай депті: «Областное правление имеет честь представить при сем Вашему превосходительству список с прощением Киргиз Самай – Кереевской волости Байсакала Джанботина и Байсерке Кенжетаева о притеснении их старшим султаном Истемесовым

Председатель – подполковник – подпись

Исправляющий делами советник – Зедергов»

Одан әрі істің жайы былай баяндалады: 1853 жылы Құсмұрын округінің аға сұлтаны Есеней Естемесов аталаған Байсақал Жанботин мен Байсерке Кенжетаевтан 100 сом ақша қарызыға алады. Кейін олар ақшаны қайтаруын сұрағанда, Е. Естемесов Б. Жанботинге 150 дүре соққыза-

ды, олардың немере інісі Нөгербеков Шортықбайдың әйелін күштеп тартып алыш, өзінің жалшысы Сатыға қосады. 1855 жылы олардың ат жарыста 740 сомның бәйгесін ұтып алған алты бәйге аттарын тартып алады. Сондықтан аталған Жанботин мен Кенжетаев облыстық басқарманың осы істерді тексеріп Естемесовке шара қолдануын сұрайды. Алайда облыстық басқарма хат иелерінің өтінішін орындаамапты, аға сұлтанға етірік жала жабылған деп істі жауап токтатыпты.

Омбы облыстық мемлекеттік архивінде (64-қор, 1-тізбі, 891-іс) көрсетілген 1899 жылғы маусым айындағы мәліметте: Петропавл уезінің Преснов болысының №4 ауылында мынадай отбасы иелері аталыпты:

Сәбит Құрымбаев, Тайман Темірбеков, Байғожа Құрымбаев, Такөш Жанбебеков, Шаймерден Сақтыбаев, Кіікбай Қанғожаин, Көшке Тұрдықұлов, Шаке Қасақбаев, Шаймерден Есілбаев, Қыдырма Шортықбаев, Сапак Найманов, Бөлекбай Бөпешов.

№ 5 ауылда: Рамазан Ертаев, Жаппас Атығаев, Бегайдар Тастанов, Шойтемір Шопен.

Жазушы Тортай Садуақасов «Ел мен жер» атты кітабында сол Омбы архивінен алынған мынадай деректерді келтіреді: 1857 жыл Құсмұрын округі Жанбура бөлімшесінің Құдайқұл руы. Ауыл старшинасы Байсақал Жанботин. Қарамағындағылар: Сұлтан Төрежан Әбділдин, Қарабай Жалтаев, Мысық Танабеков, Салпықбай Жолдығұлов, Бекберді Қонысбаев, Топа Айдарбеков, Шабат Божбанов, Балашоу Нарботин, Ақжан Шолақов, Тәуке Отарбаев, Ақылбек Әмірбеков, Нөгербек Бараков, Арыстанбай Қожанов, Байғұтты Байжарқынов, Асылбай Жарқынов, Ақжарқын Төменов, Бейсенбай Жаманаев, Байтілес Сейітов, Жансақал Байботин, Байбота Кенжетаев, Тілеуімбет Құшіков, Бекбау Сұтемгенов, Қосақбай Нұржанов, Мәнен Балтагарин, Байсеркө Кенжетаев, Мазыбек Әзірбаев, Бұланбай Жайықов, Уәли Қадыров, Шонты Бекмырзин, Қортықбай Қаржауов, Токқұлы Боқанов, Тіленші Наурызов, Құсеп Құттыбаев, Еленбай Айтұғанов, Бөпеш Бекмырзин. Бекмырза Қожанов, Жаманғұл Шолақов, Бекжан Қабылов, Ба-

жай Шабаков, Итбас Таңытбаев, Бекентай Құлбаев, Ораз Байсеркин, Шортықбай Нөгербаев, Балпықбай Мысықов.

ЖАНБУРА БӨЛІМШЕСІ. ЖАРЫЛҒАП РУЫ

Тұрлыбек Жанмендин, Тоқта Жаназаров, Бойтан Қаррамендин, Жәнібек Тоқсанов, Қанқұлы Уақов, Жолдыбай Шомақов, Бапас Пишаев, Бердіқұл Жанысбаев, Тұрсын Отенов, Атанбай Сәтенов, Ақшабай Қостанов, Майкөт Қостанов, Еділ Тайтенов, Тырнақ Бекаев, Тұрлығұл Бекаев, Жанбай Қожанов, Бигельді Қостанов, Тоқтыбек Бектасов, Басымбет Бетенов, Кеңес Алтыбаев, Теміrbай Табиев, Жаңғыбас Несібелдин, Мәтен Түйебаев, Қөпенбай Төлегенов, Куат Төлегенов, Андағұл Улақов, Жарты Алтынбаев, Айбас Сазанбаев, Өмірзак Журанов, Айтқұл Қожагұлов, Өшім Оразақов, Мұса Әшетов, Мақыш Қаражігітов, Тоқбай Бағысов, Байсал Қызырбасов, Жиентай Бегалин, Монтай Кенжебаев, Жаманқұл Байсымақов, Байтоқа Тұтібаев, Қоқай Көтешов, Тасыбек Қыраубаев, Тұяқ Тоқжігітов, Малқар Мырзалин.

ТОЛЫБАЙ БӨЛІМШЕСІ. АҚЖІГІТ РУЫ

Ауыл старшины Сомжүрек Қарауыл

Қарамағындағылар: Жалбы Ерубаев, Жаманғұл Қыдыров, Құттықұл Таңатаров, Жанғабыл Таңабаев, Төлеген Есеналин, Шонығұл Жарқынбаев, Есбол Таңатаров, Есенбай Жұмагұлов, Досбол Таңатаров, Құлболды Баяндін, Орманшы Баяндін.

Тоғытай Қалмақов, Андағұл Өтелбаев, Әшіrbай Begіmbetov, Емберген Бекбауов, Атығай Есеналин, Шорағұл Байқанов, Шоқы Мейірманов, Аманқұл Сәтенов, Жамет Сатаев, Жанпыш Өсербаев, Қаңтар Құттыбай, Есжан Жанғабылов, Күшік Отарбаев, Тілеп Нұрмамбетов, Бек Жанбыршин. Ноқат Жанбыршин, Қосжан Жанғабылов, Дүйсенбай Жаншорин, Тұрыпберді Байтөбетов, Бапанай Тоқбасова (жесір), Бопыш Қаженов, Кешкін Таңабаев, Есенқұл Үркімбаев, Қолан Майенов, Маштенбай Құзен, Құрман Бұкпеев, Бопы Өмірбеков, Тасболат Өмірбеков,

Саты Нұржаяов, Сүйінбай Танабаев, Жалпақбай Боздақов, Жұмабай Машеев, Жәнібек Бердин, Қонарбай Құлбаев, Тіленші Орақов, Шоқан Сарыбасов, Мұсабай Жангарин, Сақат Жангарин, Жала Танашин, Алшынбай Тоқашев, Қаршыға Төленов, Айдабол Баяндін, Серкебай Жаманаев.

ТОЛЫБАЙ БӨЛІМШЕСІ. ЕЛТІНДІ РУЫ

Алдаберген Жамантонов, Құлжа Сатыбалдин, Қонысбай Бапанов, Ертай Маманов, Итемген Байтурлин, Сүйіндік Кежебеков, Бердалы Бектұрганов, Байтемір Бұрысбаев, Тыналы Манаев, Жамбыл Жұндібасов, Алтыбас Сатыбалдин, Тоғанас Манаев, Қебей Атығаев, Жарқынбек Тілемісов, Балтакей Сатаев, Жантере Ниязов, Итқұл Бұғынов, Әлімбай Бұйрықбаев, Оқпак Біралин, Артықбай Тойбагаров, Кемебай Мендібаев, Алтыбай Сексенбаев, Сары Байтурдин, Шәңкі Шегенов, Бегайдар Тастанов, Сейіт Жанғұттин, Шоқы Татаев, Тілеуке Мұсірепов. Бектеміс Мұратбеков, Тұрсынбай Қебенов, Қожан Байсанов, Уәш Мамаев, Балтагара Мамаев.

ЖАНКІСІ БӨЛІМШЕСІ. СҰРАЛЫ РУЫ

Ауыл старшыны Бапақ Тоқтін.

Қарамағындағылар: Жанбау Шанин, Эйтімбет Байтоқов, Итқара Тәжін, Қоңырша Таймасов, Әсереп Жанабаев, Жансары Битенев, Балтабай Қондыбаев, Тәйтік Жанбаев, Тұлақ Нарынов, Тоқай Жайлышбаев, Атығай Байтүгелов, Жомарт Атығаев, Сабанбай Қойбасов, Біржан Тайлақов, Сақа Отыншин, Байгелді Тобылов, Тоқбас Ермеков, Беккежан Жайлайбаев, Әлібек Масақов, Уақбай Балтабаев, Орынтай Қожағұлов, Жандос Қаражігітов, Қозғанбай Құлласов, Бөгенбай Дердібаев, Жақсылық Кейкімов, Дәлен Кейкімов, Жанбүйдес Тайлақов, Бақтыбай Кенжин, Құлшынбай Түйтебасов, Жұсіп Манакин, Қарпық Тобылов, Есбай Үржаков, Байтоқ Бұқашев, Тоқжан Ермеков, Қоссан Сүйінбаев, Тіленші Сартаев, Шоқыбай Сабаев, Бақы Отыншин, Шошанбай Құлласов, Құрлеуіт Беккулин, Досан Әтенов.

Послужная таблица статистических сведений
о киргизском хозяйстве Петропавловского уезда
Акмолинской области 1908 г. – Санкт-Петербург

Ноқай Балашек – Молалы шок	Құдайқұл
Жүсіп Жансақал – Қызылағаш	Құдайқұл
Қыдырма Шортықбай – Сайагаш	Құдайқұл
Бөлекбай Бөпеш – Сайберген	Құдайқұл
Сапақ Найманов – Салықбайтоқ	Құдайқұл
Қаратока Байтеле – Сулы Томар	Құттымбет
Шаймерден Есілбай – Қаратал	Құттымбет
Жұсып Шонығұл – Стаган	Ақжігіт
Нұримғожа Естеков – Қарағаш	Ақжігіт
Байқадам Жолдыбаев – Бастал	Жарылғап
Қайдауыл Құрмет – Мырзагаш	Жарылғап
Айтбай Тотаман – Көктерек	Жарылғап
Нұрғожа Құрымбай – Жалғыз Қарай	Байназар
Байғожа Құрымбай – Түйелі көк	Байназар
Қойжан Байғабыл – Шалқан	Телеке
Жұゼн Сомжүрек – Құдық қазған	Ақжігіт
Шойтемір Шопен – Қасқырлы	Жапа
Сапулат Ақын – уочище Серкен	Жарылғап

1908 жылы қайта жүргізілген санақ бойынша мынадай мәліметтер берілген:

По аульная таблица статистических сведений о киргизском хозяйстве Петропавловского уезда Акмолинской области. Повторное исследование. 1908 г. Пресновская волость

	Промыслы			Лошади						
	Число хозяйств с промыслами	Число лиц занимающихся промыслами	взрослое	ДВУЛЕТКИ	До одного года	итого	Рогатый скот	овцы	кони	Всего голов
Жүсіп Жансақал	5	7	50	3	9	62	66	150	19	297
Қыдырма Шортықбай	1	1	173	29	57	259	113	179	45	596
Бөлекбай Бөпеш	6	8	70	10	19	99	87	97	15	298
Сапақ Найманов	2	4	52	9	10	77	73	116	18	284
Шаймерден Есілбай	2	3	294	62	100	462	293	639	120	1522

Название хозяйственных аулов по Аксақалу	Название Аргынц. при которых находятся аулы	Имя последнего родоначальника	Число хозяйств				население			всего
			всего	Кончавшие на жизнь	Не живущие с жизнедеятельн.	сирот	Превышает без затрат	мужчин	женщин	
Жусуп Жансакал	Кызылаташ	Құдайқұл	10	10	3	-	7	32	24	56
Кызырмаш Шортыкбай	Сайагаш	Құдайқұл	5	5	4	-	1	16	18	34
Бөекбай Болеш	Сайберген	Құдайқұл	14	13	8	-	3	46	40	86
Айтбай Готаман	Коктерек	Жарылган	7	7	6	-	1	32	14	46
Сапак Найманов	Салыкпайток	Құдайқұл	7	7	5	-	2	34	23	57
Шаймерден Есілбай	Каратал	Құттымбет	18	17	16	-	1	44	60	104

Омбының облыстық архивінде (369-қор, 1-тізім, 9335-іс) мынадай мәлімет бар:

«Выборы должностных лиц по Смаиловской волости
Петропавловского уезда на трехлетие 1914-1946 гг.»

Журнал выездной сессии Петропавловского уездного съезда Крестьянских начальников. Станица Новорыбинская 30 ноября 1913г. №2.

На должность волостного управителя выдвинут Аубакир Куркин – 50 лет. На должность Кандидата Волостного управителя выдвинут Ебней Бrimжанов – 35 лет. На должность народных судей (биев) аулов №1 и №2 – Салимбай Жумабаев – 69 лет, №4 – Жақып Жумагулов – 40 лет, №3 и №5 – Шаймерден Есилбаев – 50 лет, №6 – Рамазан Сомжуреков – 48 лет.

Заверили: Абдир Арбабаев, Беис Курлеутов, Мауия Рамазанов, Мукуш Дарибаев и другие (всего 21 выборщиков).

ҚАЙРОЛЛА МҰҚАНОВ

Қайролла Мұқанұлы Мұқанов 1932 жылғы 26 кыркүйекте қазіргі Тимирязев ауданындағы «Ынтымак» ауылында туған. 1952 жылы сол кездегі Октябрь ауданының Марьевка орта мектебін күміс медальмен тәмамдаған. 1957 жылы Алматы қаласындағы С.М.Киров (қазіргі әл-Фараби) атындағы Қазақ Мемлекеттік университетінің тарих факультетін бітірген.

Еңбек жолын қазіргі Тимирязев ауданындағы Комсомол орта мектебінде тарих пәнінің оқытушысы болып бастаған. Келесі жылы сол мектептің оқу ісінің менгерушісі болып тағайындалды. 1959-1971 жылдары қазіргі Шал ақын ауданындағы Городецкий орта мектебінің директоры болды. 1971 жылдан бастап 23 жыл бойы Солтүстік Қазақстан облыстық оқу бөлімі менгерушісінің орынбасары болып істеді. Одан кейін 6 жыл облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институтында аға оқытушы қызметін атқарды.

2001 жылдан бері Солтүстік Қазақстан облыстық тарихи-өлкетану мұражайының жанынан құрылған «Асыл мұра» ғылыми-зерттеу орталығының ғылми қызметкері.

Қайролла Мұқанов білім беру саласында 42 жыл жемісті еңбек етіп, «Құрмет белгісі» орденімен, В.И.Лениннің 100 жылдығына арналған медалімен, Ұбырай Алтынсарин медалімен, «ҚСРО халық ағарту ісінің үздігі», «Қазақ ССР халық ағарту ісінің үздігі» төс белгілерімен, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің, Қазақ ССР халық ағарту министрлігінің, Солтүстік Қазақстан облыстық партия комитетінің, Солтүстік Қазақстан облыстық атқару комитетінің Құрмет грамоталарымен марапатталған. Тәу-елсіздік жылдарындағы белсенді қоғамдық қызметі үшін «Женіске 60 жыл», «Қазақстан Конституциясына 10 жыл», «Женіске 65 жыл» медальдарына ие болған. 2010 жылы облыс әкімінің Құрмет грамотасымен, 2011 жылы «Мәдениет қайраткері» төс белгісімен және Е.А.Бекетов медалімен, 2012 жылы «Қазақстан тәуелсіздігіне 20 жыл» медалімен және Президент Н.Ә.Назарбаевтың «Алғыс хатымен» марапатталды, М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан

Мемлекеттік университетінің Құрметті профессоры атағына ие болды.

Қайролла Мұқанов облыстық ардагерлер Кеңесінің, Халықаралық «Қазақ тілі қоғамы» облыстық филиалы басқармасының, Сәбит Мұқанов атындағы облыстық әмбебап кітапхана жаңындағы өлкетанушылар клубының мүшесі.

Қайролла Мұқанов Қазақстан Журналистер Одағының мүшесі. 1943 жылдан бері жергілікті және республикалық басылымдарға мақалалар жазып, әсіресе Қызылжар өңірінің атақты адамдары жайлы зерттеулерін жүйелі жарияладап келеді. Бірнеше кітаптың авторы.

F.M. Құсайынов

Е.Н. Мәмбетов

Осы кітапты шығаруға демеуші болып көмектескен Құсайынов Фалы Мінайдарұлына, Мәмбетов Еркебұлан Нұрмагамбетұлына ағалық алғысымды білдіремін.

Автор

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	6
Қазақ шежіресі.....	10
Керей тайпасы.....	16
Керей шежіресі	21
Тарышыдан тарағандар.....	25
Ынтымақ ауылы.....	27
Құдайқұл әuletі	27
Кенжетайдан тарағандар.....	29
Құттымбеттен тарағандар.....	31
Төлекеден тарағандар	32
Жапаға жататын тұрғындар.....	33
Жалтыр ауылы	35
Құттымбеттің екінші баласы Қожан	37
Толыбайдан тарағандар	38
Жалтыр ауылындағылар	41
Жарқын ауылы.....	51
Үшкөл ауылы	65
Тауғаш ауылы	66
Октябрь (Көксая) ауылы	71
Ынтымақ ауылынан:	72
Жалтыр ауылынан:	74
Жарқын ауылынан:	75
Үшкөл, Бостандық ауылдарынан:	77
Тауғаш ауылынан:.....	78
Октябрь (Көксая) ауылынан:	79
Ақбалық ауылынан:	80
Тарихи құжаттарда есімдері	
аталған Самай Керей өкілдері:	81
Қайролла Мұқанов	87

Отпечатано
в ТОО «Издательство
«Северный Казахстан»
150000, г. Петропавловск,
ул. Кошукова, 5.